



23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Myrsky Energia Oy
Salomonkatu 17 A 15
00100 Helsinki

Arviointiohjelma saapunut 18.2.2025

Ylitornion Kontiovaaran tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiohjelma, Ylitornio, Tornio

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Myrsky Energia Oy
Salomonkatu 17 A 15, 00100 Helsinki
Yhteyshenkilö: Annamaria Rossi (puh. +358 40 663 3801)
sähköpostiosoite: etunimi@myrsky.fi

YVA-konsultti

WSP Finland Oy
Pasilan asema-aukio 1, 00520 Helsinki
Yhteyshenkilö: Anu Haanela (puh. +358 44 758 7589)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@wsp.com

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Yhteyshenkilö: Marja Anttonen (puh. 029 5037 134)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Sisällysluettelo

Yhteystiedot.....	1
Hankkeesta vastaava.....	1
YVA-konsultti	1
Yhteysviranomainen	1
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista	4
Ympäristövaikutusten arviointimenettely	6
Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen	7
Yleisötilaisuus.....	8
Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet	9
Yhteenvedo lausunnoista	10
Yhteenvedo mielipiteistä.....	26
Yhteenvedo Ruotsista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä	31
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	38
Hankekuvaus	38
Hankkeen vaihtoehdot	40
Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta	42
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin	43
Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin	43
Kaavoitus	43
Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi.....	44
Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu	45
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	46
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset.....	47
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät.....	49
Yleistä	49
Yhdyskuntarakenne.....	51
Luontoympäristö	53
Linnusto	54
Luontodirektiivin liitteen II ja IV lajit	56
Kalasto	58
Kasvillisuus ja luontotyytit	58
Luonnonsuojelualueet.....	60
Maisema	60
Rakennettu kulttuuriympäristö	63
Arkeologinen kulttuuriperintö	65
Melu ja välike.....	66
Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö	68
Poronhoito	70
Maa- ja kallioperä	73
Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut vesiluontotyytit.....	75
Vesistövaikutukset.....	76
Vaikutukset aineelliseen omaisuuteen	79

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Ilmastovaikutukset	79
Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat	80
Ympäristöriskit	81
Yhteisvaikutukset	82
Vaikutukset toiminnan jälkeen	82
Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset	83
Merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen tai poistaminen	83
Vaikutusten seuranta	83
Osallistumisen järjestäminen	84
Raportointi	85
Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys	85
Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	86
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	86
Sovelletut oikeusohjeet	86
Asiakirjan hyväksyminen	87

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Kontiovaaran tuulivoimahanke sijaitsee Ylitornion kunnan alueella Tornion kaupungin rajan tuntumassa. Tuulivoima-alueen luoteispuolella reilun 9 km päässä sijaitsee Ylitornion kuntakeskus, luoteessa noin 16 km päässä sijaitsee Aavasaksan vaara. Tuulivoima-alueelta on noin 5 km etäisyys valtakunnan rajalle ja 18 km Ruotsin Övertorneån taajamaan. Alustava voimalasijoittelu on laadittu siten, että tuulivoimaloista on lähimpiin vakituisiin asuinrakennuksiin vähintään 2 km etäisyys sekä loma-asutukseen vähintään 1,5 km etäisyys. Tuulivoima-alueen pinta-ala on noin 3670 ha.

Hankkeessa Ylitornion Kontiovaaran tuulivoima-alueelle rakennetaan 30 tuulivoimalaa (VE 1). Tuulivoimalat ovat yksikköteholtaan 6–10 MW:n ja tuulivoima-alueen yhteisteho on maksimissaan 300 MW. Tuulivoimalan kokonaiskorkeus on enintään 300 m.

Vaihtoehdolle VE1 tarkastellaan vaihtoehtoina seuraavia:

VE0: Hankkeen toteuttamatta jättäminen.

VE2: Vaihtoehdossa tuulivoima-alueelle sijoitetaan vähemmän tuulivoimaloita kuin vaihtoehdossa VE1. Vaihtoehto VE2 muodostetaan YVA-menettelyssä tehtävien selvitysten tulosten valmistuttua.

Tuulivoimalat koostuvat roottorista, konehuoneesta, tornista sekä perustuksista. Roottori koostuu navasta sekä kolmesta lavasta ja sen halkaisija on noin 200 metriä. Tornin korkeus eli voimalan napakorkeus on noin 200 metriä. Lieriörakenteinen torni voidaan valmistaa teräksestä, betonista tai näiden yhdistelmänä hybridirakenteena.

Voimaloiden perustamistekniikoita esitetään neljä. Perustamistekniikka määräytyy tuulivoimalan rakennuspaikan olosuhteiden sekä voimalamallin mukaan. Kaikissa perustustavoissa poistettava maa-aines pyritään käyttämään hankealueella esimerkiksi maisemointiin. Tuulivoimaloihin on niiden korkeuden vuoksi lisättävä lentoestemerkinnät sekä -valot. Lentoestevalot sijoitetaan konehuoneeseen ja tasaisin välein torniin niin, että alimmat valot jäävät puuston yläpuolelle.

Tuulivoima-alueen liittyminen sähköverkkoon toteutetaan tuulivoima-alueelta itään noin 18,8 km pitkällä 400 kV voimajohdolla suunnitteilla olevan Martimon tuulivoimahankkeen sähköasemaan. Voimajohto sijoittuu uuteen voimajohtokäytävään (SVE1).

Sähköverkkoliittymän SVE1:lle tarkastellaan vaihtoehtona seuraavia:

SVE2: Tuulivoima-alue liitetään sähköverkkoon tuulivoima-alueelta etelään/kaakkoon noin 12,8 km pitkällä 400 kV voimajohdolla Karhakkamaan tuulivoimahankkeen suunnitteilla olevaan sähköasemaan. Voimajohto sijoittuu alkuosastaan 110 kV Keminmaa-Kolari voimajohdon rinnalle, josta kääntyy itään Petäjäskoski-Letsi 400 kV voimajohdon rinnalle.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

SVE3: Tuulivoima-alue liitetään sähköverkkoon tuulivoima-alueelta länteen noin 2,9 km pitkällä 110 kV voimajohdolla TLS Verkko Oy:n Kainuunkylän sähköasemaan. Voimajohto sijoittuu 110 kV Keminmaa-Kolari voimajohdon rinnalle.

SVE4: Tuulivoima-alue liitetään sähköverkkoon tuulivoima-alueelta etelään noin 10,7 km pitkällä 110 kV voimajohdolla TLS Verkko Oy:n Kitkiäisvaaran sähköasemaan. Voimajohto sijoittuu 110 kV Keminmaa-Kolari voimajohdon rinnalle.

Sähkönsiirtoreitit ovat alustavia ja tarkentuvat YVA-menettelyn aikana tehtävien selvitysten perusteella. Tuulivoimahanke on sähkönsiirtovaihtoehdossa SVE1 suunniteltu liitettäväksi yhdessä muiden Meri-Lapin alueelle sijoittuvien Myrskyn tuulivoimahankkeiden kanssa etelään Keminmaan sähköasemalle tai Viitajärven sähköasemalle. Martimo-Haapamaa-Kuorinki-Vinsanmaa-Keminmaa/Viitajärvi voimajohtoreittiosuudet sisältyvät kyseisten tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyihin. Karhakkamaan tuulivoimahanke, johon sähkönsiirtovaihtoehto SVE2 liittyy, on suunniteltu liitettäväksi itään tulevalle Louepalon sähköasemalle 400 kV:n voimajohdolla, joka on käsitelty kyseisen hankkeen YVA-menettelyssä. Karhakkamaan voimajohto sijoittuu nykyisen Petäjäskoski-Letsi 400 kV:n voimajohdon rinnalle.

400 kV:n voimajohdon johtoalue koostuu noin 42 m leveästä ja 110 kV voimajohdon johtoalue noin 30 m leveästä johtoaukeasta sekä johtoaukean molemmilla puolilla 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä. Johtoaukealla puuston kasvua rajoitetaan voimakkaammin kuin reunavyöhykkeellä, jossa puusto voi kasvaa, mutta sen korkeutta säädellään. Esitetyn kuvan perusteella reunavyöhykkeen etureunassa puuston korkeus rajoitetaan 10 metriin ja takareunassa 20 metriin.

Tuulivoima-alueelle rakennetaan tuulivoimaloiden lisäksi sähköasema, maakaapeloinnit, huoltotiet ja nostoalueet (n. 2 ha/voimala). Tuulivoima-alueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein, jotka sijoitetaan ensisijaisesti huoltoteiden yhteyteen. Sähköaseman yhteyteen toteutetaan mahdollisesti sähkön varastointia esimerkiksi akkuvarastointijärjestelmällä. 400 kV:n sähköaseman ja sähkönvarastoinnin tilavarauksen pinta-ala on yhteensä maksimissaan noin 3,5 ha, josta sähköaseman osuus on noin 2,5 ha. Sähköaseman alue aidataan. Sähkövarasto koostuu konttirakenteisista akuista, tehoelektroniikkayksiköistä, muuntajista sekä mahdollisesti kytkin- ja valvomorakennuksesta. Sähkövarasto liitetään sähköasemaan maakaapeleilla. Sähköasemalle on esitetty kartalla kaksi vaihtoehtoista sijaintia.

Tiet ovat leveydeltään keskimäärin noin kuusimetrisiä, mutta mutkissa ja kaarteissa voidaan tarvita jopa kaksi kertaa leveämpää ajoväylää, sillä esimerkiksi roottorien lapojen erikoispitkät kuljetukset vaativat kaarteissa paljon tilaa. Huoltotiet ovat

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

sorapintaisia ja niiden rakentamisessa pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon olemassa olevaa tiestöä. Lisäksi tuulivoima-alueelle on rakennettava uusia teitä.

Mikäli tuulivoima-alueella on tarkoitukseen sopivaa kiviaineista, alueelle perustetaan louhos tai louhoksia, joista tuulivoima-alueen rakentamisessa tarvittava kiviaines voidaan ottaa. Kiviainesta käytetään ainoastaan Kontiovaaran tuulivoimahankkeen rakentamiseen. Tuulivoimaloiden perustusten rakentamiseen tarvittava betoni valmistetaan mahdollisuuksien mukaan tuulivoima-alueella.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteen 1 kohdan 7e) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeisiin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 MW.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 16 §:n mukaan toimitettava ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehdoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus, 277/2017). Yhteysviranomaisen huolehtii siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään lausunnot ja varataan tilaisuus mielipiteiden esittämiselle. Yhteysviranomaisen antaa hankkeesta vastaavalle lausunnon arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvauksen ympäristön nykytilasta, kuvauksen hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuisen yhteenvedon. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että myös arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen tarkistaa arviointiselostuksen

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

riittävyys ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on otettava huomioon arviointiselostusta koskevat kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Myrsky Energia Oy on 18.2.2025 toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Lapin ELY-keskus antaa tämän lausunnon YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena.

Hankkeen suunnitteluun sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimusta valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus). Arviointiohjelman tiivistelmästä on tehty ruotsinkielinen käännös. Yhteysviranomaisen lausunnosta tehdään olennaisilta osiltaan ruotsinkielinen käännös. Yhteysviranomainen toteaa, että 10.2.2025 päivätty ympäristövaikutusten arviointiohjelma ja yhteysviranomaisen lausunnon suomenkielinen versio ovat viralliset asiakirjat tässä arviointimenettelyssä.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomainen kuulutti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 26.2.2025. Kuulutus julkaistiin Lapin ELY-keskuksen verkkosivuilla. Arviointiohjelma ja kuulutus julkaistiin lisäksi ympäristöhallinnon verkkosivuilla ymparisto.fi/kontiovaaran-tuulivoimahanke-YVA. Kuulutus lähetettiin 21.2.2025 Ylitornion kunnalle ja Tornion kaupungille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Kuulutuksesta tiedotettiin Lapin Kansa, Lounais-Lappi ja Meän Tornionlaakso -lehdissä julkaistuilla ilmoituksilla 26.2.2025.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa Ylitornion kunnanvirastolla, Tornion kaupungintalolla ja Lapin ELY-keskuksessa. Lisäksi arviointiohjelma on ollut paperimuodossa nähtävillä Tornionlaakson kirjaston Ylitornion toimipisteessä ja Tornion kaupunginkirjastossa.

Hankkeessa toteutetaan kansainvälinen kuuleminen YVA-lain 28 §:n mukaisesti. Yhteysviranomainen pyysi 19.2.2025 Suomen ympäristökeskusta (SYKE) toimittamaan tarvittavat tiedot, jotka tarvitaan Ruotsin osallistumiseksi YVA-menettelyyn tässä hankkeessa. Pyynnön mukana toimitettiin hankkeen YVA-ohjelma ja sen ruotsinkielinen tiivistelmä. Ruotsissa mielipiteiden keräämisestä vastaa Naturvårdsverket (Ruotsin

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

ympäristönsuojeluvirasto), joka on verkkosivullaan (www.naturvardsverket.se/Esbo) kuuluttanut mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta 26.2.–5.5.2025.

Yleisötilaisuus

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 20.3.2025 Ylitornion kunnanvirastolla.

Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua etäyhteydellä Teamsin välityksellä.

Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä 24 henkilöä sekä etäyhteydellä noin 36 henkilöä. Yleisötilaisuuden muistiinpanot teki YVA-konsultti. Yleisötilaisuudessa kysyttiin ja kommentoitiin seuraavia seikkoja.

K: Tehdäänkö asukaskyselyt myös Ruotsin puolella, sillä vaikutukset jopa isompia Ruotsin puolella?

K: Tehdäänkö näkyvyysalueanalyysi ja havainnekuvia myös Ruotsin puolelle, sillä visuaalinen vaikutus tulee olemaan isompi sille puolelle?

K (Teams): Kainuunkylä on tiheästi asutettu kylä. Kommentoijalla on asunto Kainuunkylä eteläpäässä, ja siinä on 1 km päässä Kannalanlahti, jonka toivoisin säilyvän semmoisenaan. Toivoo, että myllyt sijoitettaisiin kauemmas Kainuunkylästä.

K: Paikallinen lintuharrastajien yhdistys tekee vuosittain noin 50 000 lintuhavaintoa. Heit parhaimmillaan 100 ihmistä maastossa. Heidän asiantuntijuutta ei ole käytetty missään vaiheessa.

K: Ruotsissa ei ole tuulivoima enää kannattavaa, miten voi toimia kannattavasti Suomessa? Kun kovat pakkaset ja sähkönhinta korkealla ei tuule. Suomen valtio ei enää maksa avustusta. Miksi Lapissa rakennetaan tuulivoimaa? Väestö muuttaa, kiinteistön arvot tippuvat. Miksi ulkomaisia tutkimuksia ei oteta huomioon. esim. infraääni ollut tutkimuksen kohteena. Mikromuovia irtoaa nykyisistä lavoista, vaikutus verrattavissa tupakointiin ja asbestiin. Miksi näitä ei oteta huomioon? Miten Myrsky voi kuvitella, että tässä olisi turvallista tulevaisuutta?

K (Teams): Miten linnustoselvityksistä saadaan kattavat, jos niihin on varattu aikaa vain muutamia päiviä? Myrskyllä on 50 hanketta, mutta ei yhtään toiminnassa. Miten voitte tehdä ympäristövaikutusten arviointia? Ei ole myöskään pääomia tehdä. Miten maavuokrasopimusten kanssa, kenelle jää vastuu purkamisesta?

K (Teams): Pääpaino pitäisi olla YVA-ohjelmassa esitettyjen menetelmien kommentoinnissa. Tausta-aineistojen kuvauksessa käytetty vain laji.fi -tietokantaa. Tulisi käyttää myös Birdlife Suomen Tiira-tietokantaa ja Lintuatlasta. Kartoitusmenetelmät ovat aivan liian lyhyitä, kun otetaan huomioon kannanvaihtelut. Pöllöjen seurantaan vain kaksi kertaa. Pesimälinnustoselvityksien osalta on kerrottu, että loppuu kesäkuussa,

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

jolloin ei saada oikeaa käsitystä. Paras aika olisi heinäkuussa. Metsäkanojen suhteen pelkkä soidinpaikkaselvitys ei riitä. Pitäisi suorittaa linjalaskentaa. Kevätmuuttojen osalta mainitaan alkavan huhtikuun lopulla, vaikka isot osat petolinnuista muuttaa aikaisemmin. Petolintujen muutttoa tapahtuu vielä lokakuussa. Uhanalaisten petolintujen osalta seurantamenetelmiä ei kuvata tarpeeksi. Menetelmällinen puoli ei ole kunnossa vaan selvityksiä pitäisi tehdä useamman vuoden ajan.

K (Teams): Huomio vielä purkuvakuuksiin; vakuussummat purkamisia varten pitää mitoittaa siten, että ne ovat oikeasti merkitseviä myös voimaloiden oletetun elinkaaren päättyessä.

K (Teams): Tuulivoimaloiden purkamisesta. Tilattu erilliselvitys lakitoimistolta, siihen kannattaa tutustua. Miten vastuu konkurssitilanteessa?

K (Teams): Yleiskaavan tulee perustua maakuntakaavaan. Kumpikaan ei kuulu Länsi-Lapin maakuntakaavaan. Eikä lukuisat hankkeet Torniossa. Pitäisi juridiikkapuoli katsoa.

K: Koko Suomen puoli on kaavoitettu, miten otatte yhteisvaikutukset huomioon, ettekö rakenna, jos kaikki muut rakentavat? Ettei tule liikaa voimaloita.

K (Teams): miten olette Lapin liiton tuulivoimaselvitykseen reagoineet? Hankkeet eivät ole tuulivoimaselvityksen kartalla.

K: Matalajärven lähellä sijaitseva maanomistaja ei tee sopimusta, joten miten alue on voitu laittaa hankealueeksi?

K: tuulivoimahankkeet tulee näkymään koko Tornionjokilaaksossa, miksi ei ole voitu siirtää 20 km itään päin? Tuuleeko siinä paremmin?

K (Teams): Melurajoitukset ehkeivät sen tiukempia kuin liikenteessä ja teollisuudessa. Täytyy huomata, että tuulivoimaloille ei voi rakentaa meluaitaa eikä infraääntä voi vaimentaa meluaidalla-kaan.

K (Teams): Pääsyy alueelle on, että siirtolinja Ruotsista Suomeen. Ei vedetä satojen km päästä 400 kv linjaan. Ovat leveitä linjoja.

K (Teams): Uusiutuvat ry:n mukaan pohjoiseen, erämaisille alueille ei pidä rakentaa. Miksi lyödä päätä seinään niin sanotusti?

Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomainen pyysi 24.2.2025 lausunnot seuraavilta tahoilta: Ylitornion kunta, Ylitornion kunnan rakennusvalvontaviranomainen, Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta, Tornion kaupunki, Meri-Lapin ympäristölautakunta, Tervolan kunta, Lapin liitto, Tornionlaakson museo, Museovirasto, Metsähallituksen Lapin luontopalvelut,

Lapin aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Puolustusvoimien 3. logistiikkarykmentti, Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Fingrid Oyj, Väylävirasto, Ilmatieteen laitos, Säteilyturvakeskus, Suomalais-Ruotsalainen rajajokikomissio, Luonnonvarakeskus, Lohijärven paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry, Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Ylitornion-Pellon Luonto ry, Tornion luonnonsuojeluyhdistys ry, Ylitornion riistanhoitoyhdistys, Tornion riistanhoitoyhdistys, Suomen Riistakeskus Lappi, Pekanpään jahti ry, Vuennon erä ry, MTK Lappi ry, MTK Ylitornio, MTK Tornio, Metsänhoitoyhdistys Lappi, Suomen Metsäkeskus, Etelä-Portimojärven kyläyhdistys ry, Kalliojoen kylä, Kantomaanpään kyläyhdistys ry, Lohijärven kyläyhdistys ry, Pekanpään maa- ja kotitalousseura ry, Tengeliön kyläyhdistys ry, Mellakosken kyläyhdistys ry, Mellakairan kyläyhdistys ry, Armassaaren kylätoimikunta, Lappilaiset kylät ry, Ylitornion Yrittäjät, Tornion yrittäjät, Tornionlaakson Matkailuyhdistys ry, Väylänvarren matkailuyhdistys ry, Pro Tornionjokilaakso ry, Digita Oy, Cinia Group Oy, DNA Oyj, Elisa Oyj, Telia Finland Oyj, Suomen erillisverkot Oy, TLS Verkko Oy. Lisäksi lausuntopyyntö annettiin tiedoksi hankkeesta vastaavalle ja konsultille. Edellä mainittujen lisäksi muilla tahoilla ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä arviointiohjelmasta.

YVA-ohjelmasta annettiin Suomesta 20 lausuntoa viranomaisilta ja yhdistyksiltä sekä 10 mielipidettä yksityishenkilöiltä. Ruotsissa annettiin seitsemän (7) lausuntoa ja kahdeksan (8) mielipidettä. Säteilyturvakeskus ja Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa arviointiohjelmasta. Lapin ELY-keskus säilyttää alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet. Kaikki lausunnot ja mielipiteet toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Seuraavassa esitetään yhteenveto kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä.

Yhteenveto lausunnoista

Ylitornion kunta

Ylitornion kunta toteaa lausunnossaan, että Ylitornion kunnanhallitus on kokouksessaan 3.6.2024 (Khall §127) päättänyt käynnistää Kontiovaaran tuulivoimaosayleiskaavan laadinnan. Kunnan kannalta hankkeen vaikutusalueella merkittäviä ja erityisesti huomioitavia asioita on, että hankealueen läheisyydessä sijaitsee useita tuulivoimahankkeita. 35 km etäisyydellä tuulivoima-alueen rajasta sijaitsee 15 muuta tuulivoimahanketta ja 2 toiminnassa olevaa tuulivoimapuistoa. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä järjestetään kansainvälinen kuuleminen, koska tuulivoimahanke sijaitsee Ruotsin läheisyydessä ja maisemavaikutusten osalta vaikutusalue yltää myös Ruotsin puolelle. Ruotsin puolella sijaitsee myös

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

valtakunnallisesti arvokkaiksi kulttuuriympäristöiksi, ulkoilualueiksi tai luonnonsuojelualueiksi määritettyjä alueita. Lapin ELY-keskus on kiinnittänyt erityistä huomiota tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksiin Tornion pohjoisosien, Tervolan luoteisosien ja Ylitornion etelä-

osien hankkeiden osalta. Yhteysviranomaisena toimiva Lapin ELY-keskus edellyttää, että ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on lievennettävä tehokkaasti. Tarvittaessa voimaloita pitää vähentää, tai niiden sijaintia tulee muuttaa. Voimaloiden vähentäminen vähentäisi kielteisiä vaikutuksia myös esimerkiksi muuttolinnustoon.

Ylitornion kunta pitää Kontiovaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa hyvänä ja riittävänä. Lisäksi myös Ainiovaarasta tarkastellen tulee toteuttaa havainnekuvat.

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan, että Ylitornion, Tornion, Pellon ja Tervolan alueella on vireillä lukuisia tuulivoimahankkeita. Näihin liittyy sähkönsiirron rakentamista. On syytä pyrkiä YVA-selostuksessa esittämään hankkeiden yhteisvaikutuksia, eli kuinka sähkölinjat sijoittuvat muiden hankkeiden kanssa maastossa. Ohjelmassa on huomioitu alueen suojelukohteet, sen lähelle sijoittuvat luonnonsuojelukohteet sekä pohjavesialue.

Terveystensuojeluviranomainen toteaa, että tuulivoima-alue sijoittuu noin 9 km etäisyydelle Ylitornion keskusta-alueesta ja noin 4 km etäisyydelle Kainuunkylästä. Alustava voimalasijoittelun mukaan tuulivoimaloista on lähimpiin vakituisiin asuinrakennuksiin vähintään 2 km ja loma-asutukseen vähintään 1,5 km etäisyys. Tuulivoima-alueella sijaitsee kolme lomarakennukseksi luokiteltua rakennusta. Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan mm. melu-, välke- ja maisemavaikutusten osalta. Arvioinneissa käytetään mm. mallinnuksia ja asukaskyselyitä. Arvioinnissa huomioidaan rakentamisen, toiminnan ja toiminnan lopettamisen aikaiset vaikutukset. Melumallinnuksissa on huomioitava myös sisämelun osalta pienitaajuiselle melulle annetut toimenpiderajat (sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetus 545/2015). Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa korostuu läheisyydessä sijaitsevien muiden tuulivoimahankkeiden huomioiminen yhteisvaikutusten tarkastelussa.

Tuulivoima-alueen pohjoisosassa sijaitsee Kontiovaaran (12976165) E-luokan pohjavesialue, jonka ei katsota soveltuvan yhdyskuntien vedenhankintaan. Tuulivoima-alueen lähimmät vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet ovat Lampisenjärvi (12976102), Riisperi (12976180) ja Huitaperi (12976115). Sähkönsiirtovaihtoehdon SVE4 lähetyvillä sijaitsee Revonpesämaan (1285139) vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Tuulivoima-alueella ja kaikkien sähkönsiirtoreittien alueella on paikoin

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

todettu suuri riski happamien sulfaattimaiden esiintymiselle. Ohjelman mukaan YVA-selostuksessa arvioidaan, aiheutuuko happamista sulfaattimaista mahdollisesti hankkeen maanrakennustöiden aikana vaikutuksia maaperään tai vesistöihin.

Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo omassa osassaan lausuntoa, että YVA-ohjelmaa voi pitää yleisellä tasolla riittävänä ja sen perusteella YVA-selostuksen laatimiselle ei ole estettä. VE2 osalta ei voida lausua ohjelmavaiheessa. Ohjelmassa on laajalti huomioitu eri ympäristöasioita sekä esitetty niiden tutkiminen ja arviointimenetelmiä. Alueella ei tässä vaiheessa ole tiedossa sellaisia maankäytön rajoituksia, jotka estäisivät YVA-selostuksen teon. Lausunnon antajan mielestä on hyvä esittää hankkeen yhteisvaikutuksia laajasti, koska alueen läheisyyteen sijoittuu muitakin tuulivoimahankkeita. Liikenteen vaikutus etenkin rakentamisvaiheessa on huomioitava. Erityisesti on hyvä kuvata sähkönsiirron vaikutuksia ja toteuttamishankkeita. Hankkeen yhteydessä on syytä kuvata selkeästi ja kattavasti hankkeen maisemavaikutuksia havainnekuvin. Melu- ja välkevaikutuksiin on syytä paneutua perusteellisesti.

Meri-Lapin ympäristöpalvelut

Meri-Lapin ympäristöpalveluiden ympäristönsuojelu toteaa, että Kontiovaaran tuulivoimahanke sijoittuu Ylitornion ja Tornion rajalle. Tornion kaupungin alueelle sijoittuvat hankkeen sähkönsiirtovaihtoehdot SVE1, SVE2 ja SVE4.

Kontiovaaran lähellä on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita ja niiden yhteisvaikutukset tulisi huomioida hankkeen sijaintipaikkaa ja ympäristövaikutuksia arvioitaessa. Hankkeiden ja sähkönsiirtovaihtoehtojen sijainti on suunniteltava niin, ettei haittoja synny. On huomioitava, että arvokkaat luontokohteet tai pohjavesialueet eivät vaarannu. Erityisesti voimajohtojen rakentamisvaiheessa on katsottava, että Natura 2000 -suojelualueet ja muut luonnonsuojelualueet on turvattu. Sähkönsiirron ympäristövaikutukset on huomioitava etenkin rakentamisvaiheessa. Tornion puolella ovat Natura-alueet Tornionjoen - Muonionjoen vesistöalue, josta n. 4 km itään sijaitsevat tuulivoima-alue ja sähkönsiirtoreitti SVE3, Hurujärvi - Iso-Mustajärvi noin 10 km päässä tuulivoima-alueen eteläpuolella sekä Sattavuoma, tuulivoima-alueesta 20 km kaakkoon. Lisäksi lähettyvillä on useita luonnonsuojelualueita, myös Tornion puolella.

Sähkönsiirtoreitin SVE4:n viereen (noin 50 m) sijoittuu Tornion Revonpesämaan (1285139) 1. luokan pohjavesialue. Se on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Sähkönsiirtoreitin SVE4 loppupään lähistölle sijoittuu Nivavaaran 1. luokan pohjavesialue. Pohjaveden suojelu perustuu Suomessa ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 17 §:n pohjaveden pilaamiskieltoon ja maaperän pilaamiskieltoon (YSL 16 §), joka turvaa pohjaveden laatua maaperän kautta tapahtuvalta pilaantumiselta.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Tuulivoima-alueella on pieni tai hyvin pieni todennäköisyys happamien sulfaattimaiden esiintymiselle. Osittain todennäköisyys niiden esiintymiselle on myös suuri tai kohtalainen. Pohjavesiin kohdistuvat vaikutukset on otettava huomioon myös rakentamisvaiheessa niillä alueilla, joilla happamia sulfaattimaita esiintyy. Tornion puolelle sijoittuvista sähkönsiirtoreiteistä ainakin reitin SVE1 kohdalla on kohtalaista ja suurta todennäköisyyttä happamien sulfaattimaiden esiintymiselle. Siinä on katsottava, että haittoja ei pääse syntymään. SVE2 ja SVE4 kohdalla todennäköisyys on pienempi.

Tornionlaakson museo

Tornionlaakson museo on alueella museolain mukainen alueellinen vastuumuseo. Se lausuu hankkeesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Museo toteaa, että hankealueella ei ole tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Alueella ei ole joko tehty arkeologista inventointia tai se on vanha ja siten tieto arkeologisesta kulttuuriperinnöstä on riittämätön. Lähin kohde on Mäntynenä (YVA-ohjelmassa virheellisesti Mäntyperä) (muinaisjäännösrekisterin tunnus 1000011616). Arkeologisista kohteista tulee esittää, myös tekstissä, niiden muinaisjäännösrekisterissä oleva nimi ja tunnus. Kohteiden virallinen nimi tulee tarkistaa Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä. Hankkeen vaihtoehtojen sekä lähiympäristön muinaisjäännökset on esitetty selkeästi kuvana ja taulukkona. Arkeologisen tiedon täydennystarve on huomioitu ja inventointi tullaan teettämään tuulivoima-alueelle ja sähkönsiirtoreiteille maastokaudella 2025. Inventoinnin pohjana tulee käyttää laserkeilausaineistoista tarkinta eli 5p aineistoa ja siihen tulee sisällyttää myös esihistoriallista ajoitusta nuoremmat, historiallisen ajan jäänteet.

Lähimmät valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet ovat Kierivaara pohjoisrinne (1000009931) Kierivaaralla (VARK-tunnus 101280), alle 4 km:n päässä sekä Kannala (1000009929) reilun 4 km:n päässä (VARK-tunnus 101298). Uusi Vark-inventointi on valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan valtioneuvoston päätöksen mukainen valtakunnallinen inventointi, joka on tullut voimaan 1.3.2025. Hankealueisiin liittyvät Vark-kohteet tulee tuoda esiin vaikutusten arvioinnissa. Tornionlaakson museo katsoo, että esitetty arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin aiottu toteutustapa vaikuttaa asianmukaiselta.

Museovirasto

Tornionlaakson museo on siirtänyt hankkeen seurannan rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta Museovirastolle valmistelijan jääviyden vuoksi. Museovirasto toteaa, että hankkeen lähivaikutusalueella (1–8 km) on Eteläisen Tornionlaakson maisemien valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA 2021) ja Tornionjoen jokivarsiasutuksen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY

2009). Lähimmillään hankealueen etäisyys näihin on 2,5 km. Maiseman ja kulttuuriympäristön inventoidut valtakunnalliset ja maakunnalliset arvokohteet on taulukoitu YVA-ohjelmassa. Niiden suhde tuotantoalueeseen käy selkeästi ilmi kartoista.

YVA-ohjelman mukaan tuulivoimahankkeiden keskeisiin ympäristövaikutuksiin kuuluvat maisemaan kohdistuvat visuaaliset vaikutukset. Koska lähivaikutusalueella on valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, koskee toteamus erityisesti Kontiovaaran tuulivoimahanketta. Näkymävaikutukset ulottuvat myös Ruotsin kulttuuriympäristöihin ja maisemiin.

Aavasaksan maisemat (VAMA 2021) ja Aavasaksan kruununpuiston matkailurakennukset (RKY 2009) sijaitsevat ulommalla vaikutusalueella (8–20 km). Tämän tarkastelusuunnan tärkeyttä korostaa Aavasaksan Stuvan ketjun mittauspiste, joka on UNESCO:n maailmanperintökohde. Hankkeen näkymävaikutukset siihen tulee huolella selvittää. Myös näkymävaikutukset muihin Struven ketjun mittauspisteiden, kuten Huitaperin, tulee tutkia.

YVA-ohjelman mukaan maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan yhteisillä menetelmillä, mm. näkymäanalyysi ja havainnekuvat. Hankkeessa laaditaan perustellusti maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys, jossa on tarkoitus tunnistaa alueen maisemalliset ominaispiirteet, arvot ja maiseman herkkyyks muutoksille. Museovirasto pitää myönteisenä, että on tunnistettu alueen tuulivoimahankkeiden kokonaisuus. YVA-ohjelmassa todetaan, että maisemavaikutusten arvioinnissa useiden lähialueelle tulevien hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi on keskeinen osa arviointia ja maisemavaikutusten kokonaisuuden hahmottamista.

Lapin liitto

Lapin liitto toteaa, että hanke sijoittuu 11.9.2015 lainvoiman saaneen Länsi-Lapin maakuntakaavan maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M 4505). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloustalouteen tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Hankealueen pohjoisraja sijaitsee osittain luonnonsuojelualueella Pitkäjätkä-Rytiätkä (SL 4080). Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita tai kohteita. Hankealue rajautuu kaakkoisosasta turpeenottoalueeseen Jokivuoma (EOT 2498). Merkinnällä osoitetaan turvetuotantoalueita. Turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa poronhoitoalueella tulee pyrkiä turvaamaan alueen poronhoidon edellytykset. Etelässä tuulivoima-alue rajoittuu Ylitornion ja Tornion väliseen kuntarajaan sekä poronhoitoalueen rajaan.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Sähkönsiirtoreitit sijoittuvat pääosin maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle. Sähkönsiirtovaihtoehto SVE1 ylittää Ylitornion ja Tornion kuntarajan ja kulkee halki turpeenottoalueen Laukkuvuoma (EOT 2543) ja sivuaa turpeenottoaluetta Ristivuoma (EOT 2544). Sähkönsiirtoreitit SVE2, SVE3 ja SVE4 kulkevat olemassa olevan voimajohdon sekä moottorikelkkailureitin mukaisesti. Sähkönsiirtoreitit SVE2 ja SVE4 ylittävät Ylitornion ja Tornion kuntarajan. Sähkönsiirtoreitti SVE4 ylittää tärkeän tai vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen. Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu ja määrä eivät niiden vaikutuksesta heikkene. SVE4 sijoittuu loppuosastaan maaseudun kehittämisen kohdealueeseen (mk 8037) Liakka-Kainuunkylä. Merkinnällä osoitetaan maaseutuvyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäytöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista. Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on lisäksi annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä muun muassa poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisesta, arvokkaiden luonnonympäristöjen huomioimisesta sekä tuulivoimaloiden sijoitteluun ja niiden tutka- ja radioyhteysvaikutuksiin sekä lentoesteiden korkeusrajoituksiin liittyen.

Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvityksessä 2023–2024 on tunnistettu maakunnallisesti merkittäviä potentiaalisia tuulivoima-alueita sekä näihin liittyviä mahdollisia vaikutuksia maakunta- ja kuntakaavoituksen tueksi. Ylitornion Kontiovaaran alue on selvityksessä osoitettu potentiaalisesti tuulivoima-alueeksi (kohdenumero 19, Kontiovaara.)

Lapin liitto katsoo, että Kontiovaaran tuulivoimahanketta on pidettävä seudullisesti merkittävänä ja siten sen osoittaminen maakuntakaavatasolla on lähtökohtaisesti tarpeen. Kun otetaan huomioon hankealueen ympäröivä maankäyttö ja suunniteltavan tuulivoimahankkeen sijainti maa- ja metsätalousvaltaisella alueella, jota kaavamerkinnän mukaan voidaan pääkäyttötarkoitusta haittaamatta käyttää myös muuhun tarkoitukseen, on sijoittamisen edellytykset ja poikkeaminen maakuntakaavasta mahdollista tutkia alueidenkäyttölain mukaisessa yleiskaavaprosessissa ilman maakuntakaavan muutosta.

Lapin liitto on kuuluttanut vireille Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaakuntakaava 2050:n. Sen tavoitteena on vastata maankäytön suunnittelun osalta toimintaympäristön muutoksiin erityisesti liikennejärjestelmän ja turvallisuuden osalta. Kaavoituksessa mm. huomioidaan valtioneuvoston päätökset koskien kulttuuriympäristöä, maisema-alueita ja arkeologisia kohteita. YVA-ohjelmassa on tuotu esille Länsi-Lapin maakuntakaavan

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

hankealuetta koskevat kaavamerkinnot ja -määräykset. YVA-selostukseen on hyvä täydentää vuoden 2025 aikana tehtävä Lappi-sopimuksen päivitys.

Lapin liitto katsoo, että ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota yhteisvaikutusten arviointiin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemaan, asutukseen, loma-asutukseen, linnustoon ja muuhun elämistöön, luontoon ja kulttuuriperintöön kohdistuviin yhteisvaikutuksiin ja niiden aiheuttamien haittojen lieventämiseen. Alueella korostuu erityisesti tuulivoima-alueiden yhteisvaikutukset linnustoon. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulisi tunnistaa ne alueet, joihin kohdistuu merkittävimmät vaikutukset ihmisiin, maisemaan, luontoon ja poronhoitoon. Lisäksi tulee huomioida vaikutukset ilmavalvontatutkiiin ja puolustusvoimien radioyhteyksiin sekä arvioida tuulivoimahankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin. Mikäli yhteisvaikutukset toteutuvien hankkeiden kanssa ylittävät kohtuuttomat haitalliset vaikutukset, hanketta ei voi toteuttaa ilman lieventäviä toimenpiteitä. Lapin liiton virasto toteaa YVA-ohjelman antavan hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen

Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen toteaa, että hankealueen virtavesien kalastoa tai menetelmiä hankkeen vaikutusten arvioimiseksi virtavesien kalastolle ei ole kuvattu YVA-ohjelmassa.

Kalatalousviranomainen huomauttaa, että Martimojoen purkuvesistö Tornionjoki on Itämeren lohien tärkein kutujoki ja Tornionjoen vesistöalueella elää yksi kolmesta Suomen puoleisella Pohjanlahdella säilyneistä alkuperäisistä meritaimenkannoista. Vesienhoidon tavoitteena on vesistöjen hyvä ekologinen tila, mutta Martimojoen ekologinen tila on vain tyydyttävä ja jokikalaindeksi viittaa välttävään tilaan. Martimojoen vesistöalueen latvojen liettyminen ja siitä seurannut lohikalajien kutualueiden peittyminen on havaittu jo 1980-luvulla (Räinä ym. 2022). Vaelluskalojen esiintymistä Martimojoessa rajoittaa koskialueiden perkaus sekä peruskuivatuksen ja turvetuotannon kiintoaine- ja humuskuormituksesta johtuva kutu- ja poikasalueiden liettyminen ja ajoittaiset happamuusongelmat. Edellä kuvatusta huolimatta Martimojoella on useita hehtaareita vaelluskaloille potentiaalisesti soveltuvia kutu- ja poikasalueita. Vaelluskalojen elinolosuhteiden parantaminen Martimojoessa edellyttää aktiivisia toimenpiteitä edellä mainittujen kuormituspaineiden vähentämiseksi.

Tuulivoimarakentaminen tulee kasvattamaan alueen peruskuivatustarvetta, josta aiheutuu kuormituspaineita vesistöön. YVA-ohjelman perusteella jää epäselväksi, miten voidaan varmistua keskeisten kuormituspaineiden vähenemisestä Martimojoen vesistöalueella. YVA-ohjelman mukaan happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys on suuri isossa osassa hankealuetta. Ottaen huomioon, että

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

happamoitumiskehityksen vähentäminen Martimojoella on yksi keskeinen tavoite vaelluskalojen elinolosuhteiden parantamiseksi, YVA-selostuksessa on oleellista tunnistaa riski Martimojoen happamoitumiskehitykselle ja esittää riittävät toimenpiteet happamoitumisriskien välttämiseksi. Vaikutusarvioinnissa tulee huomioida myös muut Martimojoen vesistöalueella vireillä olevat tuulivoimahankkeet.

YVA-selostuksessa tulee kuvata hankealueen virtavesien kalaston tila, sekä esittää arvio kalastolle aiheutuvista potentiaalisesti merkittävistä haittavaikutuksista. YVA-selostuksessa tulisi esittää riittävän yksityiskohtaiset lieventämistoimenpiteet, joilla torjutaan hankkeesta vesistölle ja kalastolle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Haitallisten vaikutusten lieventämistä koskevia periaatteita ja toimenpidesuosituksia on esitetty esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen julkaisussa 10/2025.

Metsähallitus

Metsähallitus toteaa, että osittain hankealueella sijaitsee Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa oleva luonnonsuojelutarkoitukseen varattu kiinteistö. Kiinteistö kuuluu suurimmaksi osaksi myös soidensuojeluohjelmaan ja on nk. säädösvalmistelussa, jossa alueesta on tarkoitus muodostaa luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue säädöksineen. Alustavassa voimalasijoittelussa lähin tuulivoimala on siitä 300 m etäisyydellä. Hankkeen vaikutukset alueeseen tulee arvioida.

Metsähallitus lausuu lisäksi suureen uhanalaiseen petolintuun kohdistuvan kohdistuvista vaikutuksista, vaikutusten arvioinnin tärkeydestä, aineistoista ja menetelmistä. Lausunnossa on yksityiskohtaista tietoa lajin esiintymispaikoista, minkä vuoksi se on osittain tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön. Metsähallitus korostaa alueen hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnin tarpeellisuutta, perusteellisuutta ja huolellisuutta sekä hankkeiden yhteistyön tarvetta asiassa.

Väylävirasto

Väylävirasto toteaa lausunnossaan, että Yhdystie 19619 (Väystäjäntie) sijaitsee hankealueella sen pohjoisosassa. Valtatie 21 (Torniontie) sijaitsee hankealueen länsipuolella noin 2,5 km päässä. Laurila-Tornio-Kolari-rata kulkee hankealueen länsipuolella noin 2,3 km päässä. Yksi sähkönsiirron vaihtoehdoista risteää yhdystien 19582 kanssa.

Tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Väyläviraston tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012). Ohje on päivityksessä. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus (torni + lapa) + suoja-alue maantien keskeltä lukien.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Tuulivoimalakuljetukset vaativat erikoiskuljetusluvan, jossa lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Erikoiskuljetusten reitit on alustavasti esitetty YVA-ohjelmassa. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai tasoliittymien ym. parantamistoimille todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asiasta tulee olla yhteydessä Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen johdosta merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön Väyläviraston lupa. Väylävirasto voi liittää lupapäätökseen ehtoja, joiden toteutus kokonaisuudessaan tai osittain voi jäädä luvanhakijan vastuulle. Lisätietoja tasoristeysten ylittämiseen on ohjeessa "Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeyksissä", jota on päivitetty 10.3.2025.

Ilmajohdon pylväävät eivät saa estää tai haitata maanteiden käyttöä. Kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (503/2005) 42 § ja 42 a §: ä. Rakennettaessa ilmajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet"-ohjetta sekä Liikenneviraston määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018) vaikka uusi johto rakennettaisiin olemassa olevan rinnalle.

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:n lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn. Ajantasaiset ohjeet ja Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet on tarkistettava Väyläviraston verkkosivuilta.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj toteaa, että se on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Fingrid toteaa, että sähköntuotantolaitosten kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa ja voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset. Kustakin liittynnästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella. Fingridin

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Fingridin lausunto koskee vain Fingridin voimajohtoja.

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä ei ole tuulivoimahankkeesta huomautettavaa, mutta yhtiö toteaa, että jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Suomen Erillisverkot Oy

Suomen erillisverkot Oy toteaa, että hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta. Ilmatieteen laitos esittää kuitenkin huomion siitä, että alueelle on suunnitteilla runsaasti tuulivoima-alueita ja toteutuessaan ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkimittauksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun. Ilmatieteen laitos on huolissaan säätutkamittausten laadusta tulevaisuudessa ja keskustelee tällä hetkellä kompensatiomittausten vaatimisesta tämäntyyppisille alueille. Tästä ei ole vielä konkreettista ehdotusta, mutta mikäli tähän päädytään, Ilmatieteen laitos haluaa jo nyt ilmaista mahdollisen vaateensa kompensatiomittauksista.

Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry

Meri-Lapin Lintutieteellinen Yhdistys Xenus ry lausuu, että se suhtautuu YVA-ohjelman perusteella kielteisesti hankkeen toteuttamiseen ja esittää hankkeen hylkäämistä perusteenaan tutkimusmenetelmälliset sekä linnustonsuojelulliset näkökohdat.

Xenus ry katsoo, että YVA-ohjelman linnustoselvityksen aineistot ovat puutteellisia. Linnuston nykytila alueella perustetaan ainoastaan Suomen Lajitietokeskuksen tietoihin, joissa on havaintoja vain kahdesta lintulajista. Havaintomäärä selittyy alueen vaikeakulkuisuudella eikä anna kuvaa nykytilasta. Lintujen pesinnän tutkimukset ovat puutteellisia. Mm. pöllökartoituksiin on varattu liian vähän aikaa, pesimälinnustokartoitukset ja lintujen kevätmuuton seuranta ajoittuvat väärälle ajalle. Suurten uhanalaisten petolintujen esiintymisen selvittämiseen ei esitetä menetelmiä. Lajit vaativat tarkan seurannan reviireillään ja saalistusalueillaan.

Hanke vaikuttaa Kainuunkylän saaret (FI1302105, SAC/SPA) ja Tornionjoen - Muonionjoen Suomen puoleinen vesistöalue (FI1301912, SAC) Natura 2000 -alueiden suojeluarvoihin. Niihin, kuten muihinkin alueen läheisiin Natura-kohteisiin tulee YVA-menettelyssä laatia Natura-selvitykset. YVA-ohjelmassa ei tuoda esiin oleellista

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

yhteisvaikutusten selvittämistä Tornion-Tervolan tuulivoimahankkeiden kanssa esim. lintujen muuttokäyttäytymisen selvittämiseksi. Havainnot suuresta uhanalaisesta petolinnusta tai muistakin erityissuojelua vaativista lajeista tulevat mitä ilmeisimmin edellyttämään luonnonsuojelulain poikkeamislupaa.

Kontiovaara ja Kuusivaara ovat merkittäviä järeämmän puuston metsäsaarekkeitä, joiden linnusto tulee kartoittaa tarkasti, alkaen kevättalvesta. Länsi- ja eteläosan jokivarsien luhtaniityt tulee kartoittaa erityisen tarkasti. Linnustoselvitysten tuloksissa tulisi esittää ainakin merkittävimmät lintualueet kartalla havaintokoonteineen, metsäkanalintujen kartoituksen reitit, pöllökuunteluiden reitit ja kuuntelupisteet, petolintukartoitusten reitit ja havainnointipisteet, muuton seurannan pisteet havainnoijamäärineen ja näkymäsektoreineen sekä taulukoinnit uhanalaisuusluokittain havaituista lajeista. Luontoselvitysten tekijöistä esitellään vain vastuuhenkilö. Kokemuksista ja pätevyyksistä ei ole tietoa.

Hanke sijaitsee keskellä petolinnuiltaan monimuotoista suuraluetta, mikä korostaa alueen hankkeiden yhteisvaikutusten tutkimisen merkitystä. Tornionjoki tekee alueen eteläpuolella mutkan länteen. Monet jokilaaksoa pitkin muuttavat hanhi- ja sorsalinnut ml. arktiset pesijät suuntaavat muuttonsa suoraan pohjoiseen Kainuunkylän vaarojen itäpuolitse hankealueen kohdalta. Törmäysriski aiheutuu erityisesti matalalla lentäville hanhille ja sorsille sekä joelta nouseville lajeille.

Kainuunkylän saaret on pesimälinnustoltaan Lapin arvokkain lintuvesi. Sen suojeluperustelajistosta useille on tyypillistä ravinnonhakumuutto sisämaan suojärville vedenkorkeuden vaihdellessa väylässä. Hanke tulee oleellisesti vaikeuttamaan lintujen luontaista ravintomuuttoa. Hankealueelta 6 km pohjoiseen on Heinivuoma–Pietinvuoma (FI1302103, SAC) Natura-alue, jolla pesii uhanalaisia ja äärimmäisen uhanalaisia lajeja ja joka on lajistoltaan Lapin kolmion tärkeimpiä suokohteita. Saarimaan Alisenvuoman peltoalue on arvokas pesimäalue sekä muutolla levähtävien petolintujen levähdys- ja saalistusympäristö. Hanke vaikuttaa myös n. 10 km etelään sijaitsevan IBA-kohteen Hurujärvi–Iso Mustajärvi (SAC/SPA, 1301909) Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Hankealueella on viisi metsälain erityisen tärkeää elinympäristöä, jotka ovat pesimäympäristöjä uhanalaisille boreaalisille metsälintulajeille. Alueen Suomen Lintuatlas –kartoitusruuduilla pesii useita uhanalaisia lintulajeja. Hankkeella voi olla vaikutusta varsinkin isompien lajien pesintöihin. Infrastrukturi pirstoo lintujen pesimäalueita sekä edesauttaa pesimäaikaista häirintää. Tuulivoimaloiden vaikutusta pohjoisboreaalisen alueen metsälintujen pesimätuloksiin ei ole maassamme tutkittu. Tuulivoimaloiden koko, lapojen välkevaikutus, irtoava mikromuovi sekä vaihtelevataajuinen melu kaikki yksinään tai yhteisvaikutukseltaan lisäävät luontokatoa.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Selvityksissä tulee kiinnittää huomiota seuraaviin: Muuttolintujen tuulivoimaloihin törmäminen, ajallisesti ja alueellisesti kattava kevät- ja syysmuuton havainnointi, pesimäkauden analysointi käyttäen Tiira-havaintoja pitkältä aikaväliltä, lintulaskentojen suorittaminen maaliskuu–syyskuu aikana useammalla laskijapartiolla säännöllisin väliajoin, eri lajiryhmien soidin- ja pesintäaikojen huominen laskentojen aikatauluissa, pöllöjen luontaisten kannanvaihteluiden huomioiminen tulosten tulkinnassa, suurten petolintujen pesinnän selvittäminen tarpeeksi laajalta alueelta oikeaan aikaan. Lettosuot, puronvarsilehdot ja -korvet, lähteiköt, haavikot, muut lahoppuutihentymät ja avokalliot tulee inventoida erityisen tarkasti, säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina ja mahdollisuuksien mukaan varata suojavyöhykkeitä. Yhdistys tarjoaa asiantuntemustaan linnustoihteisia lisäselvityksiä varten.

Ylitornion-Pellon luonto ry

Ylitornion-Pellon luonto ry toteaa yhtyvänsä Meri-Lapin Lintutieteellinen Yhdistys Xenus ry:n lausuntoon. Ajantasaisiin ja kattaviin linnustoselvityksiin on suhtauduttava vakavuudella ja otettava huomioon kaikki saatavilla oleva aineisto.

Yhdistys tuo esille Ylitornion kunnan tekemän tuulivoimalinjakuksen ja päätökset kaavoitussopimusten hyväksymisestä kuudelle tuulivoimahankkeelle. Tornioon ja Ylitornioon on suunnitteilla useita hankkeita, joissa voimaloiden yhteismäärä on yli 500. Ne muodostavat yhtenäisen alueen Tornionlaaksosta Kemijokilaaksoon. Lausunnossa käydään läpi hankkeesta vastaavan yrityksen taustoja sekä maanomistajan asemaa ja hankkeen ja vuokrasopimusten edelleen myymistä, kun kaava on valmis.

Lausunnossa todetaan, että maakuntakaavalla ei ole ratkaistu kokonaisvaltaisesti tuulivoiman sijoittamista. Lausunnossa kysytään, meneekö kuntakaava maakuntakaavan edelle? Yhdistys katsoo, että Lapin liiton tuulivoimaselvityksen 2023-24 kohdekorteissa ainoana uutena potentiaalisena tuulivoima-alueena mainitaan Kontiovaara, mutta sen sisällyttäminen on puutteellisten luontoselvitysten varassa. Xenus ry:n linnustoselvitys kertoo, että kyse on vakavasta puutteesta.

Yleisötilaisuudessa tuli esille mm. ruotsalaisten huoli tuulivoimaloiden maisemavaikutuksista Ruotsin puolen kyliin ja nähtäväksi jää miten se otetaan huomioon. Tornionjokilaakso on kummallekin valtiolle erityisen arvokas kansallismaisema ja matkailu molemmiin puolin rajaa kärsii maisemavaikutuksista.

Tuulivoima-alue kuuluu poronhoitoalueeseen. Poroilla ja ihmisillä on jokaisenoikeudet syödä sieniä, loppoa ja muita metsän antimia ja liikkua metsissä.

Tuulivoimarakentaminen poistaa oikeuden niin poroilta kuin paikallisilta.

Tuulivoimarakentaminen on ympäristöriski, jota ei ole tutkittu riittävästi. Lapojen kierrättäminen sekä maaperään leviävä mikromuovi ovat ongelmia, lapojen hilseily

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

niiden joutuessa sateiden ja tuulien armoille. Tuskin on sopivaa maalia, jolla lavat ja runko voitaisiin maalata mustaksi lintukuolemien välttämiseksi. Konehuoneen öljyt voivat päätyä luontoon. Ruotsista on kuultu, että tuuliturbiini alkaa tuottaa enemmän melua käytön myötä. Lapojen pyörimisen summautuessa matalat äänet ja ihmiskorvalle kuulumattomat infraäänit leviävät laajalle. Turbiinien tuottama infraääni on pulssittunutta ja vaarallisempaa kuin esimerkiksi liikenteen infraäänien sisältämä äänialto.

Lausunnossa viitataan YVA-ohjelmaan: "-- uusiutuvan energian tuotanto aiheuttaa vähemmän hiilidioksidipäästöjä verrattuna moneen muuhun energiantuotantoon. Myös vaikutukset paikalliseen työllisyyteen ja aluetalouteen ovat positiivisia." Lausunnon mukaan tuulivoimatuotannon hiilidioksidipäästöt liittyvät muihin vaiheisiin, materiaalien tuottamiseen, kuljetuksiin sekä purkamiseen. Työllisyyttä on rakentamisen aikana, muutoin työllisyysvaikutus on vähäinen. On otettava huomioon kiinteistöjen arvon lasku ja haluttomuus tehdä matkailualan investointeja. Lausunnossa viitataan YVA-ohjelmaan perustusten purkamisesta ja kysytään, miten tämä on otettu huomioon maanvuokrasopimuksissa ja kenelle vastuu siirtyy, mikäli senhetkinen tuulivoimayhtiö tekee konkurssin ja lainsäädäntö luokittelee maahan jäävän perustuksen jätteeksi? Ehkei maanpäällisiä osiakaan saada purettua ja kuljetettua pois.

Suomen pohjavedet ovat suhteellisen lähellä pintaa ja toisiinsa linkittyneitä, ja siksi niiden suojeluun on kiinnitettävä tavallista tarkemmin huomiota. YVA-ohjelman tiedoissa voi olla puutteita. Alueella on pohjavesialue ja sähkönsiirtoreittien tuntumassa lähteitä ja pohjavesimuodostuma. Alueen vesimuodostumia kuvaavissa kartoissa ei ole hankealueeseen tarkennettua kuvaa.

Lausunnossa yhdytään Xenus ry:n kannanottoihin linnuston selvitysmenetelmistä, vaikutuksista sekä haitallisten vaikutusten estämisestä. Lausunnon mukaan kunnan olisi pitänyt hoitaa luontoselvitykset ennen tuulivoimahankkeita ja valtion virastojen pitäisi auttaa kuntia tutkijatyön ja rahoituksen tarjoamisessa. Luontoselvitysten on oltava puolueettomia. Myös luonnon monimuotoisuuden säilyminen ja vihreä kasvu on ilmastoteko eikä tuulivoimatuotanto saa olla ristiriidassa sen kanssa.

Kyseessä on luonnoltaan monimuotoinen alue, joten yhdistys ei kannata tuulivoiman rakentamista vaan tukee jatkuvaan kasvatukseen perustuvan metsätalouden ja poronhoidon jatkamista, alueen käyttöä virkistykseen ja metsästykseseen sekä niin luonnossa liikkujan, luonnon kuin matkailuelinkeinon kannalta tärkeiden luontoarvojen, hiljaisuuden ja pimeyden, säilyttämistä.

Yhdistys toimitti täydennyksen lausuntoonsa, jossa se mm. nostaa esille YVA-menettelyiden YVA-laista johtuvan puutteen yhteysvaikutusten arvioinnista. Yhdistys

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

esittää alueellisen seurantaryhmän perustamista yhteisvaikutusten arvioimiseksi ja niihin reagoimiseksi.

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistys toteaa, että hanke sijoittuu Lohijärven paliskunnan alueelle. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ja porojen luontaisen laidunkierron ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Paliskunta on erittäin kuormittunut laidunalansa vähenemisestä ja pirstoutumisesta teollisen maankäytön vuoksi. Paliskunnassa on toiminnassa ja suunnitteilla huomattava määrä tuulivoimaa. Poronhoidon laidun- ja toimintatila ei kestä muusta maankäytöstä aiheutuvaa kumuloituvaa häiriötä ja laidunalan heikkenemisen ja vähenemisen taakkaa.

Hanketoimijalla ja viranomaisella on velvollisuus olla selvillä hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset on arvioitava riittävällä tarkkuudella yhteistyössä paliskunnan kanssa, paliskunnan asiantuntemusta hyödyntäen. Yhteisvaikutukset muiden maankäytön hankkeiden kanssa ja kumulatiiviset vaikutukset olemassa olevien kuormittavien maankäyttömuotojen kanssa on otettava huomioon. Arviointiin osallistumisessa paliskunta antaa aikaansa ja asiantuntemustaan hankesuunnittelun käyttöön. Aika on pois paliskunnan poronhoitotyöstä, ja olisi korvattava asianmukaisesti. Tulee myös välttää paliskunnan kuormittamista kiireisimpien poronhoitotöiden aikaan.

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto. Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 3 §). Poronhoitolain 53 §:n mukaan suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. PHL 53 §:n kaltaisia neuvotteluita tulee käydä muillakin kuin valtion omistamilla mailla, sillä ne ovat muodostuneet vakiintuneeksi käytännöksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja.

Länsi-Lapin maakuntakaavan yleismääräys edellyttää: "Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa."

Alueidenkäyttölain (AKL) 32 §:n mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. AKL 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaava ei saa

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. PHL 3 § tekee poronhoitajista alueella oikeudenhaltijoita. AKL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

YVA-laki velvoittaa myös alueella toimivaan elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen. Poronhoidon nykytila ja toiminta suunnittelualueella ja sen vaikutusalueella tulee kuvata riittävän laajasti. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida riittävän laajasti. Selvitysalueena tulee olla Lohijärven paliskunta ja tarkemmin lähialueen poronhoito. Tulee selvittää hankealueen ja vaikutusalueen merkitys paliskunnan poronhoidolle: paljonko siellä laiduntaa ja käsitellään poroja poronhoitotoissa, mihinkin aikaan vuodesta. Tulee arvioida hankkeen rakennelmien ja toimintojen vaikutukset porolaitumiin (suora ja epäsuora vaikutus), porojen laidunten käyttöön (häiriö, kulkureittien muutokset ym.), poronhoitotoimintaan (muuttuminen/vaikeutuminen, turvallisuusriskit ym.) ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia suoria vahinkoja tulee selvittää. Myös vaikutukset porotalouteen, sekä sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon tulee arvioida. Vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää sekä suorat, että välilliset vaikutukset, rakentamisen ja toiminnan aikaiset vaikutukset sekä mahdolliset toiminnan jälkeiset pysyvät vaikutukset. Menettelyssä tulee etsiä keinoja ja esittää toimia haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.

Maankäyttöhankkeista voi aiheutua poronhoidolle ainakin seuraavanlaisia vaikutuksia: 1) vaikutukset porolaitumiin 2) vaikutukset porojen laidunnukseen (häiriövaikutus) 3) vaikutukset poronhoitoon 4) porovahingot (liikenteessä tai hankealueella) 5) vaikutukset poron terveyteen ja hyvinvointiin 6) sosioekonomiset vaikutukset ja vaikutukset elinkeinon kannattavuuteen 7) vaikutukset poronhoitokulttuuriin.

Tuulivoiman vaikutuksia poronhoitoon arvioitaessa on vältettävä seuraavia tyypillisiä virheolettamia: 1) Tutkimukset antavat "ristiriitaista" tietoa. 2) Porojen käyttäytymistä toiminnan aikana ei voida tarkoin ennustaa. 3) Toiminnot ja mahdolliset melusta (40 db) aiheutuvat häiriöalueet kattavat vain pienen osan paliskunnan pinta-alasta. 4) Tuulivoimahankkeesta on myös myönteisiä työllisyysvaikutuksia sivutoimisille poronhoitajille. 5) Poronhoidon historialliseen jatkumoon peilattuna haitallisten vaikutusten kesto on nähtävä väliaikaisena haittana, joka sijoittuu maantieteellisesti pienelle alueelle suhteessa koko paliskuntaan ja poronhoitoalueeseen. 6) Paliskunnalle on hyötyä tuulivoimahankkeen tiestöstä. 7) Poronhoidolle on hyötyä tuulivoimasta, koska alueesta tulee räkkäsuoja. 8) Muutama poro voimala-alueella on osoitus siitä, että

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

voimaloista ei ole haittaa. 9) Suunnittelussa jätetään 500 metrin "suojavyöhyke" voimalasta vasoma-alueella tai suunnitellaan välittömästi tällaisen alueen viereen.

Mikäli hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvaamaan ne haitat mitä ei voi estää tai lieventää paliskunnalle täysimääräisesti. YVA- ja kaavamenettelyn aikana tulee neuvotella paliskunnan kanssa PHL 53 §:n mukaisesti (valtion maalla) tai kaltaisesti (muulla kuin valtion maalla). Tarvittaessa neuvotteluita tulee käydä useampia ja jatkaa niitä YVA-menettelyn jälkeen. Alueen paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä YVA-menettelyn aikana.

Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskus (Luke) toteaa lausunnossaan, vaikutusalueelle sijoittuvat Natura 2000 -alueet. Muita eri suojeluohjelman alueita sijaitsee alle 10 km etäisyydellä 9 kpl, joista yksi hankealueella. Näiden lisäksi Kontiovaaran tuulivoima-alueella sijaitsee neljä metsälain (1093/1996) 10 §:n mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä.

Tuulivoima-alueella on havaittu tiukasti suojeltu kasvilaji. Luke toteaa, että esiintymän olemassaolo tulee varmistaa, kartoittaa sekä huomioida voimaloiden sijoittelussa ja rakentamisessa. Hankealueella sijaitsevien suojelualueiden ympärille tulee jättää riittävät suojavyöhykkeet. Muuttolintuselvityksen jälkeen tulee arvioida hankkeen sijoittuminen suhteessa lintujen muutto- ja lentoreitteihin. Tornionjokivarsi on varsinkin laulujoutsenten muuttoreitti missä lepäilee ja liikkuu tuhansia joutsenia etenkin syksyisin.

Läheisyydessä on useita tuulivoimahankkeita. Luke katsoo, että mikäli kaikki hankkeet toteutuvat, näin tiiviillä tuulivoimarakentamisella tulee olemaan merkittäviä yhdysvaikutuksia alueen eläimistöön. Arvio yhteisvaikutuksista tulisi sisällyttää YVA-selostukseen suuren uhanalaisen petolinnun, saukon, suurpetojen ja porojen osalta.

Hanke sijoittuu Lohijärven paliskunnan kevät- ja kesälaidunalueelle. Ruotsissa tehty tutkimukset sekä poronhoitajien kokemukset viittaavat siihen, että keväällä vasonta-aikaan porot saattaisivat olla erityisen herkkiä tuulivoiman aiheuttamille häiriöille. Tuulivoimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja teiden lisäksi myös mahdolliset kiviaineslouhokset todennäköisesti vaikuttavat haitallisesti alueen poronhoitoon.

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmiä YVA-ohjelmassa on kuvattu hyvin yleisellä tasolla. Kartta-aineistojen ja tutkimuksen hyödyntäminen on tärkeää. Erityisesti paliskunnan kokemuksellisen tiedon hyödyntäminen on keskeistä, sillä aiheesta on toistaiseksi vähän tutkimustietoa ja eri alueilla poronhoitokäytänteet voivat poiketa toisistaan merkittävästi. Yhteisvaikutusten arviointi on keskeistä. Ne voivat nousta erittäin suuriksi, mikäli useampi paliskunnan kevätlaidunalueelle sijoittuva tuulivoimahanke toteutuu.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Vaikutusten merkittävyyttä arvioidaan IMPERIA-menetelmällä. Luke katsoo menetelmän hyväksi puoleksi, että sen avulla voi luokitella vaikutuksia systemaattisemmin. Arvioitsija joutuu kuitenkin tekemään arvion vaikutusten suuruudesta. Luke toteaa, että Imperia-menetelmän käytössä on aikaisemmissa YVA-menettelyissä ollut puutteita. On arvioitu, että mitä suurempi paliskunta, sitä pienempi on muutoksen suuruusluokka. Hyvässä kunnossa olevat laitumet on nähty paliskunnan herkkyyttä pienentävinä tekijöinä. On totta, että pieni paliskunta, jossa on heikkokuntoiset laitumet, kärsii suhteellisesti enemmän samankokoisesta tuulivoima-alueesta, kuin iso paliskunta, jossa on hyväkuntoiset laitumet. Täten, kun arvioidaan, kuinka kriittinen hanke on poronhoidon jatkuvuudelle koko paliskunnan tasolla, voi esitetty tarkastelutapa olla perusteltu. Toisaalta poronhoidon bioekonomisen mallin tulokset osoittavat, että hyväkuntoiset laitumet voivat olla monin kerroin arvokkaammat poronhoidolle, kuin heikkokuntoiset. Rakentamisen aiheuttama absoluuttinen taloudellinen haitta voi olla selvästi suurempi paliskunnalle, jolla on hyvät laitumet, kuin paliskunnalle, jonka laitumet ovat huonossa kunnossa, vaikka suhteellinen haitta olisikin pienempi. Se kuinka ison suhteellisen tai absoluuttisen haitan maankäyttöhanke tuottaa paliskunnalle onkin aina tapauskohtaista, eikä sitä voi suoraan johtaa paliskunnan maapinta-alasta, hankealueen suhteellisesta osuudesta paliskunnan laidunalasta tai paliskunnan laidunten kunnosta.

Paliskuntatason tarkastelun ohella on tärkeää tarkastella myös hankealuetta ja sen lähiympäristöä, sillä porotalouden kokema haitta ei välttämättä pienene, vaikka paliskunnan pinta-ala kasvaa. Paliskunnan kokoon suhteutettujen haittojen ohella on hyvä pyrkiä arvioimaan myös paliskunnan kokemaa absoluuttista haittaa sekä paliskunnan eri alueisiin kohdistuvaa haittaa. Tähän ei kuitenkaan tällä hetkellä ole menetelmää, eikä arvioiden pohjaksi ole saatavilla yksiselitteisiä tutkimustuloksia, joten arvioi jää luultavasti vain suuntaa antavaksi. Imperia-menetelmän puutteista huolimatta sen käyttäminen on perusteltua ja se täydentää muita arviointimenetelmiä.

Mellakosken kyläyhdistys

Mellakosken kyläyhdistys toteaa lausunnossaan, että yhdistys ei vastusta tuulivoimaa, vaan vastustaa tuulivoiman tuomista asutusten liepeille. Yhdistys toivoo tuulimyllyjen sijaintipaikat kauemmas asutuksista.

Yhteenveto mielipiteistä

Mielipide 1

Mielipiteen esittäjät (2) toteavat, että eivät kannata tuulivoimalan rakentamista Ylitorniolle. Raha katoaa, luonto ei tule takaisin, ei ihmisille ole rauhaa hetkeäkään ja

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

eläimet kaikkoavat sinne missä vielä ei ihminen ole sotkenut elinympäristöä. Mielipiteessä pyydetään, ettei tuhottaisi maisemaa ja luontoa.

Mielipide 2

Mielipiteen esittäjä katsoo, että tuulivoima-alue on liian lähellä asutusta. Mielipiteen esittäjä asuu paikassa, josta hankkeen voimalat olisivat n. 3 km päässä. Karhakaamaan hankkeessa ei ole tutkittu havainnekuvalla tuulivoimaloiden näkymistä kylään. Liikaa hankkeita on kylän ympärillä. Mielipiteen esittäjä ei kestä vilkkuvia valoja sairautensa vuoksi. Suunnitelmien ja kaavojen jälkeen alueelle ei jää rauhaa, jonka vuoksi sinne on muutettu. Myös luonto muuttuu kokonaan voimaloiden, sähkölinjojen ja teiden vuoksi. Mielipiteen esittäjän mielipide suunnitelmasta on VE0.

Mielipide 3

Mielipiteen esittäjä asuu tuulivoimaloiden välittömällä vaikutusalueella. Talon sijainnin vuoksi 300 m korkeat myllyt tulevat olemaan pihapiirissä. Korpikylässä olevat myllyt n. 30 km:n päässä näkyvät pihalle välkkeenä ja suunnitellut olisivat niin lähellä välkkeineen, että muuttoa on suunniteltu, jos myllyt toteutuvat. Mielipiteessä esitetään huoli Aavasaksan matkailuun: sitä on kehitetty ja paljon yrittäjiä tulossa. Pimeys ja hiljaisuus on matkailuvaltti, tuskinpa enää, jos tämä hanke toteutuu. Koko kylä on suunniteltu ympäröitävän myllyillä. Mielipiteen esittäjän mielipide on VE0.

Mielipide 4

Mielipiteen esittäjät (2) vastustavat Kontiovaaran tuulivoimahanketta. Tuulivoimaloita suunnitellaan liian lähelle asutusta ja sähkönsiirtoreitit pirstovat hakealueiden väliin jäävät alueet. Hanke on liian lähellä Tornionjokilaakson valtakunnallisesti arvokasta maisema- aluetta, kansallismaisemaa ja valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Hanke ja muut alueen tuulivoimahankkeet muuttavat koko Tornion, Ylitornion ja Tervolan kuntien raja-alueet teollisuusalueeksi vastoin maakuntakaavaa. Hankkeiden vaikutukset ovat erittäin merkittäviä, pitkäkestoisia ja ne muuttavat alueen luonnetta erittäin merkittävästi. Laajat yhtenäiset metsät pirstotaan. Melu- ja välkehaitat jatkuvat vuosikymmeniä ja ovat kohtuuttomia hankealueiden väliin jääville asukkaille.

Vaihtoehto SVE1 tulee poistaa. Se sijoittuu Karhakkamaan ja Martimon tuulivoimala-alueiden väliin. On kohtuutonta, että valtavan laajojen tuulivoimala-alueiden lisäksi hanketoimijat pirstovat vielä kaikki väliin jäävät alueet. Ko. reitti on myös pitempi kuin muut vaihtoehdot. SVE1 tulee poistaa tai se tulee siirtää kulkemaan Karhakkamaan hankealueen kautta. SVE1 sijoittuu Martimon kylän viereen ja lisää negatiivisia yhteisvaikutuksia kylälle ja sen asukkaille muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Tulee huomioda myös Karhakkamaan hankkeessa tehty voimaloiden siirtäminen kauemmas Tornionjoesta ja Eteläisen Tornionlaakson valtakunnallisesti arvokkaasta maisema-alueesta ja valtakunnallisesti arvokkaasta rakennetusta kulttuuriympäristöstä. Vierekkäisissä hankkeissa tulee noudattaa samoja periaatteita ja etäisyyttä. Ruotsissa jokilaakson arvo on ymmärretty ja tuulivoima on sijoitettu yli 10 km päähän.

YVA-ohjelma on puutteellinen. Vaikutusalueella paikallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön alueita ja kohteita ei ole tunnistettu eikä maakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita, kuten Liakanjoen kulttuurimaisemaa. Ympäristöministeriön oppaiden mukaan myös paikallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt tulee tunnistaa ja hankkeen vaikutukset niihin arvioida. Martimon kylä on osoitettu paikallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi Tornion yleiskaavassa. Hankkeen ja suunnitteilla olevien tuulivoimahakkeiden yhteisvaikutukset kylälle ovat erittäin merkittävät. Hankkeet muuttaisivat kylän ja sen ympäristön maiseman luonnetta erittäin merkittävästi ja ovat siten yleiskaavan vastaisia. Tämä tulee tuoda esiin arvioinnissa. Martimon kylältä tulee laatia useampia havainnekuvia tämän ja muiden hankkeiden yhteisvaikutuksista.

Mielipide 5

Mielipiteen esittäjä tuo esille yhtiön toimintaa hankkeiden kehittäjänä ilman että se tuottaa sähköä. Mielipiteen esittäjä kysyy, kuka valvoo kokonaisvaikutuksia? Mielipiteen esittäjä omistaa maata hankealueelta eikä aio tehdä vuokrasopimusta. Hänen kannattama vaihtoehtonsa on VE 0, hankkeen toteuttamatta jättäminen.

Mielipide 6

Mielipiteen esittäjä katsoo, että Kontiovaaran tuulivoimahanke on uhka ainutlaatuiselle kansallismaisemalle ja elinvoimalle. Hanke aiheuttaa suurta huolta. Maisemalliset, ekologiset ja sosiaaliset vaikutukset ovat merkittävät. Hanke sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaaseen Tornionjokilaakson ja Aavasaksan kansallismaisemaan. Maiseman ja kulttuuriperinnön vaaliminen on tyystin sivuutettu hankkeessa. Tornionjokilaakson kansallis- ja kulttuurimaiseman alue käsittää myös Ruotsin puolen. Yhteistyö ruotsalaisten kanssa on osa kulttuuria. Maisemakokonaisuus on Tornionjoki ja sen molemmille puolille sijoittuvat alueet. Mielipiteen esittäjä näkee hyvin ikävänä asiana, jos tämä eheä kokonaisuus rikkoutuu tuulivoimaloiden vuoksi.

Asuinympäristö, kaunis ja rauhallinen jokimaisema sekä lähellä oleva luonto vaikuttavat väestön ja vapaa-ajan asujien pysymiseen alueella. Jos tuulivoimalat sallitaan, tulevaisuuden mahdollisuudet kutistuvat, esim. matkailun ja uusien elinkeinojen mahdollisuus. Tähän ei olisi varaa, jos halutaan säilyttää ja kehittää alue elinvoimaisena nyt ja tuleville sukupolville. Melu- ja valohaitat maaseudulla ja luonnossa ovat erilaiset kuin kaupunki- ja taajama-alueilla. Maaseudulla kuuluvat luonnon äänet ja kauempaa

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

vaimeat liikenteen äänet, luonnossa hiljaisuus ja luonnon äänet. Kaupungissa on melutaso erilainen kuin maaseudulla ja melu on osa ympäristöä.

Hanke on osa kehityskulkua, joka muodostaa valtavan teollisen kokonaisuuden. Alueen luonne muuttuu perusteellisesti ja lopullisesti. Miksi yhteisvaikutuksia ei arvioida? Uusiutuvan energian kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää, mutta sitä ei pidä tehdä uhraamalla kansallismaisema ja alueen ihmisten elämisen laatu. Viranomaiset ja hanketta edistävät vähättelevät kielteisiä vaikutuksia luontoon ja ihmisiin. Kuulemiset näyttäytyvät paikallisille muodollisina menettelyinä: kuin päätökset olisi tehty jo ennen niitä. Kunnan päättäjien intressinä tulisi olla alueen ihmisten kunnioittaminen rajan molemmiin puolin. Mielipiteen kirjoittaja esittää, että Kontiovaaran hanke keskeytetään. Kansallismaisema on ainutlaatuinen, mutta se katoaa tuulivoimaloiden myötä.

Mielipide 7

Mielipiteen esittäjä on maanomistaja hankkeen vaikutusalueella. Hanke lähellä kiinteistöä aiheuttaa merkittäviä huolia melu- ja välkehaittojen ja maisemallisten vaikutusten osalta. Tuulivoimaloiden monen taajuuden melu voi häiritä päivittäistä elämää ja vaikuttaa negatiivisesti asuinmukavuuteen. Tuulivoimala-alueen näkyminen heikentää merkittävästi Tornionjokilaakson kulttuurimaisemallista arvoa. Tuulivoimalan rakentaminen vaikuttaa laskevasti kiinteistöjen arvoon, mistä seuraa taloudellisia menetyksiä alueen asukkaille. Tuulivoimala-alueet vaikuttavat lintujen ja muiden eläinten elinympäristöihin sekä voivat aiheuttaa muutoksia paikalliseen ekosysteemiin.

Hankkeesta vastaavan taloudellinen kyky toteuttaa tosiasialisesti voimalahankkeita on nostanut esiin vakavia huolia, niin uskottavuuden kuin ympäristö- yms. lakien mukaisten selvitysten toteuttamiseksi huolellisesti ja vaatimusten mukaisesti.

Useiden kymmenien tuhansien hehtaarien alueelle kymmenien voimaloiden sijoittaminen viereen on epärealistinen ja mahdoton kokonaissuunnitelma. Hanke tulee käsitellä osana kokonaisuutta, jonka realistisuus tulee ensin arvioida ja maakuntakaavoittaa. Ei voi olla niin, että hanke kerrallaan hakee luvitusta, kunnes kaavoittaja sekä valvova viranomainen huomaa yhteisvaikutusten menneen liian pitkälle. Aluetta ei ole merkitty maakuntakaavassa voimala-alueeksi. Kaavoituksellisesti hankealoite on juridisesti pätemätön.

Mielipiteen esittäjä pyytää, että yhteysviranomainen ottaa huolenaiheet vakavasti YVA-arvioinnissa ja esittää VE0 vaihtoehdon toteutusta ja toissijaisesti tuulivoimahankkeen merkittävää pienentämistä, voimaloiden mataloittamista sekä viemistä selvästi pidemmälle sisämaan suuntaan (+10km). Mielipiteen esittäjä toivoo, että ELY-keskus pitää asukkaat informoituna YVA:n edistymisestä ja järjestää uuden kuulemistilaisuuden, jossa vaikutusalueen asukkaat voivat edelleen esittää näkemyksensä hankkeesta.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO**Mielipide 8**

Hanke herättää vakavaa huolta mielipiteen esittäjille (3) maisemallisten, ekologisten ja sosiaalisten vaikutusten vuoksi. Hanke sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle, ja sen vaikutukset ulottuvat laajasti erityisesti Aavasaksan ja Tornionjokilaakson kansallismaisemiin, joiden arvo perustuu niiden säilyneeseen, kulttuurihistoriallisesti merkittävään ja luonnonläheiseen maisemakokonaisuuteen. Tuulivoimaloiden aiheuttamat haitat – maisemavaikutukset, melu, välke, infraääni, luontokato, kiinteistöjen arvon aleneminen – ovat kokonaisuus, joka heikentää vakituisen ja vapaa-ajan asutuksen viihtyvyyttä ja mahdollisuuksia alueen kehittämiseen. Matkailu, luonnonläheinen asuminen ja uudet elinkeinot ovat vaarassa.

Hanke on osa laajempaa ja huolestuttavaa kehityskulkua, jossa Tornionlaakson alueelle muodostuu valtava, useista tuulivoimahankkeista koostuva teollinen kokonaisuus. Tämä muuttaa alueen luonnetta perusteellisesti ja pysyvästi, ilman että sen yhteisvaikutuksia arvioidaan kattavasti tai avoimesti. Erityistä huolta herättää viranomaisten ja hanketta edistävien tahojen tapa vähätellä näitä vaikutuksia. Kuulemiset näyttäytyvät lähinnä muodollisina menettelyinä.

On kohtuutonta, että hanke pyritään sijoittamaan alueelle, jonka arvo perustuu hiljaisuuteen, luonnon monimuotoisuuteen ja maiseman eheyteen. Uusiutuvaa energiaa tulee edistää, mutta ei ympäristön, kulttuuriperinnön eikä paikallisten ihmisten hyvinvoinnin kustannuksella. Kontiovaaran hanke on arvotarkaisu, jonka seuraukset kantavat pitkälle tulevaisuuteen. Hankkeelle ei tule antaa lupaa.

Mielipide 9

Mielipiteen kirjoittaja vastustaa hanketta, koska se aiheuttaa kaikille luonnossa eläville mm. linnulle, poroille ja hirville mittaamatonta lajikatoa. Paikalliset kärsivät infraäänestä ja kiinteistöjen arvo romahtaa. Hanke on pohjavesialueella ja pilaa veden. Martimojoki, missä elää mm. rauhoitetut euroopanmajavat ja viitasammakot, saastuu. Tornionjokeen laskee Martimojoen kautta öljyt ja muut jätteet, mitä tuulivoimalat vuotavat.

Mielipide 10

Mielipiteen kirjoittajat (3) asuvat kylässä, jossa joutuvat teollisen mittaluokan tuulimyllyvyöhykkeen ympäröimäksi ja infraäänien haitallisten vaikutusten alaisiksi. Massiivisten rakennelmien melu olisi haitallista. Luontoympäristön tuhoaminen vaikuttaa ihmisten viihtyvyyteen, luonnon monimuotoisuuteen, riista- ja luonnoneläimiin. Alueella pesii rauhoitettuja ja harvinaisia lajeja, joiden kartoitus on suoritettu tarkoituksella ylimalkaisesti. Alueen runsas hirvikanta kärsii. Marjojen ja sienten kerääminen kotimetsistä estyy. Mielipiteessä lasketaan, että tuulivoima ei ole kannattavaa. Heidän

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

mukaansa hanke alullepantiin ky- yrityksen toimesta, jottei yrityksen taloudellinen tilanne paljastuisi niin kuin oy-muotoisessa, jonka taloustiedot ovat julkisia.

Asukkaat ovat kiintyneet luontoympäristöön ja hanke muiden kanssa tuhoaa sen. Taloudellinen hyöty valuu muualle kuin paikkakunnalle. Mielipiteen esittäjille on ehdotettu sopimuksia, joilla sidotaan maanomistaja mahdollisen konkurssin jälkeiseenkin jälkipyykkiin ja purkutyöt jäävät muiden kuin konkurssin tehneen vastuulle. Mielipiteen esittäjät vastustavat hanketta sen kestävämmän tulevaisuuskuvan vuoksi.

Yhteenveto Ruotsista annetuista lausunnoista ja mielipiteistä

Ruotsin ympäristöviranomainen, Naturvårdsverket ilmoitti vastauksessaan Ruotsin osallistuvan Kontiovaaran tuulivoimahankkeen YVA-menettelyyn.

Ruotsin Saamelaiskäräjät (Samediggi)

Saamelaiskäräjät toteaa, että hankkeesta voi aiheutua vaikutuksia Liehittäjän lapinkylän poronhoidolle. Porot häiriintyvät infrastruktuurista ja ihmistoiminnasta 12 km etäisyydelle saakka. Saamelaiskäräjät katsoo, että on tarpeen toteuttaa rajanläheiseen poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten selvitys. Ruotsin tulee osallistua hankkeen YVA-menettelyyn. Saamelaiskäräjät on tuottanut osallistumista ja ympäristöarviointeja koskevaa ohjeistusta. Lausunnossa listataan poronhoitoon kohdistuvien selvitysten sisältöä. Lapinkylän kanssa tulee käydä vuoropuhelua. Akwé: Kon -ohjeita tulee soveltaa saamelaiskulttuuriin kohdistuvien kielteisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi sekä perinteisen tiedon ja käytänteiden kunnioittamiseksi. Sekä poronhoitajien kokemukset että tutkimus osoittavat poronhoidolle aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia tuulivoimasta. Perinteisen tiedon ja tieteellinen tiedon tulee olla painoarvoltaan samanarvoisia. Tuulivoiman pääasiallinen vaikutusmekanismi on porojen välttämiskäyttäytyminen (10 km etäisyydelle tuulivoimaloista) ja pääasialliset seuraukset ovat laidunalueiden menetys, alueen vähentynyt hyödyntäminen, heikompi laidunrauha, vähentynyt joustonvara mikä johtuu mm. lisääntyneestä työpaineesta ja stressistä sekä vaikutus suhteisiin naapuripaliskuntiin.

Ruotsin museoviranomainen (Riksantikvarieämbetet)

Ruotsin museoviranomainen toteaa lausunnossaan, että Ruotsin on tarve osallistua hankkeen YVA-menettelyyn. Hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia Ruotsin kansalliseen kulttuuriperintöön ja arvoalueisiin. YVA-selostuksessa tulee raportoida hankkeen kielteiset vaikutukset kulttuuriympäristöarvoihin. Tämä tarkoittaa sekä visuaalisen vaikutuksen että kontekstuaalisen vaikutuksen kuvaamista ja analysoimista. Kontekstuaalisella vaikutuksella tarkoitetaan kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisen yhteyden kokemisen ja ymmärtämisen mahdollisuuteen kohdistuvaa vaikutusta.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Maailmanperintökohteen kulttuuriperintövaikutusten HIA-arviointi hankkeen vaikutusalueelle sijoittuvaa Struven kolmiomittausketjua koskien tulee tehdä. Ruotsin puolella vaikutusalueella sijaitsee Perävaaran maailmanperintöluettelon kohde, jota ei ole tunnistettu. Tuulivoimaloiden perustaminen voi vaikuttaa kulttuuriarvoihin esimerkiksi katkaisemalla visuaalisia yhteyksiä, jotka ovat keskeisiä kulttuuriarvon kokemisen ja ymmärtämisen kannalta. Museoviranomainen katsoo, että arviointia on täydennettävä aineistolla, joka on linjassa Unescon ohjeistuksen kanssa, ja jossa arvioidaan, miten suunniteltu toiminta vaikuttaa Struven kolmiomittausketjun kokonaisuuteen.

Norrbotenin lääninhallitus (Länsstyrelsen Norrbotten)

Norrbotenin lääninhallitus katsoo, että Ruotsin tulee osallistua hankkeen YVA-menettelyyn sekä kaavoitukseen. Lääninhallitus nostaa esille hankkeen etäisyyden Ruotsista ja Ruotsin kulttuuriympäristö arvoalueeksi nimetyn alueen (riksintresse för kulturmiljövården Tornedalen). Tämän alueen arvoihin ja maisemakuvaan ruotsinpuolella rajaa kohdistuu todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia. Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi tulee laatia näkymäalueanalyysyjä sekä kuvasovitteita. Näitä tulee laatia eri etäisyyksillä ja eri vuodenaikoina vaikutusten osoittamiseksi ja arvioimiseksi suhteessa osoitettuihin kulttuuriympäristön erityisiin arvoihin Ruotsin puolella. Alueen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset tulee kuvata YVA-selostuksessa. Maailmanperintökohteen Struven kolmiomittausketjun yksi mittauspiste Suomessa sijaitsee hankkeen vaikutusalueella, samoin Haaparannan kunnassa sijaitseva Perävaaran mittauspiste. Erillisen HIA-arvion laatiminen voi olla tarpeen tämän maailmanperintökohteen osalta.

Tuulivoimahanke sijoittuu noin 5 km etäisyydelle valtakunnanrajaan rajautuvasta Torneälven Natura 2000 -alueesta. Lääninhallitus arvioi, että tuulivoimahanke itsessään ei vaikuta merkittävästi luontotyypeihin, lajeihin ja suojeltuihin alueisiin Norrbottenin läänissä. Alueelle suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutukset tulee kuitenkin kuvata YVA-selostuksessa.

Suomalais-Ruotsalainen rajajokikomissio (Finsk-Svenska gränsälvskommissionen)

Suomalais-Ruotsalainen rajajokikomissio toteaa, että hanke sijoittuu Martimojoen ja Luomajoen valuma-alueelle, jonka vedet muodostuvat voimakkaasti ojitetuilta suo- ja metsäalueilta. Vesistöjen ekologinen ja hydro-morfologinen tila on tyydyttävä, eli hyvää heikompi. Martimojoen fosforipitoisuudet ovat luontaiseen tasoon nähden kaksinkertaiset. Vesistöjen soveltuvuus lohikalojen lisääntymiseen on ratkaisevasti heikentynyt liettymisen ja korkeiden humuspitoisuuksien vuoksi. Ennallistamistoimet on aloitettu 2000-luvun alussa ja niille on edelleen tarve vesien hyvän tilan saavuttamiseksi.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Hankealueella esiintyy happamia sulfaattimaita. Hapettuessaan sulfaattimaat voivat muodostaa hyvin happamia vesiä esimerkiksi ojituksista ja maanrakennuksesta, joista voi aiheutua pitkäaikainen riski Martimojokeen ja edelleen rajajokeen vesiä keräävien purojen vedenlaadulle. Komissio kehottaa arvioimaan tällaiset riskit hankkeessa ja esittämään toimenpiteitä, joilla happamien vuotovesien riskiä vesistöihin voidaan vähentää. Maatuulivoiman vesistövaikutuksista on hiljattain julkaistu esiselvitys (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, raportteja 10/2025). Esiselvityksessä on esitetty menetelmiä ja suosituksia vesistövaikutusten arvioimiseksi.

Komissio katsoo, että on tarve lisätä valokuvasovitteita rajanylittävien vaikutusten kattavan arvioinnin tueksi: alustavan näkymäanalyysin perusteella kylät Korpikylä, Karungi ja Kukkolaforsen sekä Luppioberget tulisi arvioida valokuvasovittein. Risuddenin ja Hedenäsetin valokuvasovitteiden tulee olla näitä alueita ja niiden näkymiä edustavat.

Rajanylittävien maisemavaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota Tornionlaakson maisemakuvan erityispiirteisiin ja maiseman eri skaaloihin ja kuvata vaikutusten merkittävyyttä erityyppisiin maiseman osakokonaisuuksiin nähden, erityisesti kumulatiivisten vaikutusten suhteen. On syytä kuvata se kuinka suureen osaan aluetta (kylä, taajama tms.) vaikutukset kohdistuvat ja arvioida alueiden sietokyky hankkeen vaikutuksille yksinään ja muiden hankkeiden kanssa. Tulee huomioida vuorokauden ja vuoden pimeän ajan pituus, vaikutus pimeyden ja hiljaisuuden kokemiseen sekä luonnon tarkkailuun virkistys- ja matkailutoiminnoissa vaikutusalueella.

Ruotsinkielisessä aineistossa Övertorneå- ja Ylitorneå -nimillä viitataan Ylitornion kuntaan. Suomen Ylitornion kunnan nimi on myös ruotsiksi Ylitornio.

Övertorneån kunta

Övertorneån kunta arvioi, että Kontiovaaran tuulivoimahankkeella on kielteinen vaikutus asukkaisiin, yrityksiin ja kunnan omiin kehittämisstrategioihin. Osoitetulle paikalle Tornionjoen Suomen puolelle sijoittuva tuulivoimala-alue tulee vahingoittamaan tehtyjä ja tulevia kehityshankeinvestointeja, vaikuttaa kielteisesti väylän maisemakuvaan, estää kunnan markkinointistrategian, tekee tyhjäksi kunnan asukkaille antamat poliittiset linjaukset jokilaakson varjelemisesta, osaltaan vaikuttaa väkiluvun vähenemiseen ja edesauttaa sekä nykyisten että tulevien paikallisten työpaikkojen häviämistä, etenkin matkailualalla. Kunta esittää näistä syistä, että tuulivoimahanketta ei toteuteta juuri tähän paikkaan. Kunta katsoo tuulivoimala-alueen muuttavan merkittävästi, laajalla alueella maisemaa, joka Ruotsin puolella on osoitettu kulttuuriympäristön, virkistys- ja luonnonhoidon arvoalueeksi.

Kunta viittaa Euroopan maisemayleissopimukseen. Yleissopimuksen kaksi keskeistä periaatetta ovat maiseman suuri merkitys ihmisille ja tarve suojata maisemaa

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

köyhtymiseltä. Kontiovaaran tuulivoimahanke on ristiriidassa periaatteiden kanssa. EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että YVA-selostuksen tulee sisältää tietoja yhteisvaikutuksista. Tulee olla mahdollista ottaa kantaa suojeltuun ympäristöön kohdistuvaan kokonaisvaikutukseen (vrt. EUTI:n ratkaisu 21.9.1999, C-392/96 kommissio vs. Irlanti). Suurin vaikutus Ruotsin puolella on kaikkien suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutus. On erittäin tärkeää, että monien nyt Tornionjoen varrelle suunnittelussa olevien hankkeiden yhteisvaikutukset Suomen Tornion, Ylitornion ja Pellon kunnissa esitetään tarkasti YVA-selostuksessa.

Tuulivoimalat ja niiden lentoestevalot vaikuttaisivat kielteisesti muun muassa väestöön ja heidän elinolosuhteisiinsa, asumiseen ja vapaa-ajan asumiseen, matkailuun ja matkailuun. Matkailu keskittyy muun muassa luonnonmaiseman ja pimeän kokemiseen. Kunta edellyttää valokuvasovitteiden ja havainnekuvien tuottamisen useista eri paikoista Suomessa ja Ruotsissa siten, että havainnekuvat esittävät näkymät eri vierailukohteista (mukaan lukien näköalapaikat ja avoimet pimeät alueet, joilla ei ole asutusta, sekä paikallisten asunnot ja matkailijoiden yöpymispaikat) päivä- ja yöaikaan, jotta etenkin lentoestevalojen näkymisen vaikutuksia pimeään aikaan voidaan arvioida.

Useimmat asunnot Ruotsin puolella sijoittuvat niin, että talot antavat Tornionjoelle päin. Tuulivoima-alueen näkyminen vaikuttaa niiden houkuttelevuuteen, kiinteistöjen hinnat laskevat ja poismuutto lisääntyy. Vapaa-ajanasunnot voivat jäädä vähemmälle käytölle ja alueet hoitamattomiksi. Paikallisille ja yhdistyksille suurin huoli on hankkeen sijainti ja koko. Muuttuneesta näkymästä aiheutuu haittaa päivin ja valoista öisin.

Selvitykseen liittyy asukaskyselyyn pohjautuva sosiaalisten vaikutusten arviointi. Kyselyyn tulee pyytää vastaukset myös Ruotsin puolen kylien asukkailta, joita hanke koskee suoraan tai epäsuorasti. Paikallisyhdistyksiä Ruotsin puolelta tulee ottaa mukaan seurantaryhmään ja heidät tulee kutsua tiedotus- ja seurantatilaisuuksiin. Myös Ruotsin paikallisyhtymä ja matkailupalvelutuottaja tulee kuulla.

Lausunnossa kerrotaan kunnan tavoitteesta ja visiosta, joiden toteutumiseen hanke vaikuttaisi. Hiljattain kunta hyväksyi tuulivoimaa koskevan kannanoton, jossa on poliittisesti linjattu selkeä kielteinen kanta Tornionjokilaaksoon kohdistuviin tuulivoimahankkeisiin. Tornionjokilaakso nimetään alueeksi, jonne ei ole tule rakentaa tuulivoimaa maisemakuvan vaalimisen ja jokilaakson kansallisen statuksen vuoksi sekä muun maankäytön kuten matkailun kanssa mahdollisesti aiheutuvat ristiriidan vuoksi. On otettava huomioon Suomen puolelle kohdistuvat vaikutukset, mikä tarkoittaa myös jokilaaksosta etäämmälle sijoittuvien hankkeiden maisemavaikutusten arvioimista Suomen puolen näkökulmasta. Tuulivoimaa ei ole soveltuvaa sijoittaa lähellä asutuksen kannalta houkuttelevia sijainteja ja tunnettuja turisti- ja retkeilykohteita, jotta ei vaikuteta kielteisesti kunnan kehityksen kannalta myönteisiin vetovoimatekijöihin. Tuulivoimaa

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

pidetään kuitenkin tärkeänä tulevaa vihreää sähköntuotantoa varten ja kunnassa on osoitettu alueita tuulivoimaa varten, huomioiden tärkeät luontoarvot, kulttuurimaiseman ja hyvät virkistysmahdollisuudet ja matkailun edellytykset.

Övertorneån kunnan mukaan on erittäin tärkeää, että uusiutuvien energialähteiden kehittäminen ei aiheuta kielteisiä vaikutuksia muille tekijöille, jotka ovat tärkeitä kestävästä tulevaisuudesta tuleville sukupolville. Tällaisia vaikutuksia voivat olla peruuttamattomat vahingot eläimistöille ja ympäristölle, heikentyneet elinolosuhteet kunnan asukkaille ja heikentyneet mahdollisuudet yritysten kehittämiseen.

Ruotsin liikennevirasto

Ruotsin liikennevirasto katsoo lausunnossaan, että hanke ei toiminnan aikana tule vaikuttamaan sen hallinnoimiin liikenneväyliin. Aineistosta ei käy ilmi tietoja materiaalien kuljetuksista. Jos kuljetuksia tapahtuu Ruotsissa, tulee huomioida niiden vaikutukset tiestölle ja laatia kuljetukset kattava suunnitelma. Maanteitä voi olla tarpeen vahvistaa kuljetuksia varten. Liikennevirasto katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee vastata tiestölle ja sen ympäristölle mahdollisesti koituvien vahinkojen kustannuksista. Tiealueelle kohdistuville toimenpiteille tulee olla Ruotsin tielain 43 §:n mukainen lupa. Yksityisellä tiellä on kuljetuksista sovittava tienpitäjän kanssa. Jos kuljetuksia kohdistuu Ruotsiin, pyytää Liikennevirasto saada tietoon kuljetuksia koskevan suunnitelman.

BirdLife Ruotsi

BirdLife Ruotsin lausunnossa todetaan, että tuulivoimahanke voi aiheuttaa merkittäviä ja rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia lintuihin, muuttolintuihin ja niiden elinympäristöön. BirdLife vaatii, että kumulatiiviset vaikutukset muuttolintuihin, mm. muuttoreittien laajuus, on selvitettävä ja tulokset otettava huomioon. Tulisi esim. asentaa järjestelmiä, jotka pysäyttävät tai hidastavat tuulivoimaloiden roottoreita, kun olosuhteet viittaavat korkeaan törmäysriskiin. Selvityksiä tulee tehdä sekä yöllä että päivällä muuttavista lajeista. YVA-selostuksessa on esitettävä ennuste törmäystilastoista muuttolintujen osalta.

Tutkimusten mukaan tuulivoimalat aiheuttavat merkittävän törmäysriskin yöaikaan muuttaville linnuille. Linnut eivät näe lapoja pimeässä ja massakuolemat ovat todennäköinen toistuva seuraus. Tuulivoimaloiden korkeus sekä lapojen pituus ja pyörimisnopeus kasvattavat vaaraa suhteessa muihin rakenteisiin. Populaatiotason vaikutukset lienevät kuitenkin vähemmän todennäköisiä useiden pienten lintulajien kohdalla. Suomessa, Ruotsissa ja muissa Itämeren valtioissa suunniteltu tuulivoimarakentaminen aiheuttaa miljoonien lintujen törmäämisen tuulivoimaloiden kanssa joka kevät ja syksy. Tuulivoimaloiden hetkellisen pysäyttäminen on osoittautunut tehokkaaksi menetelmäksi lintujen kuolemien välttämiseksi. Tuulivoimateollisuuden tulee parantaa tekniikka ja ottaa sitä laajamittaisesti käyttöön. Taloudelliset kulut ovat

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

suhteellisen pieniä. Lainsäädäntö edellyttää, että luontoon kajoavan toiminnan kielteiset vaikutukset minimoidaan ja hankkeet tulee sijoittaa paikkoihin, joissa niiden aiheuttamat riskit ovat pieniä.

Mielipide 1

Mielipiteen esittäjä on asukas ja kiinteistön omistaja vaikutusalueella. Mielipiteessä kerrotaan Karhakkamaan hankkeen aikana tehdystä kyselystä Ruotsin puolella. Hedenäsetistä ja Bäckesta 85 % vastusti hanketta Suomen puolella, 10 % ei ollut kantaa ja vain 5 % puolsi. Vastustus Risuddenissa vielä suurempaa. Vastustuksen syitä ovat maiseman tuhoaminen, kaikkien haittojen tuleminen Ruotsin puolelle ja kiinteistöjen arvon lasku. Lähes kaikki talot Ruotsissa suuntautuvat kohti Suomea ja tuulivoima tulee talosta avautuvaan näkymään, niin kesä- kuin talviaikana vilkkuvin valoin.

YVA-ohjelma on puutteellinen Natura-alueiden osalta. Ruotsin Tornionjoki on luontodirektiivin mukaan Natura 2000 -alue, mitä ei esitetä ohjelmassa. Koko Suomen Tornionjokilaakso on suunniteltu täyteen tuulivoimaa. Ruotsin jokilaaksossa ei tule olemaan yhtään taloa, jolle ei koidu kielteisiä vaikutuksia hankekehityksestä Suomen puolella. Tämä vahingoittaa voimakkaasti naapurisopua maiden välillä. Kontiovaaran hanketta ei tule toteuttaa. Suomen tulee siirtää tuulivoimahankekehitys 15 km etäisyydelle yhteisestä rajasta.

Mielipide 2

Mielipiteen kirjoittaja vastustaa sitä, että hänen kodistansa aukeaisi suora näkymä tuulivoimaloille. Naturvårdsverketissä tulisi alkaa sanoa ei yhtiöille, jotka jatkavat tuulivoiman suunnittelua raja-alueella. On olemassa sopimus maiden välillä, jota Suomi itse on hyödyntänyt kieltäessään Norjalta tuulivoiman rajallaan.

Mielipide 3

Mielipiteen kirjoittaja vastustaa tuulipuistoa väylän toiselle puolelle Suomeen. Kirjoittaja omistaa B&B yrityksen. Vieraat tulevat kokemaan rauhallisuutta ja avaraa tilaa eivätkä 300 m korkeiden tuulimyllyjen ympäröimiksi tulemistä. Tuulivoimalat valoineen näkyvät kohteeseen. Kirjoittaja on kotoisin Alankomaista, missä on jo paljon tuulivoimaloita. Hän muutti alueelle rauhallisuuden ja hiljaisuuden vuoksi. Kiinteistön arvo laskisi ja myös oma ja vieraiden viihtyvyys. Mielipiteen kirjoittaja arvioi että, kun tulee tietoon, että Suomen puolella on 30 tuulivoimalaa, hän tulee menemään konkurssiin.

Mielipide 4

Mielipide on samansisältöinen kuin mielipide 1.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Mielipide 5

Majoitus- ja matkailupalveluyritys Vitsaniemi Gård vastustaa tuulivoimapuiston rakentamista Kontiovaaraan. Hanke olisi este yrityksen luontomatkailupalvelujen kehittämislle. Vieraat tulevat eri maista kokeakseen talvisen pimeän, revontulet, keskiyön auringon ja arktisen maiseman ilman teollista vaikutusta. Tuulivoimapuisto täysin näkyvillä miltei suoraan vastapäätä tulisi vähentämään vierailijamäärää ja siten heikentämään toimentulomahdollisuuksia. Kohteen elinolot ja viihtyvyys sekä kiinteistön arvo huonontuisivat tuulivoimahankkeen toteutuessa. Tuulivoimahankkeen vastustus Ruotsin puoleisessa Tornionjokilaaksossa on totaalista.

Mielipiteen esittäjä vastustaa vahvasti tuulivoimahanketta. Siitä koituisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia elinoloille sekä hiljaisuuteen, väylään, luonnonmaisemaan ja pimeyteen tukeutuvan matkailuyrittämisen edellytyksille. Hankkeen sijaintia rajan läheisyydessä ei voi hyväksyä. Korkeat tuulivoimalat vaikuttavat suoraan Ruotsin puolella asuviin. Ne hallitsevat maisemaa, mikä heikentää asuin ympäristön laatua. Tornionjokilaakso on kulttuurimaiseman kansallinen arvoalue sekä Natura 2000 -alue. Suomen ympäristöministeriön muistion (2015) mukaan tuulivoimarakentamisen suunnitteluperiaate Suomessa on: "tuulivoimarakentamiselle sopimattomia alueita ovat mm. valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä rakennetut kulttuuriympäristöt." Myös luonnonarvoja koskeva raportti on puutteellinen. On huomioitava muuttolintujen lentoreitit, jotka ylittävät alueen, sekä uhanalaiset lintulajit.

Mielipide 6

Mielipide on samansisältöinen kuin mielipide 1.

Mielipide 7

Mielipide on samansisältöinen kuin mielipide 1. Allekirjoittajia on 2.

Mielipide 8

Mielipiteen esittäjä katsoo, että Suomessa on meneillään Tornionlaakson riistokäyttö tuulivoimahankkeiden muodossa hyvin lähellä rajaa. Mielipiteen esittäjä asuu vaikutusalueella ja tulevat olemaan niitä, jotka saavat tuulivoima-alueen suoraan asunnon näköpiiriin sekä arkielämän ja vapaa-ajanvieton piriin Risuddenissa.

Mielipiteen esittäjä on palannut Ylitorniolle useista syistä: on kaunista, melutonta ja näkymä koskemattomaan jokilaaksoon. Moni elättää itsensä yritystoiminnalla, joka tukeutuu alueen ainutlaatuiiseen maisemakuvaan, hiljaisuuteen ja pimeyteen. Kontiovaaran hankkeen vuoksi nämä häviävät ja se sabotoi yritystoiminnan edellytykset.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Tornionjokilaakso on kulttuurillisesti herkkä alue. Kylät ja talot on sijoitettu väylän varteen. Usein ikkunat ovat väylälle. Tuulivoima-alue tulee tuhoamaan laakson ja elämänlaatu muuttuu huonommaksi. Ruotsin Korpikylää vastapäätä olevat tuulivoimalat näkyvät etenkin pimeällä. Niitä on vain 8 ja ne ovat 140 m korkeita, näkyen silti miltei 30 km päähän alavassa jokilaaksossa. Nyt jokilaaksoon suunnitellaan useita puistoja lisää.

YVA-ohjelman tiivistelmän mukaan hankkeen Ruotsin puoleisella vaikutusalueella ei ole Natura 2000 -alueita. Tornionlaakso on luontodirektiivin mukainen Natura 2000 -alue. Tuulipuistoja ei tule sijoittaa näin lähelle rajaa useista syistä: Lähialueiden asukkaille koituvat terveysriskit, ympäristövahingot, epävarmuus sähköntuottajana. Tuulivoima tuhoaa maisemakuvan pitkäksi aikaa, kiinteistöjen arvo laskee, poismuutto tulee lisääntymään ja alueelle muutto vähenemään, naapurisopu rajakunnissa heikkenee. Jos tuulivoiman sivuvaikutukset olisivat pienemmät, olisi se kaikki sijoitettu rannikolle, missä Suomen tuuliatlaksen perusteella tuulee eniten. Mielenpitoon esittäjä vastustaa vahvasti Kontiovaaran tuulivoimahanketta ja kaikkia muita Tornionlaakson tuulivoimahankkeita.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Hankekuvaus

YVA-ohjelmassa arvioitava hanke on kuvattu useissa kappaleissa, mikä tekee hankkeen hahmottamisesta haastavaa. Kappaleessa "Hankekuvaus ja arvioitavat vaihtoehdot" ei kuvata hanketta. Hanketta kuvataan vasta kappaleessa "Hankkeen toimintojen yleiskuvaus". Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hankkeen kuvaukseen ja sen loogisuuteen.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hanke, sen tarkoitus, sijainti, koko, ja maankäyttötarve on pääosin esitetty arviointiohjelmassa. Alustava voimalasijoittelu ja tiedot tuulivoimalan rakenteesta ja koosta sekä vaihtoehtoisista perustamistavoista on esitetty. Suunnitellut voimalapaikat on numeroitu yhdessä tuulivoimala-alueita kuvaavassa kartassa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan voimaloiden numeroiminen selkeyttää niihin viittaamista vaikutusten arvioinnissa ja lausunnoissa, joten numerointi tulee esittää YVA-selostuksen kartoissa muuallakin kuin yhdellä kartalla.

YVA-ohjelmassa tuulivoima-alue sekä hankealue-termiä käyttö on osittain päällekkäistä. Yhteysviranomaisen korostaa, että tuulivoimala-alueesta tulisi käyttää yhtä käsitettä. Yhteysviranomaisen toteaa, että myös sähkönsiirto on osa hanketta ja pitää hyvänä sitä, että YVA-ohjelmassa on määriteltä, että hankealue-termillä viitataan koko hankkeeseen.

Tuulivoimahankkeen ulkoisen sähkönsiirron rakenteista uuden voimajohtoauekan periaate ja tilantarve on kuvattu periaatekuvalla ja tekstissä. Hankkeeseen olennaisesti

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

kuuluvan 400 kV:n tai 110 kV:n voimajohdon rakenteita kuten pylvästyypppejä ja pylväsvälejä ja niiden perustamista ei kuvata lainkaan, eikä tilannetta, jossa voimajohto sijoittuu olemassa olevan voimajohdon rinnalle. Vaihtoehdossa SVE 4 ei tunnisteta, että se sijoittuu myös rakenteilla olevan Fingridin 400 kV:n Auroralinjan rinnalle, jolloin rinnakkain olisi kolme voimajohtoa. Yhteysviranomainen katsoo, että voimajohdon pylväsrakenteen tyyppi, perustamistapa, pylväsväli ja korkeus sekä tilantarve tulee kuvata sanallisesti ja periaatekuvilla arviointiselostuksessa ulkoisen sähkönsiirron kaikista rakenteista ja tilanteista (omassa maastokäytävässä/olemassa olevan voimajohdon rinnalla). Yhteysviranomainen pyytää kiinnittämään huomiota käsitteisiin voimajohto ja johdin ja käyttämään niitä oikein.

Tuulivoimala-alueelle sijoittuvaa huoltotieverkostoa ja maakaapelien sijaintia ei ole esitetty kartoilla. Huoltotien rakenteen ja maakaapeleiden sijoittamisen periaatekuvaa ei ole esitetty. Huoltoteiden tilantarve ja ominaisuuksia on kuitenkin esitetty tekstissä. Yhteysviranomainen katsoo, että mikäli YVA-selostuksessa ei esitetä suunnitelmaa huoltoteiden ja maakaapeleiden sijainnista, niiden toteuttamisen vaikutuksia ei voida arvioida ja tämä edellyttää jatkosuunnittelussa huomattavan tarkkaa tietoa koko tuulivoimala-alueesta, esimerkiksi luontoarvoista. Rakennettavan tiestön ja maakaapeloinnin sijoittumisesta voi aiheutua esimerkiksi luontoarvoihin ja vesistöihin kohdistuvia vaikutuksia. Parannettava ja rakennettava tiestö on syytä esittää kartalla YVA-selostuksessa. Myös rakentamisen ja käytönaikainen tulotie hankealueelle tulee esittää selvästi. Yhteysviranomainen katsoo, että hanke tulee suunnitella ottaen huomioon erityisesti vesistöjen ylitykset ja niiden läheisyys sekä rakenneratkaisut (esim. silta on parempi kuin siltarumpu) siten että lähtökohtaisesti vesistöille ei aiheudu haitallisia vaikutuksia.

Yhteysviranomainen toteaa, että Ylitornion eteläosassa sijaitsevat lähekkäin Kontiovaaran ja Harjunkorven tuulivoimahankkeet. Hankkeiden etäisyys on kolme kilometriä. Harjunkorven yhtenä sähkönsiirron vaihtoehtona on Kontiovaaran tuulivoimala-alueen sähköasema. Hankkeiden tuottaman sähkönsiirron vaihtoehtoina ovat myös liittyminen Tornionlaakson Sähköverkko Oy:n 110 kV:n Keminmaa-Kolari voimajohtoon tai Martimon tuulivoimahankkeen sähköasemalle. Hankkeilla on sama hankkeesta vastaava ja YVA-konsultti sekä suunnittelun aikataulu on lähes sama. Hankkeesta vastaava järjesti hankkeille yhteisen yleisötilaisuuden. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeiden läheinen sijainti ja hankekokonaisuuden luonne sekä hankkeiden suunnittelun samanaikaisuus puoltaisivat hankkeiden yhdistämistä ja vaikutusten arviointia yhdessä YVA-menettelyssä. Myös ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tavoite edistää ympäristövaikutusten arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa toteutuisi paremmin arvioitaessa hankkeiden vaikutuksia yhtenä hankkeena.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiohjelmassa esitettyyn, että maa-ainesten otto on osa hanketta.

Hankkeen vaihtoehdot

Yhteysviranomaisen pitää vaihtoehtoa VE 0 hyvänä, koska se mahdollistaa perusvertailutilanteen. YVA-ohjelmassa on esitetty voimaloiden teoreettinen maksimimäärä, mikä alueelle on mahdollista rakentaa. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että YVA-menettelyssä arvioidaan hankkeen maksimivaikutukset.

YVA-ohjelman mukaan tuulivoimala-alueen vaihtoehto VE2:ssa tarkastellaan vaihtoehtoa, jossa on vähemmän tuulivoimaloita kuin vaihtoehdossa VE 1. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen suunnittelussa tulee ottaa huomioon selvityksissä saatu tieto ja arvioinnin tulokset niin, että muodostetaan uusi vaihtoehto. Yhteysviranomaisen katsoo, että kun otetaan huomioon YVA-ohjelmasta saatu palaute ja jäljempänä lausuttu, yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää vaihtoehto tai vaihtoehtoja, joissa voimaloita on selvästi vähemmän ja voimaloiden sijoittelussa on huomioitu YVA-ohjelmasta saatu palaute. Vaihtoehtojen valintaa ja mahdollisia uusia vaihtoehtoja tulee perustella arviointiselostuksessa.

YVA-ohjelmassa voimaloiden yksikköteho on 6–10 MW. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointi tulee suorittaa suurimmalle vaihtoehdolle eli 10 MW:n voimaloille. Lisäksi on otettava huomioon, että mikäli alle 10 MW:n voimaloilla on jossakin vaikutustyyppissä suuremmat vaikutukset pienemmällä kuin suurimmalla teholla, tulee vaihtoehto muodostaa ja vaikutukset arvioida myös pienemmällä teholla.

Tuulivoimalan kokonaiskorkeudeksi on esitetty enintään 300 metriä, mutta arviointiohjelmasta ei käy ilmi millaisissa tapauksissa matalampi voimalakorkeus tulee arvioinnissa vaihtoehdoksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimalan korkeudesta aiheutuvien merkittävien haitallisten vaikutusten välttämiseksi on tarvittaessa muodostettava vaihtoehto, jossa voimalat ovat esitettyä matalampia.

Yhteysviranomaisen katsoo, että voimajohtolleen esitetyt vaihtoehdot tarjoavat vertailumahdollisuuden. Voimajohtovaihtoehdot eivät kuitenkaan ole tasapainossa. Yhteysviranomaisen toteaa, että tuulivoimaloiden tuotantoa ei ole sidottu voimajohton tarvitsemaan jännitteeseen. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee esittää laskelma siitä, paljonko vaihtoehdoissa SVE3 ja SVE4 suunnitellulla 110 kV:n voimajohtolla voidaan siirtää sähköä. Mahtuuko esimerkiksi 30 10 MW:n tuulivoimalalla tuotettu sähkö 110 kV:n voimajohtoon vai onko 110 kV:n voimajohton siirtokyky sidottu vähäisempään määrään voimaloita tai teholtaan pienempiin voimaloihin? Tulee myös esittää, mikä on Tornionlaakson Sähköverkko Oy:n (ent. TLS

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Verkko Oy) Keminmaa–Kolari 110 kV:n alueverkon voimajohdon kapasiteetti siirtää edelleen hankkeessa tuotettu sähkö ottaen huomioon myös muut alueverkkoon liitettäväksi suunnitellut sähköntuotannon hankkeet. Edellyttääkö sähkön siirtäminen alueverkossa olevan voimajohdon vahvistamista?

Yhteysviranomainen toteaa, että lähtökohtaisesti kyseessä olevan suuruinen sähköntuotanto tulee siirtää kantaverkkoon. Vaihtoehdon SVE3 päätepisteessä oleva Kainuunkylän sähköasema ja SVE4 Kitkiäisvaara eivät ole kantaverkon sähköasemia. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaihtoehdossa SVE3 ja SVE4 tulee lisäksi perustella sähkönsiirto kantaverkkoon. Muidenkaan sähkönsiirtovaihtoehtojen osalta sähkönsiirtoa kantaverkkoon ei esitetä, mutta yhteysviranomainen toteaa, että Martimon sähköasemalta eteenpäin muissa YVA-menettelyissä tutkittu Martimo-Haapamaa-Kuorinki-Vinsanmaa-Keminmaa/Viitajärvi 400 kV:n voimajohto päättyy Fingrid Oyj:n kantaverkon sähköasemalle. Karhakkamaan sähkönsiirtoa on selvitetty Karhakkamaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä ja voimajohto päättyisi Fingrid Oyj:n kantaverkon sähköasemalle (Petäjäskoski).

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee ottaa huomioon Martimon ja Karhakkamaan perustelluissa päätelmissä todetut YVA-menettelyssä tutkituista voimajohdoista aiheutuvat merkittävän kielteiset vaikutukset ja näistä aiheutuvat suunnittelutarpeet.

Hankkeen voimajohtovaihtoehtojen kuvaus on osittain puutteellinen vaihtoehdossa SVE 4 ja siihen tulee lisätä kuvaus Fingridin 400 kV:n Auroralinjan rinnalle sijoittumisesta. Yhteysviranomainen toteaa, että voimajohtovaihtoehtojen sijoittaminen tulee perustella. YVA-ohjelmassa mainitaan ainoastaan, että hankkeella on vaihtoehdossa SVE1 tarkoitus liittyä muiden Meri-Lapin alueelle suunniteltujen hankkeiden kanssa samaan 400 kV:n voimajohtoon, joka päättyy Keminmaan tai Viitajärven sähköasemalle. YVA-ohjelmassa ei esimerkiksi esitetä, miksi vaihtoehdoissa SVE 1 on päätepisteeksi valittu Martimon tuulivoimahankkeen suunnitelluista sähköasemista itäisempi vaihtoehto.

Mielipiteissä on esitetty, että voimajohto SVE1 sijoittuu Martimon kylän viereen ja lisää tuulivoimahankkeiden negatiivisia yhteisvaikutuksia kylälle ja asukkaille.

Yhteysviranomainen edellyttää voimajohdon reittivaihtoehtoa, jolla on vähemmän haitallisia vaikutuksia paikallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön Martimon kylään. Yhteysviranomainen toteaa, että suunnittelussa tulisi ottaa voimajohdon sijoittamisen lähtökohdaksi uusiutumiskykyistä energiahuoltoa koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, ja mahdollisuuksien mukaan välttää uusien johtokäytävien avaamista.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli luontoselvityksissä havaitaan arvokkaita kohteita niissä osissa hankealuetta, joihin kohdistuu rakentamista (voimalapaikat, huoltotiet, maakaapeli, voimajohdon pylväät), hanketta tulee muuttaa tai arviointiselostuksessa tulee tarkastella vaihtoehtoa, jolla haitalliset vaikutukset voidaan estää.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkemmassa suunnittelussa lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen suunnitteluun liittyvien ratkaisujen ja lähteisiin jätettävän suojaetäisyyden avulla. Sähkönsiirron osalta lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia taas voidaan vähentää huolellisella pylvässijoittelun suunnittelulla.

Yhteysviranomaisen katsoo, että Metsähallituksen lausunnossa suuren uhanalaisen petolinnun osalta esitetty tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden ja voimajohdon vaihtoehtojen sijoittamisessa. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen haitallisten vaikutusten lieventämiseksi tulee selvittää tuulivoimalavaihtoehto, jossa voimaloita on poistettu luontoarvoiltaan merkittävilta alueilta ja jossa voimaloita ei ole sijoitettu suuren uhanalaisen petolinnun ydinreviirille.

YVA-ohjelmasta annetussa palautteessa on kiinnitetty huomiota tuulivoimala-alueen ja asutuksen sekä loma-asutuksen väliseen lyhyeen etäisyyteen. Sekä Suomen että Ruotsin Tornionlaaksossa on kannettu huolta hankkeen voimaloiden ja lentoestevalojen näkymisen vaikutuksesta valtakunnallisille arvokohteille, asutukselle ja matkailutoiminnan alueille. Hankkeen haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteysviranomaisen näkee tarpeelliseksi selvittää tuulivoimalavaihtoehdon, jossa voimaloita on poistettu asutuksen ja loma-asutuksen läheisyydestä ja jolla vähennetään vaikutuksia Tornionlaakson Suomen ja Ruotsin puolen maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteille. Yhteysviranomaisen edellyttää lisättäväksi vaihtoehdon, jolla Struven ketjun mittauspisteiden kulttuuriarvon säilyminen voidaan varmistaa.

Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta

YVA-menettelyn alustava aikataulu on esitetty sanallisesti ja kuvana arviointiohjelmassa. YVA-selostuksen arvioidaan valmistuvan alkuvuodesta 2026, kaavaehdotuksen vuoden 2026 lopussa. Alustavan aikataulun mukaan tuulivoimala-alueen rakentaminen voisi alkaa aikaisintaan 2027 ja tuotanto aikaisintaan vuonna 2028.

Kaavan viranomaisneuvottelun tarvetta ei ole tunnistettu YVA-ohjelmassa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kaavamenettelyn aikana on tarpeen käydä viranomaisneuvottelu ennen kaavan valmisteluaineiston nähtäville asettamista sekä tarvittaessa sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

mielipiteet ja lausunnot on saatu (MRA 18 §). Aikataulussa tulisi ottaa huomioon myös mahdollinen muutoksenhaku.

Arviointiohjelman mukaan tavoitteena on yhteensovittaa YVA-menettelyn ja kaavoituksen aikatauluja muun muassa yhteisillä yleisötilaisuuksilla.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että aikatauluja pyritään yhteensovittamaan. Yhteensovittamisessa on kuitenkin hyvä huomioida se, että yhteysviranomaisen ei voi ottaa kantaa kaavan valmisteluaineistoon kuin teknisiltä osin ennen perustellun päätelmän antamista.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoimahankkeet. Lähin toiminnassa oleva tuulivoimala-alue on noin 7,5 kilometriä Ylitornion Kontiovaaran tuulivoimala-alueesta sijaitseva Kitkiäisvaara. Yhteysviranomaisen toteaa, että Ylitornion kunta on hyväksynyt tuulivoimala-alueesta 2,9 km:n päähän sijoittuvan Reväsvaaran tuulivoimahankkeen osayleiskaavan. Kaavapäätöksestä on valitettu Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Rovaniemen ympäristölautakunta on antanut osayleiskaavan perusteella ehdolliset rakentamisluvat hankkeen 12 tuulivoimalalle ja sähköasemalle 26.3.2025. Lisäksi Pellon Palovaaran tuulivoimahankkeella on rakentamisluvat ja Tervolan Löylyvaaran kaava on lainvoimainen. YVA-ohjelman mukaan Kontiovaaran tuulivoimala-alueesta 36 km säteellä on lisäksi 13 suunnitteilla olevaa tuulivoimahanketta. Muista hankkeista yksi malminetsintävaraus on tunnistettu. Olemassa olevia voimajohtoja ei ole tunnistettu. Fingrid Oyj:n 400 kV:n Auroralinja (Vuennonkoski-Viitajärvi) -hanke, joka on rakentamisvaiheessa, mainitaan tekstissä. Muiden tuulivoimahankkeiden voimajohtosuunnitelmia (esim. Reväsvaara ja Pellon Palovaara) ei ole esitetty arviointiohjelmassa. Yhteysviranomaisen katsoo, että olemassa olevien voimajohtojen, voimajohtohankkeiden sekä muiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirron kuvaaminen YVA-selostuksessa on tärkeää kokonaiskuvan hahmottamiseksi, hankkeen toteuttamiskelpoisuuden todentamiseksi (sähkönsiirron kapasiteetti alueverkossa) ja yhteisvaikutusten arvioimiseksi.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Kaavoitus

Yhteysviranomaisen toteaa, että tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavaa. Alueidenkäyttölain (AKL 77 a §) mukainen tuulivoimayleiskaavoitus on vireillä tuulivoimala-alueella. Kaavoituksesta vastaa

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Ylitornion kunta. YVA-ohjelman mukaan kaavan suunnittelualueen alustava raja-
saus on sama kuin YVA-ohjelman tuulivoimala-alue. Aluerajaus tarkentuu, kun
tuulivoimaloiden sijainnit tarkentuvat. Voimajohdon alueelle ei ole esitetty
laadittavaksi yleiskaavaa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa kuvataan kaavoitusmenettelyn ja
YVA-menettelyn yhteensovittaminen. Hankkeen tuulivoimaosayleiskaava
laaditaan erillisenä menettelynä, mutta aikataulullisesti samanaikaisesti
YVA-menettelyn kanssa. Arviointiohjelman mukaan hankkeesta vastaavan
tarkoituksena on yhteensovittaa YVA- ja kaavoitusmenettelyjen
aikatauluja niin, että YVA:n ja kaavan vuorovaikutustilaisuuksia
pidetään samaan aikaan. Kuitenkaan aikataulullisella yhteensovittamisella
ei tässä hankkeessa tarkoiteta YVA-lain 22 §:n mukaista kuulemisten
yhteensovittamista. Yhteysviranomaisen pitää tätä tarkoituksenmukaisena.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelman mukaan hankkeen
tuulivoimayleiskaavoituksessa on tarkoitus hyödyntää YVA-menettelyssä
tuotettuja selvityksiä ja arviointien tuloksia. Yhteysviranomaisen katsoo,
että on hyvä, että selvityksiä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan
kummassakin menettelyssä. Tulee kuitenkin varautua siihen, että
tarvittaessa kaavoitusta varten tarvittavia selvityksiä tulee
täydentää perustellun päätelmän antamisen jälkeen.

Yhteysviranomaisen tuo huomioitavaksi, että luonnos hallituksen
esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsäädännön
lausuntokierroksella. Hallituksen esityksessä on lukuisia
tuulivoimarakentamista koskevia säädösmuutosehdotuksia,
kuten että laissa säädettäisiin vähimmäisetäisyydestä
asutukseen niiden tuulivoimayleiskaavojen osalta, jotka eivät
sijoittuisi maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden
alueille.

Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi

YVA-ohjelman mukaan Natura-arviointi laaditaan YVA-menettelyn
yhteydessä, kuten luonnonsuojelulaki tuulivoimahankkeiden
yhteydessä edellyttää (muutos 28.6.2024/422). YVA-ohjelmassa
on tunnistettu kuusi Natura-aluetta 20 kilometrin etäisyydellä
hankealueesta. Kainuunkylän saaret (FI1302015 SAC/SPA) ja
Tornionjoen ja Muonionjoen vesistö (FI1301912, SAC) sijaitsevat
neljän kilometrin etäisyydellä hankealueesta Tornionjoen
muuttoreitin varrella. Heinivuoma–Pietinvuoma (FI1302103,
SAC) sijaitsee kuuden kilometrin etäisyydellä, Hurujärvi–Iso
Mustajärvi (FI130909, SAC/SPA) 10 kilometrin etäisyydellä,
Ahvenjärvi–Lehdonjärvi (FI1302108 SAC/SPA) ja Sattavuoma
(FI1301902, SAC) 20 kilometrin etäisyydellä hankealueesta.
YVA-ohjelman mukaan Kainuunkylän saarten ja Tornionjoen-
Muonionjoen Suomen puoleisen vesistöalueen vaikutuksia ja
luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista arvioinnin tarvetta
tarkastellaan Natura-selvityksessä. Lisäksi YVA-selostuksessa
aiotaan tarkastella

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

hankkeen vaikutuksia Heinivuoma–Pietinvuoma sekä Hurujärvi–Iso Mustajärvi Natura-alueiden suojeluperusteisiin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että huomioiden hankkeen sijainti keskeisen muuttolintureitin varrella sekä vireillä olevat muut hankkeet, on luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi tarpeen laatia Kainuunkylän saaret, Tornionjoen ja Muonionjoen vesistön ja Hurujärvi–Iso Mustajärvi Natura 2000 -alueiden osalta. Viimeksi mainitun suojeluperusteena mainitaan tukkasotka, joka on muiden kokosukeltajasorsien tavoin vähentynyt maanlaajuisesti ja voi siksi olla heikentyneessä tilassa. Lapin ELY-keskus on osana Helmi-lintuvesikunnostuksia teettänyt Hurujärvi–Iso Mustajärvi alueella vesilintulaskentoja ja aineistot voidaan luovuttaa käyttöön. Ottaen huomioon hankkeen sijoittumisen keskeisen muuttoreitin varrelle, yhteysviranomaisen katsoo, että hanke voi heikentää myös Ahvenjärvi–Lehdonjärvi Natura-alueen suojeluperusteena olevia, pesiviä ja levähtäviä lintulajeja, kuten kuikkaa ja mustalintua. Tämän vuoksi kyseisen alueen osalta tulee tehdä Natura-arvioinnin tarpeen selvitys tai varsinainen Natura-arviointi, mikäli merkittäviä heikentäviä vaikutuksia alueen suojeluperusteille ei voida sulkea pois. Heinivuoma–Pietinvuoman Natura-alueen osalta on tarpeen tarkastella vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin, kuten YVA-ohjelmassa on tunnistettu.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnin lähtökohtana tulee olla ajantasaiset ja tarkat laji- ja luontotyyppitiedot. Ilman ajantasaisia tietoja arviointia ei voida pitää asianmukaisena. Arvioitaessa vaikutuksia Natura-alueille, tulee erityistä huomiota kiinnittää vaikutusalueeseen ja -mekanismeihin suhteessa suojeluperusteena olevaan linnustoon, sekä yhteisvaikutuksiin muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa.

Natura-alueita Ruotsin puolelta ei ole YVA-ohjelmassa tunnistettu, mitä yhteysviranomaisen pitää puutteena. Yhteysviranomaisen edellyttää hankkeen vaikutusalueen tarkastelun ulottamista Ruotsin puolen Natura-alueisiin ja Natura-arvioinnin tarpeen selvitystä tai varsinaista Natura-arviointia, mikäli merkittäviä heikentäviä vaikutuksia alueiden suojeluperusteille ei voida sulkea pois. Arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota yhteisvaikutuksiin muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa, kuten Norrbottenin lääninhallitus ja BirdLife Ruotsi ovat edellyttäneet.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Hankealue sijoittuu Lohijärven paliskuntaan ja osittain valtion maille, joten yhteysviranomaisen katsoo, että poronhoitolain (PHL, 848/1990) 53 §:n neuvottelu tulee toteuttaa hankkeessa. Yhteysviranomaisen katsoo, että PHL 53 §:n mukainen neuvottelu tulee yhteensovittaa hankkeen suunnittelun kanssa. Hankkeesta ei ole järjestetty PHL 53 §:n mukaista neuvottelua ennen arviointiohjelman jättämistä

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman mukaan hankkeessa järjestetään PHL 53 §:n mukainen neuvottelu YVA-selostuksen laadinnan aikana.

Yhteysviranomaisen painottaa, että yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa sekä hankkeen hyväksyttävyyden kannalta. Yhteysviranomaisen painottaa, että paliskunnan kanssa tulee järjestää neuvotteluita ja tilaisuuksia oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Neuvottelut on hyvä aikatauluttaa ja sopia neuvotteluiden ajankohdasta hyvissä ajoin. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan neuvottelu on tarpeen järjestää mahdollisimman aikaisessa vaiheessa YVA-selostuksen laadinnan aikana sekä ennen YVA-selostuksen valmistumista, kun luonnos poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on valmis, sekä tarvittaessa kaavoituksen aikana. Poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluja tulee järjestää niin monta kuin katsotaan tarpeelliseksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että neuvotteluiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon paliskunnan toiveet sekä Paliskuntain yhdistyksen lausunto.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Yhteysviranomaisen toteaa, että AKL 24.2 § mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Hankkeesta vastaava on tunnistanut hanketta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet YVA-ohjelmassa ja arvioinut jo alustavasti, kuinka hanke toteuttaa tunnistettuja tavoitteita. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa arviota tulee tarkentaa selvitysten ja vaikutusten arvioinnin tulosten perusteella. Kontiovaaran tuulivoimala-alueella ei ole osoitettu alueella voimassa olevassa maakuntakaavassa, joten myös tämän vuoksi YVA-selostuksessa on perusteltua esittää, miten hanke edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämistä. Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista kirjattujen tavoitteiden taustaan ja tarpeeseen on hyvä tutustua.

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen -tavoitekokonaisuuden osalta hankkeella voidaan jokseenkin ajatella tuettavan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä sekä luodaan edellytyksiä elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeella ei todennäköisesti edistetä väestönkehityksen edellyttämää riittävää ja monipuolista asuntotuotantoa.

Terveellinen ja turvallinen ympäristö -tavoitekokonaisuuden osalta on tunnistettu oikein melusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäiseminen sekä maanpuolustuksen tarpeet. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tämä toteutuu

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

hankkeessa lähinnä jättämällä riittävät suojaetäisyydet asutukseen ja ottamalla huomioon puolustusvoimien järjestelmien toimintakyky. YVA-ohjelman mukaan hankkeesta vastaava on saanut puolustusvoimien pääesikunnalta puoltavan lausunnon Kontiovaaran tuulivoimahankkeelle ja alustaville voimalapaikoille. Sään ääri-ilmiöiden tai tulvariskien hallintaan hankkeella sen sijaan ei liene paljoa yhtymäkohtia. Mikäli hankkeesta vastaava näkee yhtymäkohtia edellä mainittuihin, tulisi niitä käsitellä YVA-selostuksessa.

Yhteysviranomainen katsoo, että elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat -tavoitekokonaisuuden edistäminen on hankkeen kannalta ensiarvoista. Tavoitekokonaisuus sisältää valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisen, luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymisen, virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä huolehtimisen, luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen, maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien alueiden säilymisen. Hankkeessa tulee varmistaa, että tuulivoimaloiden ja voimajohdon rakentaminen ja alueiden käyttäminen edistävät näitä tavoitteita. Yhteysviranomainen katsoo, että saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymistä koskeva tavoite koskee ainoastaan saamelaisalueille suunniteltavaa toimintaa, joten hankkeella ei edistetä kyseistä tavoitetta.

Yhteysviranomainen katsoo, että valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista hankkeessa edistetään parhaiten uusiutumiskykyisen energiahuollon sisältämiä tavoitteita. Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan mukaisesti uusiutuvan energian osuutta nostetaan, minkä vuoksi varaudutaan mm. tuulivoimapotentiaalin laajamittaiseen hyödyntämiseen. Tuulivoimatuotannon lisääminen edellyttää tuulivoimarakentamisen sovittamista ympäröivään maankäyttöön ja haitallisten vaikutusten asianmukaista huomioon ottamista.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset

Hankkeen edellyttämiä suunnitelmia ja lupia sekä niihin rinnastettavia päätöksiä on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen katsoo, että tarkastelua tulee täydentää YVA-selostukseen seuraavissa kappaleissa esitetyillä mahdollisilla luvilla. YVA-selostuksessa tarkastelu tulee kohdistaa niihin lupiin ja suunnitelmiin, jotka ovat oleellisia tässä kyseisessä hankkeessa. Toimivaltaiset lupaviranomaiset tulee tunnistaa.

Yhteysviranomainen toteaa ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen ympäristöluvan osalta, että kiviaineksen ottamiseen liittyvä louhinta voi vaatia ympäristöluvan. Maa-aineslain (555/1981) 4a §:n mukaan maa-ainesten ottamista koskeva lupahakemus ja

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

samaa hanketta koskeva ympäristölupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelman kappaleessa 5.2.2 on tunnistettu mahdollinen vesilain (587/2011) mukaisen vesitalouslupan tarve. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa kappaletta on kuitenkin syytä tarkentaa vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien osalta, sillä vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantaminen ei edellytä vesitalouslupaa, vaan lähteen luonnontilan vaarantamisesta tulee hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta. Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeamisen vaarantamiskiellosta, mikäli vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Yhteysviranomainen korostaa, että poikkeamista lähteen luonnontilan vaarantamiskiellosta voidaan edellyttää, vaikka hanke itsessään ei vaatisikaan vesilain 3 luvun 2 §:n perusteella vesitalouslupaa.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n mukaisen laitosluektion perusteella tuulivoimalalta ei lähtökohtaisesti edellytetä ympäristölupaa, mutta tuulivoimalalta voidaan kuitenkin edellyttää ympäristölupaa 27 §:n 2 momentin 3-kohdan nojalla, jos toiminnasta saattaa aiheutua ns. naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusä melu- tai välkevaikutuksista johtuen lähialueen asukkaalle (17 §), kuten YVA-ohjelmassa on tunnistettu. Yhteysviranomainen katsoo, että hanke tulisi lähtökohtaisesti suunnitella niin, ettei ympäristölualle ei olisi melun tai välkkeen vuoksi tarvetta. Tuulivoimalasta aiheutuviin haitallisiin melu- tai välkevaikutuksiin voidaan tarvittaessa puuttua myös ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavalla yksittäisellä määräyksellä (YSL 180 §).

Yhteysviranomainen huomauttaa, että laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta (768/2004) ja tämän lain muuttamisesta (1238/2023) eli ns. lunastuslupalaki liittyy oleellisesti sähkönsiirtovaihtoehtojen ympäristövaikutuksiin. Lunastuslupalain uudistuksen myötä lain piiriin kuuluvien energiansiirtohankkeiden toteutuksen mahdollistaviin lupiin voidaan liittää aiempaa täsmällisempiä määräyksiä haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseen (Laki eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta 768/2004, 4 §). Uuden lunastuslupalain myötä yhteysviranomaisella on velvollisuus kommentoida lunastuslupaehdoja perustellussa päätelmässä esitettyjen muutos- tai lievennystarpeiden pohjalta. ELY-keskus myös valvoo ympäristön turvaamiseksi annettujen lunastuslupaehdojen noudattamista. Yhteysviranomainen huomauttaa, että lunastuslupalain muutos on syytä huomioida sähkönsiirron jatkosuunnittelussa ja optimaalisen reitin valinnassa.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Voimajohtojen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridiltä ja Tornionlaakson Sähköverkko Oy:ltä (ent. TLS Verkko Oy) erillinen risteämälausunto rakentamisen suunnitelmien muuttuessa tai ratkaisun tarkentuessa. Väyläviraston lausunnossa mainitut mahdollisesti tarvittavat luvat tai suunnitelmat tulee esittää tarpeen mukaan YVA-selostuksessa.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yleistä

Nykytilan selvitykset

Ympäristön nykytilasta esitettävät tiedot ovat tärkeitä vaikutusarviointien kohdentamiseksi. Vasta hanke- ja vaikutusalueen ympäristön nykytilan selvittämisen jälkeen vodaan verrata hankkeen aiheuttamia muutoksia nykytilaan ja arvioida vaikutustyypeittäin vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä.

Nykytilan selvityksissä tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan selvitysaikaan, soveltuvilla menetelmillä, kohdennetaan oikeille alueille sekä maastokartoitusten ajalliseen riittävyyteen. Kaikki selvitykset on raportoitava riittävän tarkasti, mikäli ne ovat pääasiallisia nykytilan tiedon lähteitä. Raportoinneissa on käytävä ilmi selvityksen kohde tai kohteet, selvityksen tekijän pätevyys, selvitysmenetelmät, selvitysajankohta, selvityksen tulokset sekä mikäli selvityksen kannalta oleellista, selvitykseen käytetty aika, selvitysalueet, kartoitusreitit, havainnointipaikat ja muut vastaavat, selvityshetken säätiedot sekä muut selvityksen luotettavuuteen liittyvät seikat. Selvitysalueiden sekä tulosten ilmoittamisessa on erittäin suositeltavaa käyttää erilaisia karttaesityksiä. Kartoista tulee erottua kyseisen vaikutuskohteen kannalta olennaisia kohteita ja niiden nimet. Kartoissa on lisäksi hyvä esittää etäisyysvyöhykkeitä. Yhteysviranomaisen korostaa edellä mainittujen tietojen tärkeyttä arvioitaessa myöhemmin arviointiselostuksen riittävyyttä ja laatua sekä hankkeesta aiheutuvia merkittäviä vaikutuksia.

Epävarmuustekijät

Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tuotava esille YVA-selostuksessa kaikkien vaikutustenarvioinnin osa-alueiden kohdalla. YVA-selostuksessa on tuotava selkeästi esille muun muassa se, millaisiin lähtötietoihin tehtyt mallinnukset ja muut arvioinnit perustuvat sekä millaisia epävarmuuksia arviointien tuloksiin liittyy.

Vaikutusalueen rajaus

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusalueiden rajaukset vaikutustyyppin ominaispiirteiden perusteella. Vaikutusalueiden rajaukset on esitetty taulukkomuodossa, mikä selkeyttää ja nopeuttaa rajausten hahmottamista.

Yhteysviranomainen katsoo, että linnustoon aiheutuvia vaikutuksia on syytä tarkastella laajemmin kuin vain hankealueella ja lähiympäristössä. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutuksia tulee tarkastella laji- tai lajiryhmäkohtaisella vaikutusalueella (muuttolinnut, suuret uhanalaiset petolintulajit). Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vesistövaikutuksia voi ilmetä laajemmalla alueella kuin taulukossa esitetyllä voimaloiden ja tiestön rakennuspaikoilla. Vaikutusalueiden rajauksissa tulee ottaa huomioon, että osa hankkeen vaikutuksista on rajat ylittäviä ja ulottuvat myös Ruotsiin. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee varmistua siitä, ettei hankkeen todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia jää tunnistamatta etukäteen tehtyjen kilometrirajausten vuoksi.

Vaihtoehtojen vertailu

Yhteysviranomainen toteaa, että vaihtoehtojen ympäristövaikutusten vertailu on keskeinen osa hankkeen vaikutusten arviointia. Yhteysviranomainen suosittelee käytettäväksi vaihtoehtojen vertailussa ns. erittelevää menetelmää, jolloin vaihtoehtojen erot ilmaistaan sanallisesti. Vaihtoehtojen vertailu on eri asia kuin vaihtoehtojen merkittävyyden erojen (suunta ja suuruus) esittäminen. Yhteysviranomainen kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että taulukkomuotoisessa vertailussa värikoodien eli merkittävyyden lisäksi esitetään vaikutus, koska se on olennainen osa erittelevää menetelmää. Yhteysviranomainen katsoo, että vertailussa tulisi tuoda esiin myös hankkeen yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa, jolloin yhteisvaikutukset havainnollistuisivat myös vaikutustyyppikohtaisesti.

Merkittävyyden määrittäminen

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyden määrittämisessä on tarkoitus hyödyntää IMPERIA-menetelmää soveltuvin osin. Tätä voidaan pitää asianmukaisena ratkaisuna, koska kyse on vakiintuneesta menetelmästä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee ottaa huomioon myös IMPERIA-hanketta uudempien oppaiden ja julkaisujen (esim. LUOPAS) ohjeet vaikutusten merkittävyyden arvioimiseen. Arvioinnissa tulee tunnistaa myös eri vaikutusten väliset yhteydet ja se, että eri vaikutusten kumuloituminen samoille alueille voi lisätä niiden merkittävyyttä. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata ensin vaikutukset ja vasta sen jälkeen niiden merkittävyys.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa on esitetty huomioita vaikutusten merkittävyyden määrittämiseen mm. poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin liittyen. Yhteysviranomaisen katsoo, että nämä tulee ottaa huomioon vaikutusten merkittävyyden määrittämisessä.

Yhdyskuntarakenne

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa on kuvattu hankealueen kaavoitustilanne ja tunnistettu tuulivoimala-alueella voimassa oleva Länsi-Lapin maakuntakaava sekä sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen SVE1, SVE2 ja SVE4 kohdalla voimassa oleva Tornion yleiskaava 2021 ja sen määräykset. YVA-ohjelmassa on myös kuvattu tuulivoimala-alueen sekä voimajohtovaihtoehtojen läheisyydessä voimassa olevat yleis- ja asemakaavat. YVA-ohjelmassa on tunnistettu, että hankkeen toteuttaminen edellyttää tuulivoimaosayleiskaavan laatimista.

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten arvioinnissa kuvataan nykyinen maankäyttö, kaavoitustilanne eri suunnittelutasoilla ja vireillä olevat muut suunnitelmat. Hankkeen vaikutuksia arvioidaan sekä tuulivoimala-alueella että sähkönsiirtoreiteillä suhteessa sekä nykyiseen maankäyttöön että tulevien maankäyttösuunnitelmien toteuttamiseen. Arvioinnissa huomioidaan sekä välittömät että välilliset vaikutukset. Arvioinnissa hyödynnetään arviointiohjelmasta sekä yleisötilaisuuksista saatua palautetta. Yhteysviranomaisen pitää pääosin riittävänä edellä esitettyä vaikutusten arvioinnin toteuttamistapaa, mutta katsoo, että YVA-ohjelmassa olisi tullut tarkemmin avata mm. nykyisen maankäytön kuvaamisessa hyödynnettäviä aineistoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että havainnollistamiseen ja karttoihin on syytä panostaa. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnin tueksi tulee paikkatietoaineistojen avulla laatia maankäyttöä ja yhdyskuntarakennetta kuvaavia teemakarttoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että karttatarkastelun lisäksi myös valo- ja ilmakuvat ovat hyviä aineistoja maankäyttöön liittyvien vaikutusten arvioinnissa ja ne mahdollistavat paremmin myös laadullisen arvioinnin verrattuna matemaattiseen tietoon. Myös mahdollisten muiden alueen toimijoiden haastattelut voivat antaa arvokasta tietoa vaikutusten arviointiin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee kuvata tarkemmin hankkeesta aiheutuvat maankäytön rajoitukset sekä mahdolliset ristiriidat nykyisen ja suunnitellun maankäytön kesken. Esimerkiksi yhteisvaikutusten selvittäminen muiden lähialueelle suunniteltavien hankkeiden kanssa on ensisijaisen tärkeää. Erityisesti hankealueen läheiset kylät ja asutus tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa. Vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota hankealueella olevien maankäyttömuotojen seudulliseen arvoon ja harvinaisuuteen.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealue ei sijoitu maakuntakaavan mukaiselle tuulivoimaloiden alueelle eikä potentiaaliselle tuulivoimaloiden alueelle. Tuulivoimaloiden alue ja sähkönsiirtovaihtoehdot sijoittuvat suurimmaksi osaksi Länsi-Lapin maakuntakaavan mukaiselle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M).

Yhteysviranomaisen toteaa, että Lapin liiton vuoden 2022 tuulivoimaselvityksessä tunnistettiin 46 seudullisesti merkittävää potentiaalista tuulivoima-aluetta ja sitä seuranneessa aurinko- ja tuulivoimaselvityksessä 2023–2024 otettiin tarkasteluun myös aurinkovoimapotentiaali. Selvityksessä Kontiovaaran alue tunnistettiin potentiaalisiksi tuulivoima-alueeksi käytettyjen kriteerien pohjalta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutuksia on tarkasteltava erityisesti seudullisella tasolla, koska tuulivoimala-aluetta ei ole osoitettu maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi. Yhteysviranomaisen toteaa, että kunta ei voi hyväksyä maakuntakaavan vastaista yleiskaavaa ja kehottaa ottamaan tämän huomioon suunnittelussa, johon myös YVA-menettely kuuluu. YVA-selostuksessa seudullisesti merkittävän hankkeen sopivuus kyseessä olevalle alueelle tulee osoittaa selvityksellä.

Yhteysviranomaisen yhtyy YVA-ohjelmassa esitettyyn näkemykseen siitä, että tuulivoimahankkeen välittömät vaikutukset maankäyttöön ilmenevät tuulivoimala-alueen ja sähkönsiirtoreitin sekä mahdollisen sähköön varastoinnin alueiden lähiympäristössä. Välilliset vaikutukset, kuten meluvaikutukset, rajoittavat maankäyttöä laajemmin. Yhteysviranomaisen pitää suositeltavan ratkaisuna vähintään kahden kilometrin suojaetäisyyttä asuinrakennuksiin. YVA-ohjelmassa ei kerrota miten lähelle voimaloita lähimmät asuinrakennukset sijoittuvat, mutta sen suunnittelun lähtökohdista kerrotun mukaan lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat vähintään 2 km päässä ja vapaa-ajan asunnot vähintään 1,5 km päässä voimaloista. YVA-ohjelman taulukon 12.2. mukaan kuitenkin vapaa-ajan asuntoja on kaksi alle 1,5 km etäisyydellä voimaloista. Taulukon mukaan 1,5–3 km etäisyydellä on 9 vakituista ja 15 loma-asuntoa.

YVA-ohjelmassa ei ole esitetty käytettäviä kuljetusreittejä hankealueelle.

Yhteysviranomaisen katsoo, että liikennevaikutusten arviointia varten tulee selvittää kuljetusreitit eri tarpeille, ja että arviointiselostuksessa on esitettävä myös erityiskuljetusreitit. Yhteysviranomaisen katsoo, että lisääntyvän liikenteen aiheuttamat melu-, pöly- ja värinähaitat hankealueen läheisyydessä sijaitsevalle asutukselle tulee arvioida. Myös hankkeen sähkösiirron aiheuttamat vaikutukset tulee arvioida liikenteen ja maanteiden osalta ottaen huomioon mm. mahdollisten erikoiskuljetusreittien vaikutus voimajohtojen sijoittamiseen. Yhteysviranomaisen katsoo, että maantieliikennevaikutusten arvioinnissa tulee YVA-ohjelmassa esitetyn lisäksi arvioida myös hankkeen rakentamisaikaisia liikenteen sujuvuuteen liittyviä vaikutuksia.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelman mukaan hankkeen voimaloita ei alustavassa sijoittelussa sijoitu lentoasemien korkeusrajoitusalueelle. Tuulivoimaloiden vaikutuksia lentoesteenä lentoliikenteeseen ja -turvallisuuteen on kuitenkin ilmailulain mukaan arvioitava lentoesteluvan myöntämisen yhteydessä. Yhteysviranomaisen toteaa, että Tornio–Kolari-rautatie sijoittuu erikoiskuljetuksissa mahdollisesti käytettävän vt. 21 rinnalle, sen itäpuolelle. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeessa voi olla tarve arvioida liikenteen ja kuljetusten vaikutuksia rautatien risteämiseen. Väyläviraston lausunnossa on nostettu esille ohjeita, mm. voimajohdon sijoittamisesta tiealueelle ja rautaien tasoristeysten huomioon ottamisesta, sekä suunnitteluun liittyviä seikkoja, kuten siltojen kantavuus, joihin aiheutuvat vaikutukset tulee ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Ruotsin liikenneviraston lausunto tulee ottaa huomioon, mikäli hankkeen kuljetuksia suunnitellaan Ruotsin kautta. Liikennevirasto pyytää saada tietoon kuljetuksia koskevan suunnitelman, jos kuljetuksia kohdistuu Ruotsiin.

Luontoympäristö

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu pääosin oleelliset luontoselvitystarpeet sekä luonnonympäristöön kohdistuvat hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat vaikutusmekanismit. Yhteysviranomaisen katsoo, että merkittävien vaikutusten arvioimiseksi hankkeesta vastaavan on selvitettävä hankkeen vaikutusalueen nykytilaa riittävällä tavalla, jotta vaikutukset on mahdollista arvioida. Vaikutusalueen määrittelyssä tulee huomioida lajien ekologiset ominaisuudet ja tuulivoimaloiden vaikutusalueen lisäksi mm. rakennettavan tiestön, nostoalueiden, rakentamisen ja toiminnan aikaisten häiriövaikutusten sekä sähkönsiirron vaikutusalue. Hankkeesta vastaavan tulee varmistaa, että kaikki luontoselvitykset ovat riittäviä suhteessa koko hankkeen vaikutusalueeseen. Luontoselvityksissä tulee kiinnittää huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan aikaan, soveltuvilla menetelmillä sekä erityisesti maastokartoitusten ajallinen riittävyys huomioiden. YVA-ohjelmassa ei ole esitetty suunniteltujen luontoselvitysten osalta riittäviä tietoja, jotta yhteysviranomaisen voisi ottaa suunnitelmien riittävyyteen kantaa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kartoitusten reitit ja havainnointipaikat ajankohtineen ja säätiloineen sekä aineisto kokonaisuudessaan on esitettävä YVA-selostuksessa, jotta yhteysviranomaisen voi arvioida selvitysten menetelmien ja johtopäätösten oikeellisuutta. Kartoitusreitit, havaintopaikat ja tulokset tulee lisäksi toimittaa yhteysviranomaiselle paikkatietomuodossa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli voimalapaikat, maakaapeleiden ja huoltoteiden reitit, voimajohdon reitti tai pylväiden paikat muuttuvat hankkeen edetessä siten, etteivät

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

inventoinnit ole ulottuneet uusille sijoituspaikoille, tulee selvityksiä täydentää uusilta sijoituspaikoilta ja niiden vaikutusalueilta.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulisi pystyä mahdollisten lieventämiskeinojen esittelyn sijaan esittämään riittävän konkreettisia lieventämiskeinoja sekä arvioimaan niillä saatava vaikutus. Yhteysviranomainen katsoo, että toiminnan luontovaikutusten seuranta kannattaa kohdentaa vaikutusten merkittävyyden perusteella.

Linnusto

Yhteysviranomainen katsoo, että linnustoon kohdistuvat vaikutukset ovat todennäköisesti merkittäviä, ja niiden riittävään ja luotettavaan arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomainen katsoo, että voimajohto on osa hanketta ja sen vaihtoehtojen linnustovaikutukset tulee selvittää asianmukaisesti. Lisäksi dokumentoinnin tarkkuuteen tarvittavin karttaesityksin on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta, jotta hankkeen vaikutuksia suhteessa selvitystuloksiin voidaan arvioida riittävällä tavalla. Ainoastaan salassa pidettävän aineiston osalta tulee laatia vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu erillinen liite/liitteet.

Linnustovaikutusten arvioinnin osalta yhteysviranomainen pyytää ottamaan huomioon Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen lausuntojen lisäksi Meri-Lapin lintutieteellisen yhdistyksen Xenus ry:n lausunnossa esiin tuotuja nykytilatietoja ja selvitysmenetelmiä. Luonnonvarakeskuksen ja riistanhoitoyhdistyksen aineistot tulee hyödyntää sekä Tiira.fi -järjestelmään tallennetut tiedot. Metsästysseurojen haastattelu on tarkoituksenmukaista.

Päiväpetolintuselvitykseen on suunniteltu kesäkuusta 2024 kesäkuuhun 2025 yhteensä 24 maastotyöpäivää, mutta YVA-ohjelmasta ei ilmene miten aika aiotaan jakaa eri lajien ja seurantamenetelmien (esim. lentotarkkailu ja pesien etsiminen) välillä.

Yhteysviranomainen toteaa, että luontoselvitysoppaan (Mäkelä & Salo 2023) mukaan ajantasaisin menetelmän kuvaus päiväpetolintuseurantaan on Luomuksen "Petolintujen seurantaohjeet" (2011). Ohjeen mukaan päiväpetolintujen pesinnän toteaminen tapahtuu pääasiassa heinäkuussa. Luotettavan vaikutusarvioinnin pohja muodostuu päiväpetolintujen riittävästä ja asianmukaisesta tarkkailusta ja pesien etsimisestä. Päiväpetolintujen tarkkailupisteet tarkkailuajankohtineen ja näkemäsektoreineen sekä pesien etsinnässä kuljetut reitit tulee esittää YVA-selostuksessa kartalla.

Kontiovaaran hankealue sijoittuu kahden suuren uhanalaisen petolintulajin pesäreviirille. Yhteysviranomainen muistuttaa, että suunniteltu satelliittiseuranta on syytä aloittaa hyvissä ajoin, jotta seuranta ehtii tuottaa riittävästi aineistoa vaikutusten arviointia

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

varten. YVA-ohjelman perusteella jää epäselväksi, miten päiväpetolintujen lentotarkkailuun varatut päivät on tarkoitus jakaa eri lajien ja niiden reviirien kesken. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että luotettava tulos edellyttää riittävää ajankäyttöä ja havainnointia pesimäkauden eri vaiheissa, etenkin jos satelliittiseurantaa ei ole voitu aloittaa riittävän aikaisin. Hankkeen vaikutukset suureen uhanalaiseen petolintuun tulee arvioida Metsähallituksen lausunnossaan esiin nostaman ohjeistuksen mukaisesti. Samassa dokumentissa on ohjeistettu tarkkailumenetelmästä. Vaikutusarvioinnissa on huomioitava myös menetetty ravinnonhankintapinta-ala (sähkönsiirto, huoltotiet, voimat) sekä huoltoteiden mahdollistama helpompi pääsy alueelle ja tämän aiheuttama häiriövaikutus. Yhteysviranomaisen edellyttää, että törmäysmallinnuksen osalta esitetään myös laskennan välivaiheet ja mallinnetaan voimalakohtainen törmäysriski avaten tulokset johdonmukaisesti. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen lähiympäristössä on vireillä useita tuulivoimahankkeita sähkönsiirtotarpeineen ja katsoo, että yhteisvaikutusten arviointi on merkittävässä roolissa. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee hyödyntää läheisten tuulivoimahankkeiden yhteydessä kerätty selvitystieto. Vaikutusten lieventämiseen tulee kiinnittää erityistä huomioita.

Salassa pidettävä tekstiosuus (julkisuuslaki 621/1999, 24.1 § kohta 14) poistettu

Yhteysviranomaisen pitää pöllökartoituksiin suunniteltua kolmea päivää niukkana alueen laajuus, pöllöjen vuosittainen kannanvaihtelu sekä myyrätilanne huomioiden. Vaikutusten arvioinnin tulee perustua asianmukaisiin nykytilan selvityksiin ja yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että pöllöselvitykset toteutetaan ajallinen ja alueellinen vaihtelu huomioon ottaen riittäväällä kattavuudella ja laskentojen toistolla. Kuuntelupisteet tulee esittää kartalla ja arvioida tulosten luotettavuutta ottaen huomioon koko vaikutusalue.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankealueen laajuuteen nähden metsäkanalintujen soidinpaikkaselvityksiin suunniteltu aikajakso on niukka. Kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset kannanvaihtelut, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuotena jättää epävarmuutta vaikutusten arviointiin. Erityisesti metson soidinpaikkojen selvittäminen vaatii toistoja johtuen lintujen arkuudesta sekä lyhyestä havainnointiajankohdasta. Yhteysviranomaisen katsoo, että metsäkanalintuselvitykset ovat osa pesimälinnustoselvityksiä ja siten oleellinen osa arvioitaessa hankkeen vaikutuksia linnustoon. Kartoitukseen tulee varata riittävästi aikaa ja kartoitusreitit tulee esittää kartalla.

Yhteysviranomaisen katsoo, että menetelmällisesti pesimälinnuston selvitys on pääosin hyvin suunniteltu, mutta vain kerran tapahtuva pistelaskenta sekä "tavanomaisen" pesimälinnuston että vesilinnuston osalta ei ole riittävä luotettavan tuloksen saamiseksi.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

YVA-selostuksessa on esitettävä, miten pesimälinnustoselvitys on tehty, ja kartoin esitettävä sovelletun kartoituslaskennan reitit ja vesilinnuston laskentapaikat.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealue ei sijoitu määritellylle valtakunnallisesti merkittävälle lintujen muuttoreitille. Tunnettu muuttoa ohjaava johtolinja kuitenkin on Tornionjokilaakso ja sen syysmuuton kerääntymisalueet, mm. Kainuunkylän saarten Natura-alue (IBA-alue) ja Kannalanlahti. Jokivarresta muutto hajaantuu sisämaan soille ja järville, mutta lähialueilla pesivien lintujen muuttoreiteistä on vain vähän tietoa.

Muuttolintutarkkailua on tehty 20 päivää huhti-toukokuussa ja elo-lokakuussa vuonna 2024. Ottaen huomioon myös lähialueella vireillä olevien tuulivoimahankkeiden määrä, yhteysviranomainen pitää muutontarkkailuun käytettyä aikaa niukkana ja näkee tärkeäksi tarkkailun jatkamisen, jotta varmistetaan riittävä tietotaso alueen kautta kulkevasta linnustosta. Ensisijaista on tarkkailun ajoituksen onnistuminen suhteessa tuulivoimalle sensitiivisempien lajiryhmien päämuuttopäiviin. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutukset muuttolinnuille voivat muodostua merkittäviksi, mikäli tuulivoimalat estävät tai vaikeuttavat lintujen muuttoa levähdys- ja pesimäpaikoille. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon kumulatiiviset törmäysriskit, suunniteltujen tuulivoimala-alueiden vaikutukset lintujen muuton ohjautumiseen ja muuttoreitteihin sekä lepäily- ja ruokailualueille. Myös yöllä tapahtuvaa muuttoa on tutkittu tutkapohjaisella tekniikalla ja näitä tutkimustuloksia on hyödynnettävä vaikutusten arvioinnissa, kuten Birdlife Ruotsi edellyttää omassa lausunnossaan. Muuttolintuselvityksessä on esitettävä tarkkailupisteiden sijoittuminen ja näkemäsektorit, ajankohta ja säätilat.

Yhteysviranomainen katsoo, että vaikka tällä hetkellä muutto alueella on luonteeltaan viuhkamaista, on kyettävä arvioimaan muuttokäytävien muodostumista ja merkitystä tilanteessa, jossa hanke yhdessä muiden alueen tuulivoimahankkeiden kanssa toteutuisi. Tästä syystä muuton suuntaa ja suuruutta on tärkeää selvittää myös hankealueen ympärillä, ja yhteysviranomainen katsoo, että läheisten tuulivoimahankkeiden selvitystuloksia tulee hyödyntää.

Luontodirektiivin liitteen II ja IV lajit

Yhteysviranomainen katsoo, että viitasammakon osalta käytetty menetelmä on asianmukainen. Hankealueen (ml. sähkönsiirtoreitit) potentiaaliset lisääntymis- ja levähdyspaikat on tarkoitus kartoittaa kahtena päivänä, jota yhteysviranomainen pitää määrältään niukkana. Viitasammakonkin osalta erityishuomiota tulee kiinnittää menetelmän ja tulosten raportoinnin tarkkuuteen, jotta selvitys voidaan arvioida asianmukaiseksi luotettavalla tavalla.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Yhteysviranomaisen katsoo, että lepakoiden osalta suunniteltu selvitysmenetelmä on asianmukainen. Yhteysviranomaisen katsoo kuitenkin, että suunniteltu neljä päivää on alueen laajuuden nähden aktiivikartoitukseen ajallisesti niukka luotettavan tuloksen saamiseksi. Asiaa kuitenkin parantaa täydentäväksi menetelmäksi suunnitellut passiividetektorit. Yhteysviranomaisen katsoo, että ne tulee sijoittaa järkevästi suhteessa potentiaaliin lisääntymis- ja levähdysalueisiin sekä suhteessa lepakoiden elinkiertoa kesän edetessä.

Lajitietokeskuksen aineistoissa ei ole YVA-ohjelman mukaan havaintoja euroopanmajavasta ja saukosta. Yhteysviranomaisen pitää hyvin todennäköisenä sitä, että kyseessä on syrjäseudun yleisöhavaintojen vähyyden aiheuttama harha ja todellisuudessa lajit esiintyvät säännöllisesti hankealueen virtavesistöissä kuten muuallakin Tornionjoen valuma-alueella.

YVA-ohjelmassa esitetään saukkoselvitys, joka suoritetaan lumijälkilaskentana. Sen sijaan euroopanmajavan nykytilaa hankealueella kartoittavaa selvitystä ei YVA-ohjelmassa esitetä. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta voi kohdistua vaikutuksia euroopanmajavan lisääntymis- ja levähdysalueille. Ilman riittävää tietoa alueen nykytilasta hankkeen vaikutuksia ja vaikutusten merkittävyyttä ei voida luotettavasti arvioida. Yhteysviranomaisen katsoo, että selvitys euroopanmajavan osalta tulee toteuttaa asiantuntijan toimesta, mikäli potentiaalisia elinympäristöjä vesistöjen läheisyydessä ei oteta huomioon jo tuulivoimaloiden ja muun rakentamisen sijoittelussa. Erityisesti maanrakennustöiden vaikutusalueella ja uomien ylityskohdissa virtavesien ranta-alueet on syytä selvittää sekä saukon että euroopanmajavan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen varalta. Yhteysviranomaisen toteaa, että koska saukko ja euroopanmajava ovat luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja, niiden pesimäpaikkaselvityksen riittävyyteen ja hankkeen vaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

YVA-ohjelman mukaan suurpetoja on tarkkailtu lumijälkilaskennan yhteydessä helmi-maaliskuussa 2025. Lisäksi suurpetojen, ja oletettavasti karhun, jälkiä ja jätöksiä on YVA-ohjelman mukaan etsitty muiden luontoselvitysten yhteydessä sulan maan aikana. Suurpetohavainnoista pyydetään lisäksi tiedot paikallisilta metsästysseuroilta, mitä yhteysviranomaisen pitää tarpeellisenä tietona Luonnonvarakeskuksen tuottaman aineiston lisäksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että asianmukaisen vaikutusarvioinnin tueksi selvityksestä tulee ilmetä suurpetoinventointiin käytetty seuranta-aika ja menetelmät, kartoituksen alueellinen kattavuus ja pohdintaa tulosten luotettavuudesta.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Kalasto

Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen toteaa lausunnossaan, että hanke sijoittuu Tornio-Muonionjoen vesistöalueelle. Tornionjoki on Itämeren lohen tärkein kutujoki ja Tornionjoen vesistöalueella elää yksi kolmesta Suomen puoleisella Pohjanlahdella säilyneistä alkuperäisistä meritaimenkannoista. Hankealueella sijaitsevan Martimojoen vesistöalueen latvojen liettyminen ja siitä seurannut lohikalojen kutualueiden peittyminen on havaittu jo 1980-luvulla. Vaelluskalojen esiintymistä Martimojoessa rajoittaa koskialueiden perkaus sekä peruskuivatuksen ja turvetuotannon kiintoaine- ja humuskuormituksesta johtuva kutu- ja poikasalueiden liettyminen sekä ajoittaiset happamuusongelmat. Martimojoella on kuitenkin useita hehtaareja vaelluskaloille potentiaalisesti soveltuvia kutu- ja poikasalueita. Vaelluskalojen elinolosuhteiden parantaminen Martimojoessa edellyttää aktiivisia toimenpiteitä edellä mainittujen kuormituspainoiden vähentämiseksi. Tuulivoimarakentaminen tulee kasvattamaan vesistöalueen peruskuivatustarvetta, josta muodostuu kuormituspaineita vesistöön.

YVA-ohjelman mukaan happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys on suuri isossa osassa hankealuetta. Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen katsoo lausunnossaan, että ottaen huomioon, että happamoitumiskehityksen vähentäminen Martimojoella on yksi keskeinen tavoite vaelluskalojen elinolosuhteiden parantamiseksi, YVA-selostuksessa on oleellista tunnistaa riski Martimojoen happamoitumiskehitykselle ja esittää riittävät toimenpiteet happamoitumisriskien välttämiseksi. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös muut Martimojoen vesistöalueella vireillä olevat tuulivoimahankkeet.

Kalatalousviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee kuvata hankealueen virtavesien kalaston tila, sekä esittää arvio kalastolle aiheutuvista merkittävistä vaikutuksista. YVA-selostuksessa tulisi esittää riittävän yksityiskohtaiset lieventämistoimenpiteet, joilla torjutaan hankkeesta vesistölle ja kalastolle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Haitallisten vaikutusten lieventämistä koskevia periaatteita ja toimenpidesuosituksia on esitetty esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen raportissa 10/2025. Yhteysviranomainen yhtyy kalatalousviranomaisen lausuntoon ja pyytää ottamaan edellä esitetyn huomioon hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Kasvillisuus ja luontotyytit

Kontiovaaran hankealue sijoittuu keskiboreaaliseen Lapin kolmion kasvillisuusvyöhykkeelle (3c), jolla esiintyy tavanomaisten luontotyyppien lisäksi

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

vaateliaampia luontotyypppejä ja näille ominaista lajistoa. Kuten YVA-ohjelmassa on todettu, tuulivoimala-alueelta ja sen läheisyydestä on aiempia havaintoja mm. tikankontista, kaitakämmekästä, kielikämmekästä, suopunakämmekästä ja lapinleinikistä. Yhteysviranomainen katsoo, että kasvillisuusselvityksessä tulee kiinnittää erityistä huomioita inventointiajankohtaan em. putkilokasvien ollessa kukinnan ulkopuolella huomaamattomia tai vaikeasti lajilleen tunnistettavia.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueella on kallioperäkarttojen ja lajihavaintojen perusteella kalkkivaikutusta. Luontotyypppejä kartoitettaessa tulee huomioida myös luonnonsuojelulain 64 §:n mukaiset kalkkikalliot. Yhteysviranomainen katsoo, että erityisosaamista vaativien luontotyyppien, kuten huurresammallahteiden, lettojen, kalkkikallioiden ja serpentiiniluontotyyppien osalta luontoselvityksiin käytettävien maastokartoitusresurssien riittävyys tulee varmistaa. Edellä mainittujen luontotyyppien sammal- ja jäkälälajiston määrittäminen on vaativaa ja aikaa vievää, ja joukossa on myös rauhoitettuja sammallajeja, joiden määrittämisnäytteiden kerääminen vaatii luvan poiketa lajien rauhoitusmääräykistä. Yhteysviranomainen pitää kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiin varattua kymmentä maastopäivää niukkana huomioiden kallioperän ravinteisuus.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueella ei ole ennakolta tiedossa olevia luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisia tiukasti suojeltuja serpentiiniluontoluontotyypppejä. Mikäli hankealueella havaitaan ultraemäksisen kivilajin paljastumia (serpentiinikallioita, -kivikoita tai soraikoita) tai sellaisiksi epäiltyjä kohteita, pyydetään niistä ilmoittamaan Lapin ELY-keskukseen. ELY-keskus pyrkii tarkastamaan nämä kohteet. Yhteysviranomainen muistuttaa, että tiukasti suojeltujen luontotyyppien heikentäminen on kiellettyä ilman luonnonsuojelulain 66 §:n mukaista poikkeuslupaa. Tämä lupa tarvitaan myös jäkälä- ja sammalnäytteiden ottamiseksi serpentiiniluontotyyppin määrittämistä varten.

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten menetelmiä ei ole esitetty YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee arvokkaan lajiston ja luontotyyppien lisäksi esittää miten uhanalaisia kasvilajeja ja luontotyypppejä on kartoitettu, kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitusten reitit, ajankohdat ja säätila. Kartoitusten riittävyys suhteessa koko vaikutusalueeseen tulee varmistaa.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen suunnittelussa uhanalaiseen lajistoon ja luontotyypppeihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen harkitulla sijoittelulla ja tielinjausten suunnittelulla sekä arvokkaisiin luontokohteisiin jätettävien riittävien suojaetäisyyksien avulla. Voimajohdon vaikutuksia voidaan vähentää linjaussuunnittelun lisäksi huolellisella pylvässijoittelulla ja

rakentamistoimenpiteiden yksityiskohtien suunnittelulla, joka ottaa huomioon arvokkaat luontokohteet.

Luonnonsuojelualueet

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimala-alueen ja voimajohtoalueiden lähiympäristöön sijoittuvat luonnonsuojelualueet ja luonnonsuojeluohjelmien alueet on tunnistettu ja kohteet on esitetty myös kartalla. Kahdenkymmenen kilometrin säteellä hankealueesta sijaitsee aiemmin lausunnossa käsiteltyjen Natura-alueiden lisäksi 21 luonnonsuojelulain nojalla suojeltua aluetta (s. 83–84). Näiden lisäksi tulee huomioida Ruotsin puolella sijaitsevat suojelualueet, kuten lausunnoissa on esitetty.

Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arvioinnissa edellä mainittujen alueiden luonnonarvot ja alueen suojeluperusteet tulee ottaa huomioon ja kiinnittää erityistä huomiota välillisiin vaikutuksiin linnuston suojelutavoitteet mukaan lukien. Tarpeen mukaan tulee esittää lieventäviä keinoja, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan välttää tai vähentää.

Metsähallituksen lausunnon mukaan osin hankealueella sijaitsee Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa oleva luonnonsuojelutarkoitukseen varattu kiinteistö 976-403-13-61. Kiinteistö kuuluu suurimmaksi osaksi myös soidensuojeluohjelmaan ja on nk. säädösvalmistelussa, jossa alueesta on tarkoitus muodostaa luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojelualue säädöksineen. Alustavassa voimalasijoittelussa lähin tuulivoimala on siitä 300 metrin etäisyydellä. Hankkeen vaikutukset alueeseen tulee arvioida.

Maisema

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimahankkeen vaikutusalueelle sijoittuu useita valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös vaikutusalueen luonnonmaisema ja Aavasaksa ja Tornionjokilaakso -kansallismaisema, jolla on voimakas symboliarvo. Vaikka kansallismaisemat eivät ole virallisia viranomaisinventointeja, kertoo se maiseman arvosta, jonka vaalimisen tärkeydestä on yhteisesti hyväksytty käsitys.

Yhteysviranomainen toteaa, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021) on tunnistettu arviointiohjelmassa 40 kilometrin etäisyydeltä mukaan luettuna Ruotsin puolella luokitellut arvoalueet. Maakunnallisesti arvokkaat maisemakohteet on tunnistettu ja todettu kohteiden olevan päällekkäisiä valtakunnallisten kanssa lukuun ottamatta Tornionjokilaaksoa. Yhteysviranomainen katsoo, että päällekkäisyydestä huolimatta hankkeen vaikutusalueelle sijoittuvat maakunnalliset arvokohteet tulee

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

esittää YVA-selostuksessa. Yhteysviranomainen pitää selkeänä esitystapaa, jossa arvokohteet on esitetty sekä taulukoissa että kartalla. Kohdekohtaiset sanalliset kuvaukset olisivat tukeneet arviointiohjelman informatiivisuutta. Kohteiden ominaispiirteitä, arvoja, maiseman herkkyyttä ja sietokykyä maisemamuutoksille ei ole ohjelmassa kuvattu, mihin yhteysviranomainen pyytää kiinnittämään erityistä huomiota vaikutusarvioinnissa.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu, että hankkeesta aiheutuu todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia maisemaan. Maisemavaikutusten arviointiin sisältyy rakennettava tiestö, sähkönsiirto ja muut hankkeeseen liittyvät rakenteet. YVA-ohjelman mukaan arvioinnissa tarkastellaan myös maisemallisia yhteisvaikutuksia muiden tiedossa olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Arviointiohjelman mukaan vaikutusarvioinnin painopiste on edellä mainittujen luokiteltujen arvokohteiden lisäksi maisemakuvaltaan merkittävässä avoimissa alueissa sekä lähelle sijoittuvissa asuinympäristöissä, mitä yhteysviranomainen pitää tarkoituksenmukaisena. YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankkeen maisemamuutoksen ulottuvan myös Ruotsin puolelle ja että vaikutukset arvioidaan samoin menetelmin molemmin puolin rajaa.

Yhteysviranomainen toteaa, että maisemaa koskeva todennäköinen vaikutusalue on arviointiohjelmassa tunnistettu ympäristöministeriön maisemavaikutusten arviointia tuulivoimarakentamisessa koskevan ohjeen päivitettyjen suositusten mukaisesti (Ympäristöministeriö 2024, s. 42). Sähkönsiirron osalta tarkasteltavan vaikutusalueen etäisyydeksi johtoalueesta esitetään yhtäällä (s. 54) noin 200–1 000 m ja toisaalla (s. 99 ja 108) noin 800 m. Yhteysviranomainen katsoo, että tarvittaessa tulee huomioida etäämmältäkin voimajohtoreittien suuntaan avautuvat maisematilat ja voimajohdon vaikutukset maisemarakenteeseen. Samoin tulee tarkastella varjostus ja välkevaikutuksia kolmen kilometrin säteen ulkopuolellakin suhteessa kaukomaisemaankin silloin, kun maisematila hankealueen suuntaan on avoin ja siinä on herkkyyttä kuten vain vähän aiempia hämärän ja pimeän ajan valonlähteitä. Varjostuksen ja välkkeen tarkastelussa tulee huomioida pohjoisten leveysasteiden valo-olosuhteiden ominaispiirteet suhteessa maastonmuotoihin. Tarkastelussa tulee lähtökohtaisesti pyrkiä identifioimaan ne maisematilat, joihin voimalat rakenteina tai niiden aiheuttama välke ja valo sekä voimajohdot rakenteina tulisivat näkymään, ml. voimaloiden lapojen liike maisemaan kohdistuvana vaikutuksena.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelmassa laadittavaksi esitetyt aineistot ja analyysit ovat vakiintuneita aineistoja tuulivoimahankkeiden maisemavaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomainen pitää lähestymistapaa hyvänä, mutta toteaa, että näiden lisäksi tulisi käyttää apuna virtuaalimallinnuksia tai paikkatieto-ohjelmien

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

analyysijä vaikutusten laajuuden määrittelyyn ja vaikutusten merkittävyyden todentamiseen.

Yhteysviranomainen toteaa, että näkemäalueanalyysi ja laadukkaat, riittävän useasta suunnasta ja etäisyydeltä laaditut havainnekuvat ovat lähtökohtana maisemavaikutusten luotettavalle arvioimiselle. Yhteysviranomainen katsoo, että ottaen huomioon, että vaikutusalueella on matkailutoimintaa molemmiin puolin valtakunnan rajaa, on vaikutusten havainnollistamiseen myös pimeään aikaan kiinnitettävä erityistä huomiota. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida sekä konehuoneen päälle että voimalatorniin asennettavat lentoestevalot.

Yhteysviranomainen katsoo, että arvokohteiden ja muuten herkkien kohteiden osalta arviointiselostuksessa tulee esittää kohdekohtaisia näkemäalueanalyysin tarkennuksia sekä havainnekuvia osana maisemavaikutusten arviointia. Näkymäalueanalyysin laadinnassa on huomioitava, että siinä tulee esittää hankkeen koko teoreettinen näkyvyysalue. Tarvittaessa koko vaikutusalueen näkymäalueanalyysi tulee esittää erillisellä liitekartalla, jotta sitä voidaan tarkastella riittävällä tarkkuudella. Lisäksi näkymäalueanalyysistä voidaan esittää tarkemmin rajattuja kartoja esimerkiksi tarkasteluvyöhykkeittäin.

Arviointiohjelmassa esitetään, että vaikutusten havainnollistamiseksi laaditaan vähintään 12 päiväaikaista ja viisi (5) yöaikaista valokuvasovitetta. Vaikutusalueelle tehdään yksi maastokäynti, jossa keskitytään maiseman kannalta merkittävimpiin kohteisiin.

Yhteysviranomainen katsoo, että havainnekuvia tulee laatia eri vuodenaikoina ja lisäksi pimeään aikaan, kuten myös Norrbottenin lääninhallitus ja Övertorneån kunta edellyttävät. Yhteysviranomainen katsoo ohjelman perusteella jäävän epäselväksi, miten vaikutuksia havainnollistetaan yhden maastokäynnin perusteella lehdettömän ajan ja talven osalta. Yhteysviranomainen pyytää huomioimaan ympäristöministeriön julkaisun 2024:29 muun muassa kuvauspaikkojen tarkemmassa suunnittelussa ja valinnassa sekä muussa arvioinnissa maastotöineen. Arviointiselostuksessa tulee ilmoittaa mm. havainnekuvissa käytettävä kameran polttoväli ja etäisyys lähimpiin voimaloihin.

Yhteysviranomainen katsoo, että on sekä viranomaisten että muiden osallisten kannalta hyvä, että arviointiohjelmassa on esitetty karttakuva suunnitelluista havainnekuvien ottopaikoista. Kartan mittakaava ja pohjakartan puutteellisuus eivät anna mahdollisuutta arvioida kuvanottopaikkojen kattavuutta. Yhteysviranomainen katsoo, että maisemavaikutukset myös Ruotsiin voivat olla merkittäviä ja siksi havainnekuvien määrää on syytä täydentää huomioiden saatu lausuntopalaute. Kuten suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio ja Övertorneån kunta ovat edellyttäneet, maisemavaikutukset tulee arvioida vaikutusalueelle sijoittuvien kylien, matkailu- ja virkistyskäyttöalueiden osalta. Havainnekuvia tulee laatia YVA-ohjelmassa esitetyt

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

lisäksi ainakin Korpikylästä, Karungista, Kukkolaforsenilta, Luppiobergetiltä, Rissuddenista ja Hedenäsistä maisemallisesti merkittäviltä alueilta. Ylitornion kunta on edellyttänyt havainnekuvien laatimista myös Ainiovaarasta. Kuvaspaikkojen valinnassa on tarpeen huomioida sähkönsiirron vaikutukset mukaanluettuna vireillä olevat muut voimajohtoreitit. Yhteysviranomainen pyytää huomioimaan saadun lausuntopalautteen kuvasovitteiden osalta sekä erityisesti Ruotsin viranomaisten esiin nostamat näkökohdat luonnonolosuhteista, toiminnallisen maiseman merkityksestä ja maiseman sietokyvystä maisemavaikutuksia arvioitaessa.

Yhteysviranomainen katsoo, että maisemavaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota yhteisvaikutusten arviointiin sekä Suomen että Ruotsin puoleisella vaikutusalueella. Arvioinnissa on tarpeen huomioida rajan molemmin puolin sijaitsevat olemassa olevat ja hyväksytyt tuulivoimahankkeet mukaan luettuna voimajohtohankkeet. Maisemallisten arvokohteiden osalta yhteysviranomainen katsoo, että maiseman sietokyvyn arviointi on keskeistä huomioiden kunkin alueen suojelutavoitteet sekä alueen matkailu- ja virkistyskäyttö. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa tulee selvittää, miten maisema- ja arvokohteiden luonne, rakenne ja laatu tulevat muuttumaan tuulivoimahankkeen eri vaihtoehtoissa sekä esittää lieventäviä toimenpiteitä. Yhteysviranomainen katsoo, että haitallisia maisemavaikutuksia lieventäviä keinoja kuten vaihtoehtoa tuulivoimaloiden määrään eli voimaloiden vähentämistä etäisyyden lisäämiseksi tulee selvittää.

Rakennettu kulttuuriympäristö

YVA-ohjelman mukaan rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvat vaikutukset suunnitellaan arvioitavan yhdessä maisemavaikutusten kanssa. Yhteysviranomainen katsoo, että rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida erikseen.

Yhteysviranomainen toteaa, että valtakunnalliset rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet on tunnistettu arviointiohjelmassa. Myös Ruotsin puolella on tunnistettu kulttuuriympäristön ja virkistyskäytön kansalliset arvoalueet. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arvioinnin tulee kattaa myös paikalliset yleiskaavoissa osoitetut kulttuuriympäristön arvokohteet, joita ei ole tunnistettu.

Yhteysviranomainen toteaa, että kulttuuriympäristön arvokohteet esitetään selkeästi karttakuvien ja taulukoiden avulla. Yhteysviranomainen katsoo, että kartoilla esitetyjä sisältöjä on helppo verrata samoina pysytettyjen etäisyyskehien ansiosta. Esitystapa edistää tiedon saantia. Kohdekohtaiset sanalliset kuvaukset olisivat tukeneet arviointiohjelman informatiivisuutta.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Kulttuuriympäristön ominaispiirteiden tarkastelua varten esitetyt lähteet ovat pääosin riittävän kattavia. Länsi-Lapin maakuntakaavan koko maakuntakaava-aluetta koskevat kaavamääräykset sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot mainitsevat kaavamerkintäkohtaiset kaavamääräykset tulee vaikutuksia selvittäessä ottaa huomioon. Norrbottenin läänin kulttuuriympäristöohjelma on hyödyllinen Ruotsiin ulottuvien vaikutusten selvittämisessä. Ruotsin Norrbottenin läänin valtakunnallisten kulttuuriympäristön hoidon kohteiden kuvaukset löytyvät osoitteesta https://www.raa.se/app/uploads/2022/06/BD_riksintressen.pdf. Ympäristöministeriön julkaisema opas Kulttuuriympäristö vaikutusten arvioinnissa (Suomen Ympäristö 14|2013) sekä Länsi-Lapin maakuntakaavan tausta-aineistoon kuuluva Maisema ja luonnonympäristö -selvitys (30.12.2011) tulee lisäksi huomioida maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten tarkastelussa.

Yhteysviranomainen katsoo, että kulttuuriympäristön ominaispiirteiden tarkastelua varten esitetyt menetelmät ovat pääosin riittävän kattavia. Kuten Lapin Liitto v. 2011 toteaa Länsi-Lapin maakuntakaavan maisemaa ja luonnonympäristöä koskevassa taustaselvityksessä, Tornionjokilaakso muodostaa yhtenäisen alueen molemmiin puoliin valtakunnanrajaa ja sitä tulee siksi tarkastella yhtenäisenä sekä maisemallisesta että kulttuurihistoriallisesta näkökulmasta katsoen. Arviointiohjelmassa suunnitellaan arvioitavan vaikutuksia Suomen ja Ruotsin puolella samoilla menetelmillä, mitä yhteysviranomainen pitää tärkeänä ja oikeana lähtökohtana.

Kulttuuriympäristövaikutuksina tulee yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan myös selvittää, miten ihmistoiminta alueella, kuten virkistyskäyttö tai matkailu, tukeutuvat luonnonympäristöön ja miten hankkeen vaikutukset kohdistuvat näiden toimintojen edellytyksiin. Lisäksi on kulttuuriympäristön osalta huomioitava historialliset luonnonkäytön jatkumot hankkeen lähivaikutusalueella.

Yhteysviranomainen suosittelee toteuttamaan valokuvasovitteita hankkeen lähivaikutusalueella ja ulommalla vaikutusalueella paitsi maiseman niin myös kulttuuriympäristön arvokohteisiin kohdistuvan vaikutuksen selvittämiseksi, jollei se aivan ilmeisistä syistä ole tarpeetonta (maastonmuoto tai muu näkymäeste). Yhteysviranomainen katsoo, että valokuvasovitteiden tulisi laajemmin kattaa hankkeen lähi- ja ulommalle vaikutusalueelle sijoittuvat osat seuraavista laaja-alaisista arvokohteista: Aavasaksan maisemat (VAMA 2021) ja Eteläisen Tornionlaakson maisemat (VAMA 2021) mukaan lukien Tornionjoen jokivarsiasutus (RKY 2009) sekä Ruotsin valtakunnalliset arvokohteet Tornedalen (kulttuuriympäristön hoito) ja Torne-Muonio älvdal (virkistyskäyttö). Tornionjoen itärannan kylämaisemat Nuotiorannasta Pekanpään tulee huomioida soveltuvien osien. Yhteysviranomainen suosittelee laatimaan valokuvasovitteen Ruotsin puolelta Matkakosken kylästä hankkeeseen suuntaan,

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

esimerkiksi tiellä 916 sijaitsevan linja-autopysäkin läheisyydestä, ja tien 99 varrelta Potilan/Vuentokosken kohdalta, joista molemmista tuulivoimaa-alueen rajalle on etäisyyttä noin 4–5 kilometriä, koska keväällä 2024 otettujen valokuvien kuvauspaikat painottuvat hankealueesta pohjoiseen.

Yhteysviranomainen katsoo, että kulttuuriympäristöön kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointi on arviointiohjelmassa riittävästi huomioitu. Paikallisilta Suomesta ja Ruotsista YVA-ohjelmasta ja asukaskyselystä saatu palaute koskien sekä maiseman, että kulttuuriympäristön herkkiä osia ja rakennetuista tuulivoima-alueista kertyneitä kokemuksia on kuitenkin tarpeen huomioida YVA-selostusta laadittaessa.

Yhteysviranomainen katsoo, että vaihtoehtotarkasteluun tulee tarvittaessa sisältyä vaihtoehto, jolla vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön vähennetään. Tarvittaessa on etsittävä vaikutusten lieventämiskeinoja esimerkiksi voimaloiden sijoittelua tarkastelemalla ja havainnollistamalla eri vaihtoehdot valokuvasovitteilla.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Yhteysviranomainen toteaa, että valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita koskeva inventointi on valtioneuvoston 7.11.2024 hyväksymä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen inventointi, joka tuli voimaan 1.3.2025. Hankkeen todennäköisen vaikutusalueen nykytilan kuvaus ei sisällä valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK 2024) -inventoinnin mainintaa eikä inventointiin sisältyvien kohteiden listausta.

Yhteysviranomainen toteaa, että lähimmistä VARK-kohteista Aavasaksan hakkaukset ja Struven piste -VARK-kohde on luokitettu kulttuurihistoriallisesti hyvin merkittäväksi. Kohteen arvo perustuu kohteen ja sen ympäristön vuorovaikutukseen eli siihen, miten kohteen ympäristö tukee arkeologisen kohteen ymmärrettävyyttä. VARK-kohteet Kannala ja Kierivaara pohjoisrinne sijoittuvat maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteiden Eteläisen Tornionlaakson maisemat ja Tornionlaakson jokivarsiasutus yhteyteen.

Yhteysviranomainen toteaa, että Struven kolmiomittausketjun kaikki mittauspisteet noin 40 km etäisyydellä tuulivoima-alueesta tulee ottaa huomioon sekä Suomessa että Ruotsin puolella. Yhteysviranomainen katsoo, että mittauspisteiden väliset näkymälinjat, kuten Huitaperi–Tynnyrilaki sekä Aavasaksa–Tynnyrilaki, tulee selvittää suhteessa voimalasijainteihin ja pyrkiä ehkäisemään näkymälinjat katkaisevat vaikutukset. Ruotsista annetuissa lausunnoissa on nostettu esille HIA-selvityksen (Heritage Impact Assessment) tarve osana ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, koska Perävaaran (Perra-vaara) maailmaperintöluettelon piste on hankkeen vaikutusalueella. Suomen

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Museovirasto ei ole lausunnossaan ottanut kantaa HIA-selvityksen tarpeeseen. Kaikki edellä mainitut Suomessa hankkeen vaikutuspiirissä olevat ketjun pisteet eivät ole maailmanperintöluettelon pisteitä, mutta Aavasaksan piste on maailmanperintöluettelossa, mitä Museovirastokin lausunnossaan korostaa. Yhteysviranomainen katsoo, että suunniteltujen tuulivoimaloiden vaikutusalue ulottuu Aavasaksan maailmanperintökohteen pisteelle ja se voi ulottua myös noin 20 km päähän sijaitsevalle Perävaaran maailmanperintökohteen pisteelle. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan HIA-arviointi todennäköisesti tarvitaan, mutta asiaa tulee tiedustella Museovirastolta. HIA-selvityksen ulottamisen tarpeesta Ruotsiin tulee neuvotella Museoviraston ja Ruotsin museoviranomaisen kanssa. Mikäli HIA-arviointia Ruotsiin ei edellytetä, tulee vaikutukset kuitenkin arvioida myös Ruotsin Struven ketjuun ulottuvaan osaan.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta yhteysviranomainen korostaa, että kaikki alueet, joille suunnitellaan rakentamista tai maaperän käsittelyä, tulee inventoida (tuulivoimalapaikat, tieverkostot, sisäinen ja ulkoinen sähkönsiirto, sähköasemien paikat, mahdollinen maa-aineksen otto ja maan läjityspaikat sekä väliaikaiset rakenteet, kuten kokoamis-, varastointi-, pysäköinti- ja työmaaparakkialueet). Mikäli voimalapaikat, voimajohto- ja maakaapelireitit tai huoltoteiden sijainnit muuttuvat suunnittelun aikana, tulee inventointi tehdä myös niiden alueella. Samoin arvioinnissa on huomioitava hankealueen ulkopuolelle kohdistuvat toimenpiteet, kuten tiestön perusparannukset. Yhteysviranomainen katsoo, että arkeologisia kohteita ei saa jäädä voimajohtojen tai tuulivoimaloiden harusten väliin tai alle.

Yhteysviranomainen toteaa, että alueellinen vastuumuseo eli Tornionlaakson museo ottaa kantaa arkeologisen selvityksen riittävyteen. Museoon tulee olla hyvissä ajoin yhteydessä arkeologisen selvityksen valmistuttua, jotta museo voi tarkistaa sen riittävyyden. Yhteysviranomainen yhtyy Tornionlaakson museon lausuntoon arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ja pyytää ottamaan lausunnon huomioon selvityksissä ja arvioinnissa.

Melu ja välke

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa olisi tullut esittää melun leviämisen laskentaan käytettävä mallinnusohjelma ja mallinnuksessa käytettävän tuulivoimalan meluemissio taajuuskaistoittain. Lisäksi YVA-ohjelmassa olisi tullut esittää melumallinnuksen tulosten esitystapa ja tiedot mahdollisista erityisesti tarkasteltavista meluvaikutusten tarkastelupisteistä, joita tyypillisesti ovat tuotantoalueen lähimmät asuin- ja lomarakennukset sekä luonnonsuojelualueet. Arviointiohjelmassa olisi tullut avata pienitaajuisen melun laskentamenetelmää ja esittää ne kohteet, joihin

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

pienitaajuisten melun laskenta erityisesti kohdennetaan. YVA-ohjelmassa tulisi myös esittää lukuarvoina asetuksissa määritetyt vertailuarvot, joihin meluselvityksellä saatuja tuloksia peilataan. Yhteysviranomainen katsoo, että edellä esitetyt asiat tulee täsmällisesti kuvata arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää tiedot meluvaikutusten arvioinnissa tuulivoimaloiden meluemissioon mahdollisesti lisättävän varmuusarvon jakamisesta eri taajuuskaistoille. Mikäli varmuusarvoa käytetään, tulee YVA-selostuksessa esittää vertailu mallinnuksessa käytetyn voimalan meluemissiosta suhteessa valmistajan ilmoittamaan meluemissioon taajuuskaistoittain numeroarvona.

Yhteysviranomainen katsoo, että kuvaus melun yhteisvaikutusten arvioinnista on arviointiohjelmassa esitetty puutteellisesti. YVA-ohjelmasta ei tule esille, mitkä tuulivoimala-alueet ovat mukana arvioitaessa melun yhteisvaikutuksia ja millä menetelmällä arviointi toteutetaan. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan luotettava arvio usean tuulivoimahankkeen aiheuttamasta melun yhteisvaikutuksista saavutetaan sijoittamalla samaan mallinnusohjelmaan muissa tuulivoimahankkeissa käytettävät voimat ja suorittamalla laskenta eri hankkeissa suunniteltujen voimalatyypin lähtöarvoja käyttäen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan melua voimistavaa vaikutusta voi Kontiovaaran lähialueen tuulivoimahankkeista aiheutua ensisijaisesti yhteisvaikutuksesta Pietinvaaran ja Karhakkamaan tuulivoimahankkeen kanssa, mahdollisesti myös Kummunmaan ja Repojätkän sekä Reväsvaaran, Harjunkorven ja Koijumaan hankkeiden kanssa.

Lisäksi yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelmassa ei ole mainittu voimajohdosta mahdollisesti aiheutuvaa koronamelua ja siitä aiheutuvien meluvaikutusten selvittämistä. Yhteysviranomainen katsoo, että se tulee sisällyttää vaikutusten arviointiin, mikäli koronamelun vaikutusalueella (tai voimajohdon välittömässä läheisyydessä) on asutusta tai loma-asutusta.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa esitetty kuvaus välkkeestä aiheutuvien vaikutusten arvioinnista on varsin suppea. Yhteysviranomainen huomauttaa, että YVA-ohjelmassa tulisi esittää lukuarvoina ne vertailuarvot, joihin välkeselvityksessä saatuja tuloksia peilataan. Yhteysviranomainen toteaa, että vaikutusarvioinnissa välkkeen vaikutuksia verrataan tyypillisesti sekä keskimääräisiin tuulisuus- ja aurinkoisuustietoihin perustuvan Real Case -laskennan että suurinta mahdollista tuulivoimahankkeen aiheuttamaa välkkeen muodostumista kuvaavan Worst Case -laskennan tuloksiin. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa välkemallinnuksen tulokset tulee esittää sekä karttamuodossa että taulukkomuodossa riittävässä määrässä laskentapistettä, joita on sijoitettu lähimpiin häiriintyviin kohteisiin asuin- ja lomarakennuksille. Lisäksi yhteysviranomainen katsoo, että tarvittaessa myös

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

välkkeen esiintymiseen merkittävästi vaikuttava puusto on huomioitava välkevaikutuksen arvioinnissa, mikäli tulokset ilman puustoa tehtävässä laskennassa osoittavat välkkeestä aiheutuvan merkittävää haittaa. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää asuin- ja lomarakennuksiin kohdistuvan välkevaikutuksen ajankohta ja kesto, vaikka välkkeen kesto alittaisi vertailuarvoina käytettävät ohjearvot.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on yleisesti tunnistettu ne lähialueen tuulivoimahankkeet, joista yhteisvaikutuksia voi aiheutua. Välkevaikutusten osalta ei kuitenkaan ole yksilöity niitä hankkeita, joista välkkeen yhteisvaikutuksia voi mahdollisesti aiheutua. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan Kontiovaaran tuulivoimahankkeen lähialueella välkettä voimistavaa vaikutusta voi aiheutua ensisijaisesti yhteisvaikutuksesta Karhakkamaan ja Pietinvaaran tuulivoimahankkeiden kanssa.

Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö

Arviointiohjelman mukaan sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa huomioidaan vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen. Aineistoina ja menetelminä käytetään paikkatietoanalyysijä ja melu-, välke- ja maisema-arviointia sekä asukaskyselyä ja annettua palautetta. Myös mm. terveys-, virkistyskäyttö-, liikennevaikutusten arviointia käytetään sosiaalisten vaikutusten arvioimiseen. Lisäksi arvioidaan vaikutuksia matkailuun ja muihin lähialueen elinkeinoin. Matkailuvaikutusten arvioinnissa aiotaan tarvittaessa toteuttaa haastatteluita alueen toimijoille.

Sosiaalisten vaikutusten arviointia ei ole rajattu tietylle alueelle. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutuksia tulee arvioida tarvittavan laajasti. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutuksia tulee arvioida lähiasutuksen lisäksi asutuskeskittymissä ja kylissä, mikäli niihin muiden selvitysten perusteella kohdistuu vaikutuksia elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön ja muihin arvioitaviin vaikutustyyppeihin. Yhteysviranomainen pitää tärkeänä viihtyvyyden tekijänä koettua maisemaa. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että ihmisten elinoloihin kohdistuviksi vaikutuksiksi on tunnistettu myös maisemavaikutukset (s. 55), jotka ovat todennäköisesti merkittäviä niin Suomessa kuin Ruotsissakin.

YVA-ohjelman mukaan tuulivoimaloiden sijoittelu on suunniteltu niin, että lähimmät vakituiset asuinrakennukset sijoittuvat vähintään kahden kilometrin päähän ja lomarakennukset sijoittuvat 1,5 km päähän tuulivoimaloista. Lähimmät lomarakennukset sijoittuvat kuitenkin tuulivoimala-alueelle ja niille pyritään YVA-ohjelman mukaan hakemaan käyttötarkoituksen muutosta. Alle kolmen kilometrin säteellä lähimmistä tuulivoimaloista sijaitsee esitetyn taulukon mukaan yhdeksän vakituista ja 15

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

lomarakennusta. Yhteysviranomaisen pitää kahden kilometrin etäisyyttä vakituisista ja lomarakennuksista suositeltavana vähimmäisetäisyytenä. Yhteysviranomaisen myös huomauttaa, että parhaillaan lausunnolla olevassa alueidenkäyttölaissa on esitetty asuntoihin, loma-asuntoihin ja kaavoitettuihin rakennuspaikkoihin tätäkin suurempi etäisyys (kahdeksan kertaa kokonaiskorkeus, eli tässä hankkeessa 2 400 m) tuulivoimaloille, jotka eivät sijoitu maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueelle. Alle viiden kilometrin säteelle tuulivoimaloista sijoittuu 173 vakituista ja 89 loma-asuntoa Suomessa. Yhteysviranomaisen katsoo, että välittömällä vaikutusalueella on merkittävä määrä asutusta. Ruotsiin kyseiselle etäisyydelle sijoittuvaa asutusta ei ole selvitetty, eli asutuksen määrä voi olla korkeampikin. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää yksityiskohtaiset kartat ja taulukot kylistä ja asutuksesta myös Ruotsin puolelta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että karttaesityksen lisäksi arviointiselostuksessa tulee esittää tuulivoimala-alueen lähialueille sijoittuvien asuin- ja lomarakennusten lukumäärät numeroarvoina eri etäisyysvyöhykkeillä tuulivoimaloista sekä arvio pysyvien asukkaiden lukumäärästä eri etäisyysvyöhykkeillä. Tarkastelualue tulisi YVA-selostuksessa määrittää myös kahden kilometrin etäisyysvyöhykkeelle. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutuksia ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen arvioidessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimala-alueen lähimpiin asuntoihin ja pyrkiä välttämään asutukselle aiheutuvaa haittaa. Yhteysviranomaisen katsoo, että melu- ja välkevaikutusten suuruutta ja muita elinoloihin ja viihtyvyyteen liittyviä asioita tulee arviointiselostuksessa tarkastella myös hankealueen sisälle sijoittuvien lomarakennusten näkökulmasta, mikäli päätöksenteko niiden käyttötarkoituksen muutoksesta on keskeneräinen.

Lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esille, että myös Ruotsin puolelle ulottuu ihmisten elinoloihin kohdistuvia vaikutuksia. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös Ruotsin puolen elinoloista ja elinkeinoista tulee olla selvitys, jotta voidaan arvioida vaikutuksia elinoloihin ja mahdollisia muutoksia esimerkiksi matkailuelinkeinon harjoittamiseen.

YVA-ohjelman mukaan hankkeessa tehdään asukaskysely Internetissä sekä lähialueen asukkailla lähetettynä. Lähialuetta ei ole määritelty. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa esitetty kuvaus asukaskyselyn toteutuksesta on puutteellinen ja olisi ollut toivottavaa, että arviointiohjelmassa esitetään asukaskyselyn kohdistamisen raja-alueellisesti tai väestöllisesti ja kuvaus asukaskyselystä tiedottamiseen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kysely tulee toimittaa paperiversiona asuin- ja lomarakennusten omistajille tarvittavan laajalla alueella. Kysely tulee toimittaa noin 10 km säteellä asuville, mm. Nuotiorannan, Armassaaren, Kainuunkylän, Poikkilahden, Pekanpään, Niemenpään, Korpikylän, Kalliojen, Väystäjän, Pirttivuoman, Iso-Kallijärven,

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Hosiojärven, Martimon alueen asukkaille ja loma-asukkaille. Kysely tulisi lähettää myös mahdollisille muille asukkaille voimajohtovaihtoehtojen läheisyydessä.

Yhteysviranomainen katsoo, että Internetkyselynä toteutettava kysely on hyvä tapa tavoittaa muualla asuviakin loma-asunnon omistajia. Kyselystä olisi hyvä tiedottaa hankkeen vaikutusalueen kuntien käyttämissä ilmoituslehdissä ja mahdollisissa somekanavissa, jotta se varmasti tavoittaisi myös kauempana vaikutusalueella asuvia ja mahdollisia muualla asuvia loma-asukkaita. Lausuntopalautteessa on katsottu, että asukaskysely tulee ulottaa myös Ruotsin puolen kylien asukkaille, joita hanke koskee suoraan tai epäsuorasti. Yhteysviranomainen katsoo, että kyselyn toteuttaminen Ruotsissa on perusteltua samalla laajuudella kuin Suomessa.

YVA-ohjelman mukaan hankealueella ei ole virkistyskäyttökohteita. Kelkkareitti sivuaa tuulivoimala-aluetta itä- ja eteläpuolella, ja voimajohtovaihtoehto SVE 2 sijoittuu reitin päälle. Hankkeen vaikutusalueella on monipuolista virkistyskäyttöä eri vuodenaikoina, mikä on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen toteaa, että kauempana vaikutusalueella sijaitsee myös virkistyskohteita, kuten Ainiovaara, joita voi olla syytä sisällyttää arviointiin, mikäli niille ulottuu esimerkiksi maisemavaikutuksia. Annetuissa mielipiteissä tuotiin esille hankealueen virkistyskäyttöä, etenkin metsästystä, marjastusta ja luontoharrastusta. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutuksia lausunnoissa ja mielipiteissä esille nostettujen alueiden virkistyskäyttöön tulee arvioida huolellisesti YVA-selostuksessa. YVA-ohjelmassa ei mainita, että hankkeessa arvioitaisiin vaikutuksia metsästyksen. Yhteysviranomainen toteaa, että metsästyks on tärkeä osa lappilaista elämänmuotoa. Annetun palautteen perusteella yhteysviranomainen toteaa, että alueella on tärkeä merkitys metsästykselle. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vaikutuksia metsästyksen tulee arvioida ja metsästyks tulee ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa. Arviointiohjelman mukaan hankkeen vaikutuksia riistalajistoon aiotaan arvioida. Lähtötietoja alueen metsästyskäytännöistä ja riistakannoista voi saada mm. alueen riistanhoitoyhdistyksiltä ja metsästysseuroilta. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arviointi tulee tehdä yhteistyössä metsästysseurojen kanssa. Yhteysviranomainen katsoo, että keskustelu- tai haastattelutilaisuus metsästysseuroille olisi hyödyllinen nykytilatietojen ja vaikutusten arvioinnin kannalta ja edistäisi hankkeen suunnitteluun osallistumista.

Poronhoito

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarve. YVA-ohjelmassa on kuvattu pääosin asianmukaisesti hankkeen sijoittuminen Lohijärven paliskuntaan sekä poronhoidon nykytilaa paliskunnan hankealueelle ja sen ympäristöön sijoittuvilta osilta.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-selostuksessa on tärkeää esittää tarkemmilla kartoilla ja sanallisesti, miten paliskunta käyttää kyseistä aluetta eri vaiheissa poronhoitovuotta ja mikä on alueen merkitys poronhoidolle. Yhteysviranomainen katsoo, että nykytilan kuvausta tulee tarkentaa selvitysten pohjalta.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta aiheutuvat suorat ja välilliset vaikutukset poronhoidolle tulee selvittää sekä arvioida rakentamisen- ja toiminnan aikaiset vaikutukset sekä toiminnan lopettamisen vaikutukset ja mahdolliset pysyvät vaikutukset. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida vaikutukset porolaitumien määrään, laatuun ja käyttöön, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon järjestämiseen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää porojen vasomisalueisiin, poronhoidon toiminta-alueisiin ja rakenteisiin, ja arvioida maankäytön muutosta vasomiseen sekä porojen kuljetusreitteihin. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoidolle tulee arvioida.

Hankkeen eri toimintojen poroille aiheuttaman häiriövaikutusalueen laajuutta ja merkittävyyttä tulee selvittää. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon melu-, välke- ja näkymäalueanalyysit. Voimaloiden näkyminen sekä niiden aiheuttaa melu ja välke tulee ottaa arvioinnissa huomioon, samoin kuin rakentamisen, toiminnan ja käytöstä poiston aikainen liikenne. Myös hankkeeseen liittyvän muun rakentamisen, kuten maa-ainesten ottoalueiden sekä alueelle rakennettavan tiestön, sähköaseman ja voimajohdon vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin tulee ottaa huomioon. Yhteysviranomainen kiinnittää erityistä huomiota siihen, että myös voimajohdon vaikutukset arvioidaan riittävällä tarkkuudella poronhoidon näkökulmasta. Hankkeen vaatiman maa-ainesten oton vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös poronhoito: mistä hankkeen vaatima maa-aines otetaan ja miten otto vaikuttaa porolaitumiin ja poronhoitoon, esimerkiksi maa-ainesten ottoalueen sijainti ja ottamisen ajankohdan vaikutukset. Yhteysviranomainen katsoo, että selvityksessä tulee tunnistaa ja arvioida erityisesti yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa sekä voimassa olevien maakuntakaavojen ohjauksen toteutuminen. Mikäli mahdollista, yhteisvaikutuksia tulee arvioida myös suunnitteluvaiheessa olevien hankkeiden kanssa, koska ne kuitenkin ovat osa seudullista selvitystä. Tuulivoimaloilla saattaa paikallisesti olla vaikutusta poronhoitajien viestintään käyttämien verkkojen kuuluvuuteen. Poronhoitajien käyttämiin viestintäyhteyksiin (radiopuhelimet ja GPS-paikantimet) kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa tulee tarkastella hankkeen vaikutuksia koko Lohijärven paliskuntaan hankealueen ja sen ympäristön lisäksi. Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueen prosenttiosuus paliskunnan pinta-alasta ei kuvaa alueen merkitystä poronhoidolle.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Luonnonvarakeskus nostaa lausunnossaan esille poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten merkittävyyden kriteerit sekä arviointimenetelmät. Yhteysviranomaisen yhtyy näkemykseen ja pyytää tarkentamaan arvioinnissa käytettäviä aineistoja, menetelmiä ja merkittävyyden kriteereitä YVA-selostukseen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että poronhoitoa koskevan nykytilan selvitykseen ja vaikutusten arviointiin tulee saada ajantasaisia, tarkkoja ja etenkin kokemukseen perustuvia tietoja porojen alueidenkäytöstä ja eri alueiden merkityksestä poronhoidossa. Arvioinnissa tulee hyödyntää paikkatietoanalyysijä, tilastoja ja tieteellistä tutkimustietoa. Mahdollisuuksien mukaan arvioinnissa tulisi käyttää hyödyksi porojen GPS-paikantimien seurantatietoa. Paliskuntain yhdistyksen julkaiseman oppaan lisäksi arvioinnissa tulee hyödyntää mm. Akordin (2023) opasta ”Tuulivoimahankkeiden suunnittelu ja operointi poronhoitoalueella”. Vaikutusten tunnistaminen ja vaikutusten merkittävyyden arviointi tulee tehdä yhteistyössä paliskunnan kanssa TOKAT-aineistoa hyödyntäen. Yhteysviranomaisen suosittelee haastattelemaan paliskuntien edustajia tätä varten. Yhteysviranomaisen korostaa, että yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa ja yhteisvaikutusten laadukkaan arvioinnin varmistamisessa.

YVA-ohjelmasta ei käy ilmi onko Lohijärven paliskuntaa osallistettu. Paliskunta on kutsuttu hankkeen seurantaryhmään. YVA-ohjelman mukaan hankkeessa järjestetään poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu YVA-selostuksen laatimisen aikana. Yhteysviranomaisen korostaa, että neuvotteluita ja tilaisuuksia tulee järjestää oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Yhteysviranomaisen korostaa, että neuvottelujen tarkoitus ei ole kuulla valmista vaikutusten arviointia, vaan neuvottelut järjestetään, jotta osallisilla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluun ja arviointiin oikea-aikaisesti.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-selostuksessa tulee esittää vaikutusten arvioinnin lisäksi toimenpiteitä haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi. Toimenpiteet tulee kuvata eri vaiheissa hanketta. YVA-selostuksessa tulisi olla valmiina vartenotettava suunnitelma mahdollisten poronhoidon rakenteiden muutostarpeista sekä muista kompensatiokeinoista. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee toteuttaa haittojen lieventämistoimenpiteitä ja sopia niistä sekä yhteisistä toimintatavoista paliskunnan kanssa. Yhteysviranomaisen kannustaa myös laitumien ennallistamistoimenpiteiden selvittämiseen, ottaen huomioon maanomistajien kanssa sopimisen. Paliskunnan kanssa tulee sopia haittoja ehkäisevistä ja lieventävistä toimista jo suunnitteluajana. Yhteysviranomaisen toteaa, että yhteistyöllä ja tiedottamisella turvataan myös poronhoitajien turvallisuus hankkeen eri vaiheissa.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

YVA-ohjelmassa todetaan, että maanottoon liittyvältä louhinta-alueelta poistetaan puusto ja alue rajataan esimerkiksi näkyvällä lippusiimalla ja varoituskyltein.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli ottoalue on sellainen, että se on tarpeen merkitä, se tulee aidata. Lippusiimaa ei tule käyttää, sillä se ei estä porojen kulkemista alueelle ja on eläimille vaarallinen.

Myös vaikutusten seuranta tulee suunnitella YVA-menettelyn aikana. Poronhoidon alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseksi jatkuva yhteistyö paliskunnan kanssa on tärkeää hankkeen kaikissa vaiheissa suunnittelusta ennallistamiseen saakka. Hankkeesta vastaavan tulee osallistua seurantajärjestelyiden suunnitteluun, sopimiseen ja toteuttamiseen. Seurantasuunnitelmaa on tärkeää toteuttaa koko hankkeen elinkaaren ajan. Mikäli hankkeen omistajuuteen tukee muutoksia, tukee seuranta yhteistyön ja sovittujen toimenpiteiden jatkuvuutta ja mahdollinen liiketoiminnan ostaja tulee tietoiseksi sovituista toimenpiteistä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Paliskuntain yhdistyksen lausunto sisältää kattavan listauksen selvitettävistä asioista. YVA-selostuksessa tulee ottaa huomioon lausunnoissa esitetyt asiat ja Lohijärven paliskunnan kannanotot.

Maa- ja kallioperä

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueen nykytilan kuvauksessa on esitetty saatavilla olevat tiedot maa- ja kallioperästä sekä happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden esiintymispotentiaalista. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa esitetty hankealueen nykytilan kuvaus on esitetty riittävällä tarkkuudella. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeesta maa- ja kallioperään kohdistuvia keskeisiä vaikutuksia ja vaikutusmekanismeja. Arviointiohjelman mukaan vaikutukset arvioidaan olemassa olevaan aineistoon perustuen asiantuntija-arviona.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys on Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) happamien sulfaattimaiden esiintymispotentiaalia kuvaavan paikkatietoaineiston mukaan paikoin suuri sekä tuulivoiman tuotantoalueella että sähkönsiirron vaihtoehtojen alueella. Arviointiohjelman mukaan hankealueella voi esiintyä myös mustaliuskeita. Happamiin sulfaattimaihin ja mustaliuskeisiin liittyviä riskejä on arviointiohjelmassa tunnistettu. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeessa tulee laatia toimintamallit sellaisia tilanteita varten, joissa rakentamistoimenpiteiden yhteydessä tavataan happamia sulfaattimaita. Yhteysviranomaisen korostaa, että happamien sulfaattimaiden esiintymiseen tulee varautua myös sähkönsiirron vaihtoehtojen osalta. Arvioinnissa tulee

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

lisäksi tarkastella, aiheutuuko happamista sulfaattimaista vaikutuksia pohjaveteen ja vesistöihin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen infrastruktuuriin, kuten tieverkoston ja voimaloiden asennuskenttien rakentamiseen liittyvä maa-ainesten tarve, mutta tarvittavista ainesmääristä ei ole esitetty vaihtoehtokohtaista arvioita, jossa olisi myös eritelty, paljonko aineksia tarvitaan esimerkiksi asennuskenttien tai tiestön rakentamiseen. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee esittää vaihtoehtokohmainen, alustava arvio hankkeessa tarvittavien maa-ainesten kokonaismäärästä, sisältäen myös hankealueelle rakennettavan infrastruktuuriin. Tarvittavien maa-ainesten määrä tulee esittää kiintokuutioina (k-m3), mikä on sekä maa-aineslaissa että YVA-laissa käytetty yksikkö.

Arviointiohjelman mukaan hankkeen vaatimat maa- ja kiviainekset pyritään ottamaan tuulivoimala-alueen sisältä, jolloin ainesten ottaminen vaatii uuden ottoalueen avaamisen. Vaihtoehtoisesti maa-aineksia otetaan hankealueen lähiseudun ottoalueilta, mikäli hankealueella ei ole ainesten ottamiseen soveltuvia alueita. Arviointiohjelman mukaan maa-ainestenoton suunnitelmia tarkennetaan arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että arviointiohjelmassa ole kuvattu, miten esimerkiksi hankealueen soveltuvuutta maa-ainesten ottoon on tarkoitus selvittää.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli aineksia on tarkoitus ottaa hankealueen sisäpuolelta, tulee arviointiselostusta varten selvittää, onko hankealueelta saatavissa riittävästi ja ominaisuuksiltaan rakentamiseen sopivia maa-aineksia. Alustavat ottopaikat ja ottamisesta aiheutuvat vaikutukset tulee tunnistaa ja esittää arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomaisen korostaa, että on tärkeää arvioida myös varsinaisesta ottamistoiminnasta esimerkiksi pohjavesiin ja luontoympäristöön kohdistuvat vaikutukset.

Yhteysviranomaisen katsoo, että olemassa olevat aineistot, kuten ympäristöhallinnon Maa-ainesten ottoluvat ja kiviainesvarat -tietojärjestelmä, voivat olla arvioinnin lähtökohdiana, mutta yhteysviranomaisen muistuttaa, että tietojärjestelmän tiedot päivitetään kerran vuodessa, eivätkä tiedot välttämättä ole ajantasaisia. Siten niiden perusteella ei voi tehdä varmoja johtopäätöksiä ainesten saatavuudesta. Mikäli aineksia on esimerkiksi tarpeen tuoda hankealueen ulkopuolelta, tulisi tässäkin tapauksessa yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan esittää vähintään yleisellä tasolla arvio ainesten saatavuudesta, sillä hankkeen toteuttaminen vaatii huomattavan määrän maa-aineksia. Ainesten saatavuuteen taas vaikuttavat muut hankkeet, joiden rakentamistoimenpiteissä tarvitaan paljon maa-aineksia. Yhteysviranomaisen korostaa, että Ylitornion ja sen naapurikuntien alueella on vireillä runsaasti hankkeita, joissa kaikissa on tarve ottaa runsaasti maa-aineksia. Lisäksi ottaminen tapahtuu nopealla

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

aikataululla (2–3 vuotta). Yhteysviranomaisen katsoo, että maa-ainesten tarve tulee siten ottaa huomioon myös hankkeen yhteisvaikutuksia arvioitaessa.

Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut vesiluontotyypit

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueen nykytilan kuvauksessa on esitetty saatavilla olevat tiedot muun muassa hankealueella ja sen läheisyydessä sijaitsevista luokitelluista pohjavesialueista. Yhteysviranomaisen katsoo, että kokonaisuutena nykytilan kuvaus on melko yleispiirteinen ja perustuu lähtökohtaisesti olemassa oleviin tietoihin ja aineistoihin. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota myös siihen, että arviointiohjelman mukaan hankealueella ei maastokartta-aineistojen perusteella sijaitse vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltuja vesiluontotyyppisiä, kuten lähteitä.

Yhteysviranomaisen tuo kuitenkin esiin, että hankealueella sijaitsevan Kontiovaaran (12976165) E-luokan pohjavesialueella sijaitsee luonnontilainen lähteikkö, jonka perusteella pohjavesialue on luokiteltu E-luokkaan. Lähteikköä ei ole merkitty peruskarttaan, mutta tieto siitä on sisällytetty ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmästä saatavissa olevaan pohjavesialueen hydrogeologiseen kuvaukseen, joka arviointiohjelmaa laadittaessakin on ollut käytettävissä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu suppeasti keskeisimpiä pohjaveden määrään ja laatuun kohdistuvia vaikutuksia. Arviointiohjelman mukaan pohjavesiin kohdistuvia vaikutuksia selvitetään lähtökohtaisesti olemassa olevan tiedon pohjalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että suunnitelma pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on varsin yleispiirteinen. Yhteysviranomaisen korostaa luonnontilaisten lähteiden osalta maastoinventointien tärkeyttä, sillä olemassa olevat aineistot (esimerkiksi peruskartta) ovat riittämättömiä lähteiden osalta. Kuten edellä on Kontiovaaran pohjavesialueella sijaitsevan lähteen osalta todettu, Lapin alueella on runsaasti luonnontilaisia lähteitä, lähteikköjä, lähdepuroja ja tihkupintoja, joita ei ole merkitty olemassa oleviin aineistoihin, kuten peruskartta-aineistoihin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että luontoinventoinneissa ja vaikutusten arvioinnissa luonnontilaisia lähteitä tulee tarkastella vesilain (VL 2 luku 11 §) näkökulmasta, sillä metsälaki ei ole riittävä turvaamaan lähteiden luonnontilaa ja esimerkiksi lähteiden vesitaloutta. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden ja esimerkiksi maa-ainesten oton kuivatusvaikutukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset lähteiden, lähdepurojen ja tihkupintojen vesitalouteen sekä lajistoon. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että arviointiohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa siitä, miten esimerkiksi voimaloita yhdistävä tieverkosto ja maakaapelointi tai mahdollinen maa-ainesten ottaminen on alueella tarkoitus toteuttaa. Yhteysviranomaisen katsoo, että

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

luontoinventointien tulee siten olla riittävän kattavia, jotta hankealueelta on saatavissa riittävästi tietoa infrastruktuurin suunnittelun tueksi. Selvitysten tekemiseen tulee siten varata riittävän monta maastopäivää. Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon vesienhoidon tavoitteet Kontiovaaran pohjavesialueen kemiallisen ja määrällisen tilan osalta.

Yhteysviranominen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta (VL 2 luku 11 §) on tarpeen hakea. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että maastoinventoinnit tulee suorittaa myös kaikkien sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen osalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkemmassa suunnittelussa lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen suunnitteluun liittyvien ratkaisujen ja lähteisiin jätettävän suojaetäisyyden avulla. Sähkönsiirron osalta lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia taas voidaan vähentää huolellisella pylvässijoittelun suunnittelulla.

Yhteysviranomaisen pyytää ottamaan edellä lausutun huomioon arviointiselostusta laadittaessa ja vaikutuksia arvioitaessa. Yhteysviranomaisen korostaa lisäksi, että vaikutustenarvioinnissa on tärkeää avata ja perustella, miten arvioon on päädytty, myös siinä tilanteessa, että arvioinnin johtopäätösten mukaan pohjavesiin ei kohdistuisi merkittäviä vaikutuksia.

Vesistövaikutukset

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa on pintavesien osalta asianmukaisesti kuvattu hankealue ja tuotu esiin myös sähkönsiirtoreitillä olevat vesistöt. Pintavesivaikutusten arvioinnin kuvaus on melko yleispiirteinen, mutta keskeisiä arviointimenetelmiä ja arvioinnin lähtökohtia on asianmukaisesti tuotu esille.

Yhteysviranomaisen katsoo, että Purohelmi-aineisto on hyvä pohja pienten virtavesien tilan arvioinnissa, mutta aineisto perustuu mallinnukseen ja vaikutusten kohteena olevien vesien tila on tarvittaessa syytä inventoida maastossa. Pienissä luokittelemattomissa vesissä on syytä huomioida vesienhoitosuunnitelmissa yleisesti tunnistetut pienten pintavesien paineet, tavoitteet ja toimenpidetarpeet sekä vesilain ja ympäristönsuojelunlain vaatimukset (mm. KHO:2025:1).

Yhteysviranomaisen katsoo, että kun vesienhoidon tavoitteiden toteutumista arvioidaan YVA-selostuksessa, tulee ottaa huomioon, ettei vesimuodostuman tilaluokka määritä herkkyyttä. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että lähtökohtaisesti vesimuodostumiksi rajattujen vesien tilaa ei saa huonontaa eikä vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista saa vaarantaa ilman, että vesienhoitolain 23 §:n kriteerit täyttyvät. Erityisesti happamille

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

sulfaattimaille rakentamisesta voi aiheutua vaikutusalueen vesimuodostumille ekologisen tilan heikentymistä ilman asianmukaisia vesiensuojeluratkaisuja.

Arviointiohjelman mukaan vesiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan syntyvän rakentamisen aikana tuulivoimaloiden, tiestön ja sähkönsiirtolinjojen rakentamiseen liittyvistä maanmuokkaustöistä. Yhteysviranomainen muistuttaa, että tuulivoimapuiston rakentamisesta voi aiheutua myös pysyviä tai pitkäaikaisia vaikutuksia vesistöihin. Esimerkiksi ojien kautta kulkeutuen ravinnekuormitus voi jatkua huomattavan pitkään. Myös vettä läpäisemättömien alueiden vaikutus on pysyvä.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueella on runsaasti ojitettua turvemaata. Ohjelmavaiheessa useita tuulivoimaloita on sijoitettu turvemaalle. Turvemailla tulee ottaa huomioon uuden tiestön ja tuulivoimaloiden rakentamiseen tarvittavan massanvaihdon vaikutukset. YVA-selostuksessa tulee esittää kuinka laajasti ja kuinka suuria määriä uutta maata tien ja voimaloiden rakentamista varten turvemailla tuodaan ja arvioida uomakohtaisesti maa-aineksen vaihdon vaikutukset hankealueen uomien hydrologiaan. Yhteysviranomainen muistuttaa, että uudet ojat ja tiestön rakentamisen vaikutukset ovat pysyviä.

Yhteysviranomainen toteaa, että osa tuulivoimaloista on sijoitettu vesistöjen läheisyyteen sellaisille alueille, joista on suora ojayhteys virtavesistöön.

Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimalan sijainti hyvin lähellä vesistöä on riski haitallisten vesistövaikutusten muodostumiselle, erityisesti happamilla sulfaattimaille. Tähän myös Suomalais-Ruotsalainen rajajokikomissio ja kalatalousviranomainen ovat ottaneet kantaa ja kehottavat arvioimaan tällaiset riskit hankkeessa ja esittämään toimenpiteitä, joilla happamien vuotovesien riskiä vesistöihin voidaan vähentää. Yhteysviranomainen yhtyy lausunnoissa esitettyyn ja pyytää ottamaan sen huomioon hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimalat, uudet tiet ja sähkönsiirtolinjat tulee pyrkiä sijoittamaan siten, että vaikutukset vesistöihin olisivat mahdollisimman vähäiset. Muun muassa teiden ja sähkölinjojen rakentamista vesistöjen yli tulee mahdollisuuksien mukaan välttää. Erityisesti pienet virtavedet ovat herkkiä rakentamisesta johtuvalle rantavyöhykkeen ja sen kasvillisuuden muuttumiselle sekä rantavyöhykkeen puuston ja pensaikon poistamiselle. Yhteysviranomainen katsoo, että vesistöjen läheisyyteen sijoitettavien voimaloiden ja sähkönsiirtolinjojen osalta tulee arvioida, kuinka laajalta alueelta kasvillisuutta joudutaan poistamaan uoman varrelta ja arvioida vaikutus ko. vesistöön. Osana vesistövaikutusten arviointia, tulee arvioida teiden rakentamisen (esim. sillan/rummun asentaminen vesistön ylityskohtaan) ja sähkönsiirron maakaapelin rakentamisen (kaivuu/poraus vesistön ali) vaikutukset pintavesille.

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Pintavesien osalta hankkeen yhteisvaikutusten arvioinnissa on keskeistä tunnistaa ne hankkeet, joilla vaikutuksia kohdistuu samoihin vesistöihin. Erityisesti Martimojoen varrella on muitakin hankkeita, joista kaikista aiheutuu kuormitusta jokeen, kuten suunnittelussa pidemmällä olevat Karhakkaamaan ja Martimon tuulivoimahankkeet.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa ei ole tuotu esille ympäristöriskien arviointia pintavesien osalta. Muun muassa työkoneet ja kuljetuskalusto alueella voivat aiheuttaa vähäisen riskin öljy- ja polttoainepäästöille vahinko- ja onnettomuustilanteissa, mikä tulee ottaa huomioon hankkeen ympäristöriskien arvioinnissa pintavesien osalta.

Yhteysviranomainen katsoo, että vesistövaikutuksia voidaan arvioida suunnitelmassa esitetyn mukaisesti huomioiden yhteysviranomaisen esille nostamat asiat.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa arviointi ja hankkeen aiheuttamat vaikutukset tulisi esittää uomakohtaisesti mahdollisimman tarkalla tasolla. Myös vaikutusten lieventämiskeinoissa pintavesien kuormituksen vähentämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja esittää konkreettisia lieventämiskeinoja.

Vesienhoito

YVA-ohjelmassa on tunnistettu vaikutusalueen vesistöt sekä vesienhoidossa rajatut pintavesimuodostumat. Vesimuodostumien ekologinen tila on luokiteltu Tornionjoen sekä Kemijoen vesienhoitosuunnitelmissa vuosille 2022–2027. Vesimuodostumille on myös tunnistettu niiden tilaa merkittävästi heikentävät paineet.

Yhteysviranomainen toteaa, että useat hankealueen vesimuodostumista ovat tyydyttävässä ekologisessa tilassa. Yhteysviranomainen katsoo, että vesimuodostumiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on oleellista huomioida niihin jo nykytilassa kohdistuvat paineet ja arvioida vaikutuksia erityisesti hyvää heikommassa tilassa oleviin ekologisen tilan laatutekijöihin. Etenkin maankuivatus on vaikutusalueen maankäytön yhteisvaikutusten kannalta huomionarvoinen paine. Yhteysviranomainen huomauttaa, että hankealueen rakentamisesta ja kuivatuksesta voi valuntaolojen äärevöitymisen kautta aiheutua vesistövaikutuksia myös tuotannon aikana. Lisäksi uuden tiestön vesistönylityksiin liittyy riski vaellusesteiden muodostumisesta. Vesimuodostumien hyvän tilan saavuttaminen ei saa valuma-alueen nykyisen maankäytön ja uusien hankkeiden yhteisvaikutuksesta vaarantua. YVA-selostuksessa tulisikin selkeästi todeta vaikutusten lieventämisen tarve ja yksilöidä riittävät vesiensuojeluratkaisut.

Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että YVA-ohjelmassa on esitetty myös hankkeen sijoittuminen eri valuma-alueille. Vesistövaikutusten arvioinnin lähtökohtana tulisikin olla valuma-aluekohtainen tarkastelu. Virtavesimuodostumien, kuten Martimojoen ja Luomajoen, valuma-alerajaukset saa riittävällä tarkkuudella suoraan myös vanhemmasta valuma-aluejako 1990 -aineistosta.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Pienempiä vesiä ei ole rajattu vesimuodostumiksi, mutta ne on syytä huomioida myös YVA-selostuksessa luontotyyppeinä, sekä purot osana jokijatkumoa, jonka kautta vaikutuksia vesimuodostumiin voi kohdistua.

Vaikutukset aineelliseen omaisuuteen

Hankkeen yleisötilaisuudessa ja mielipiteissä ilmaistiin huoli hankkeen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee yleispiirteisellä tasolla tunnistaa muutokset vaikutusalueen kiinteistöjen käyttöön ja esittää mikäli hankkeesta aiheutuu merkittäviä taloudellisia vahinkoja.

Ilmastovaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että Kontiovaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa esitetty ilmastovaikutusten arviointi on kuvattu hyvin pintapuolisesti eikä siinä ole tunnistettu esimerkiksi hankkeen todennäköisesti merkittäviä ilmastovaikutuksia. Yhteysviranomaisen toteaa, että ilmastovaikutusten arvioinnin menetelmiä ei arviointiohjelmassa ole avattu sen tarkemmin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimahankkeen ilmastovaikutusten arviointiprosessi on selkeästi kuvattava sisältäen käytetyt päästölaskentakertoimet ja eroteltava päästöjen muodostuminen hankkeen eri vaiheisiin ja elinkaareen nähden. Päästöt on siis luokiteltava materiaali-, rakentamis-, tuotanto- ja purkuvaiheisiin. Rakentamisen päästöt on jaoteltava vähintään materiaalien, kuljetusten, maa-ainesten oton sekä tiestön ja sähkönsiirron rakentamisen päästöihin. Lisäksi maankäyttösektorin osalta on huomioitava ilmastovaikutukset sekä puustonpoistuman että maaperän hiilipäästöjen osalta. YVA-ohjelmasta mukaan Kontiovaaran hankkeesta suurin osa vaikuttaisi sijoittuvan turvemaille, jolloin maaperän hiilipäästöt ovat huomattavasti suuremmat kuin puun poistuman myötä menetetty hiili.

Kontiovaaran YVA-ohjelmassa on myös esitetty, että osana ympäristövaikutusten arviointia arvioidaan myös kiviainesten oton vaikutukset. Yhteysviranomaisen katsoo, että kiviainesten oton vaikutukset on sisällytettävä myös ilmastovaikutusten arviointiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiin on sisällytettävä myös kaikki muu hankkeessa tehtävä rakentaminen eli huoltotiestö, sähkönsiirto, sähköasemat ja mahdollinen sähkövarastointi.

Toiminnanaikaisten vaikutusten arvioinnin osalta eli käytännössä hiilikädenjälkilaskennan osalta on huomioitava varovaisuus, mikä liittyy tuulivoiman positiivisiin ilmastovaikutuksiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimalla tuotetun sähkön päästöjä on turha vertailla suoraan fossiilisilla polttoaineilla tuotetun sähkön

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

päästöihin, sillä fossiilisten polttoaineiden osuus Suomen sähköntuotannosta on pieni. Esimerkiksi vuonna 2023 Suomen sähköntuotannon päästökerroin oli enää 38 gCO₂e/kWh. Sähköntuotannon ominaispäästökerroin myös laskee nopeasti ja on Energiategollisuuden oman arvion mukaan enää n. 14 gCO₂e/kWh vuonna 2035. Myös hiilikädenjälkilaskennan osalta on kuvattava tarkasti menetelmät ja oletukset, mitä arvioinnissa käytetään.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen nykyisiä ilmasto-oloja tai ilmastonmuutoksen vaikutusta niihin ei ole kuvattu riittävällä tavalla YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tuotava esille tarkemmin, miten ilmastonmuutos voi muuttaa hankealueen nykyisiä olosuhteita ja mitä vaikutuksia tällä voi olla hankkeeseen. YVA-ohjelmassa ei ole myöskään kuvattu, miten hankkeeseen vaikuttavia ympäristöriskejä arvioidaan ja yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli ilmastonmuutoksen vaikutusten arvioinnin yhteydessä nousee esille hankkeeseen vaikuttavia ilmastoriskejä (esim. äärimmäiset sääilmiöt, maastopalot tai tuulivoimaloiden jäätäminen), tulee nämä huomioida myös osana hankkeeseen vaikuttavia ympäristöriskejä.

Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat

Yhteysviranomaisen toteaa, että tuulivoimala-aluetta lähin radio- ja TV-asema, jonka näkyvyysalueelle hankealue sijoittuu, sijaitsee YVA-ohjelman mukaan noin 10 km etäisyydellä tuulivoimala-alueesta luoteeseen Ylitornion Ainiovaarassa. Ilmatieteen laitoksella on 12 säätutkaa, eikä 11 kuten YVA-ohjelmassa esitetään. Digita ei ole lausunut YVA-ohjelmasta, mutta sen muista hankkeista lausuman perusteella tuulivoimalat voivat häiritä tai estää radio- ja TV-signaalin etenemisen. Ilmatieteen laitos esittää lausunnossaan huolen useiden tuulivoimahankkeiden merkittävistä vaikutuksista tutkamittausten häiriökaikuun ja sääpalveluihin alueella. Telian lausunnon mukaan hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin, koska sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia niistä. On tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia, -mastoja ja tutkia ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriöitä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla. Riittävänä

23.5.2025

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen mahdolliset vaikutukset viestintäyhteyksien osalta myös viranomaisverkon (VIRVE) toimintaan tulee ottaa huomioon. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutukset viestintäyhteyksiin sekä häiriön poistamisen ja estämisen toimenpiteet tulee esittää arviointiselostuksessa. Myös yhteisvaikutuksia erityisesti lähimpien tuulivoimahankkeiden kanssa on syytä arvioida. Hankkeesta vastaavan tulee selvittää, onko Kitkiäisvaaran tuulivoima-alue aiheuttanut häiriötä viestintäyhteyksiin ja poissulkea suunnittelulla mahdolliset uudet häiriöalueet. Näin hankkeen toteuttamisen jälkeen on mahdollista tunnistaa mahdollisten häiriöiden aiheuttaja ja mille taholle häiriöiden korjaamisen vastuu kuuluu.

YVA-ohjelman mukaan hanke on saanut Puolustusvoimilta myönteisen lausunnon. Yhteysviranomainen korostaa, että hankkeella tulee olla Puolustusvoimien hyväksyntä. Tarvittaessa on pyydettävä uutta lausuntoa, mikäli hanke muuttuu tuulivoimaloiden lukumäärältään suuremmaksi tai sijoittelu poikkeaa yli 100 m lausunnossa määritellystä.

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimaloilla saattaa paikallisesti olla vaikutusta poronhoitajien viestintään käyttämien radiopuhelinten ja Digitan langattoman LoRaWan (IoT)-verkon, jota käytetään porojen GPS-paikanninpannoissa, kuuluvuuteen. Yhteysviranomainen katsoo, että poronhoitajien käyttämiin viestintäyhteyksiin kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida. Mikäli havaitaan, että merkittävää haittaa aiheutuu, sitä tulee estää teknisin ratkaisuin.

Ympäristöriskit

Arviointiohjelmassa ei erikseen esitetä onnettomuuksien tai ympäristöriskien arviointia. YVA-ohjelmasta annetussa palautteessa on nostettu esille riski vesistöjen ja pohjaveden pilaantumisesta. YVA-ohjelman mukaan maaperän ja pohjaveden pilaantumiskäsitteitä arvioidaan YVA-selostuksessa osana ympäristöriskien arviointia, jonka yhteydessä mainitaan kuljetusten ja laiterikkojen aiheuttamat kemikaaliriskit. YVA-ohjelman mukaan hankkeessa käsitellään voimaloiden hydraulikkaöljyä ja jäähdytysnesteitä muutama sata litraa voimalaa kohti. Yhteysviranomainen toteaa, että myös työkoneissa ja kuljetuskalustossa on öljyä ja polttoaineita. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tunnistaa mahdollisuus kemikaalien kulkeutumiseen ympäristöön ja etenkin vesistöihin poikkeustilanteissa.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tunnistaa ja arvioida hankkeen aiheuttamat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ympäristöriskeihin ja mahdolliset onnettomuusriskit, niiden todennäköisyys, seuraukset sekä niihin liittyvät hätätilanteet. YVA-selostuksessa tulee esittää myös ympäristö- ja turvallisuusriskeihin sekä häiriötapauksiin varautuminen, niiden vähentämiskeinot ja vaikutusten ehkäisy- ja

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

lieventämistoimet. Hankkeessa tulee lisäksi esittää voimaloiden etäisyyksiä riskialttiisiin kohteisiin, ja sitä toteutuvatko tuulivoimahankkeessa yleisesti esitetyt turvaetäisyydet.

Yhteysviranomaisen toteaa, että tuulivoimalat voivat aiheuttaa häiriötä antenni-tv:n vastaanottoihin, mikä tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös tuulivoimaloiden aiheuttamia häiriöitä vaaratiedotteiden saatavuuteen tulee arvioida.

Yhteisvaikutukset

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella voi olla yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja arviointiohjelman mukaan yhteisvaikutuksia arvioidaan Karhakkamaan, Pietinvaaran, Koijunmaan, Harjunkorven sekä Kummunmaan ja Repoängän tuulivoimahankkeiden kanssa. Useissa annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on korostettu yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä niin tuulivoimala-alueiden kuin sähkönsiirronkin osalta. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeella on yhteisvaikutuksia YVA-ohjelmassa esitetyn lisäksi Kitkiäisvaaran, Reväsvaaran ja Palovaaran tuulivoimahankkeiden sekä hankealueen lähellä sijaitsevien voimajohtojen ja voimajohtohankkeiden kanssa. Lisäksi yhteysviranomaisen on antanut perustellun päätelmän Karhakkamaan ja Martimon tuulivoimahankkeista. Yhteysviranomaisen suosittelee arvioimaan yhteisvaikutuksia niin laajasti kuin se on mahdollista ottaen huomioon hankkeiden vaihe ja eri vaikutustyyppien erilaiset vaikutusalueet.

Hankkeiden yhteisvaikutusten arviointitarve korostuu erityisesti muuttolinnustoon, suureen uhanalaiseen petolintuun, ekologisiin yhteyksiin, maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön, poronhoitoon, viestintäyhteyksiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Vaikutukset toiminnan jälkeen

Yhteysviranomaisen toteaa, että Suomessa ei ole voimassa erityislainsäädäntöä koskien tuulivoimalan purkamista. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tarpeen tuoda esiin purkamisen eri tahojen vastuut voimassa olevan lainsäädännön näkökulmasta (hankkeesta vastaava, maaomistaja, kunta, valtio).

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee kuvata tarkemmin hankkeessa syntyviä jätteitä ja tarkentaa tuulivoimaloiden purkamisesta syntyvien eri jättejakeiden ja kierrätettävien materiaalien määriä hankkeen kokonaisjäte- ja materiaalmäärän hahmottamiseksi ja elinkaari-vaikutusten arvioimiseksi.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeesta syntyvää jätettä voi olla mahdollista käyttää kierrättämisen lisäksi myös energiantuotannossa ja raaka-aineena.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee arvioida mahdollisuuksia ja vaikutuksia betoniperustusten poistamiseksi kokonaan maaperästä. Perustusten poistaminen ja maisemointiin tarvittavien maa-ainesten määrä samoin kuin betonin jälkikäyttö Valtioneuvoston asetusta 843/2017 (ns. MARA-asetusta) noudattaen tai betonin käsittely jätteenä sekä kuljetustarpeet tulisi arvioida ja esittää tarvittaessa vaihtoehtojen vertailu, jotta toteutuksessa voidaan välttää merkittävät haitalliset vaikutukset.

Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset

Yhteysviranomainen katsoo, että kaikilta osin hankkeen todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin ei voida ottaa kantaa YVA-ohjelman perusteella.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelman ja siitä saatujen lausuntojen ja mielipiteiden perusteella hankkeesta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia ainakin luontoympäristöön, erityisesti linnustoon ja suuriin uhanalaisiin petolintulajeihin, maisemaan, arkeologiaan, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, asutukseen ja poronhoitoon. Lisäksi aiheutuu todennäköisesti merkittäviä yhteisvaikutuksia. Muiden vaikutustyyppien osalta yhteysviranomainen ei pysty ottamaan kantaa hankkeen tässä suunnitteluvaiheessa.

Merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen tai poistaminen

YVA-ohjelman mukaan arviointiselostuksessa esitetään lieventämistoimenpiteet, joissa huomioidaan paras käyttökelpoinen tekniikka. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-asetuksen mukaan YVA-selostuksessa tulee käsitellä hankkeen tunnistettujen merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttämistä, ehkäisemistä rajoittamista tai poistamista käsitteleviä toimia. Yhteysviranomainen katsoo, että edellä lueteltuja toimenpiteitä tulee esittää vaikutuskohteittain toteuttamiskelpoisina ja konkreettisina toimina.

Vaikutusten seuranta

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää ehdotus seurantajärjestelyistä. Seurantajärjestelyistä tulee esittää myös seurantatietojen raportointimenetelmät ja aikataulut sekä tiedon jakaminen. Hankkeen vaikutusten seurantaa tulee tarkastella koko hankkeen elinkaaren ajalta. Jotta vaikutuksia voidaan

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

seurata, tulee lähtötilanne tutkia ennen suunniteltujen toimenpiteiden aloittamista sekä vaikutuksia seurattava toimenpiteiden aikana ja niiden jälkeen, jotta mahdolliset muutokset voidaan todeta. Muutosten vertaaminen esitettyihin arvioihin antaa tarpeellista lisätietoa.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen luontoselvityksissä tehdyt lajihavainnot tulee viedä Lajitietokeskuksen tietokantaan, jotta hankkeen lajistovaikutuksia voidaan seurata hankkeen eri vaiheissa.

Osallistumisen järjestäminen

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeesta vastaava ei ole halunnut, että hankkeessa järjestetään YVA-lain 8 §:n mukainen ennakkoneuvottelu. Yhteysviranomainen toteaa, että ennakkoneuvottelu on hyvä keino edistää muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Hankkeen suunnitteluun osallistamisen parantamiseksi on perustettu seurantaryhmä, johon on kutsuttu paikallisten yhdistysten ja toimijoiden edustajia sekä viranomaistahoja. Seurantaryhmä kokoontui 30.1.2025. Tilaisuudessa keskusteltiin muun muassa linnustoon, maisemaan ja sosiaalsiin vaikutuksiin liittyvien vaikutusten arvioinnista sekä yhteisvaikutusten arvioinnista ja arkeologisesta inventoinnista. Seurantaryhmä kokoontuu seuraavan kerran YVA-selostuksen valmistelun aikana. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on esitetty seurantaryhmän kokoonpano ja tarkoitus sekä suunniteltu muu osallistaminen ja vuorovaikutus YVA-menettelyn aikana. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että hankkeesta on järjestetty yleisötilaisuus YVA-ohjelman nähtävillä oloaikana, ja että toinen tilaisuus tullaan järjestämään YVA-selostuksen nähtävillä oloaikana. Yleisötilaisuus oli kaksikielinen ja kansainvälisen kuulemisen vuoksi paikalla oli tulkki, mitä yhteysviranomainen pitää tärkeänä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan osallistumisen järjestämisen toimintatavat mahdollistavat tiedonvälityksen sekä keskustelun. YVA-selostuksessa tulee esittää selvitys osallistumisesta arviointimenettelyn eri vaiheissa ja niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun.

Yhteysviranomainen toteaa, että Ruotsi on lausunut, että he haluavat osallistua hankkeen YVA-menettelyyn ja kaavoitukseen. Ruotsista annetussa palautteessa nostettiin esille myös ruotsalaisen paikallisyhdistysten ja muiden tahojen kutsuminen seurantaryhmään sekä asukaskyselyn ulottaminen Ruotsin puolelle. Yhteysviranomainen katsoo, että myös ruotsalaisilla tulee olla mahdollisuus

suunnitteluun osallistumiseen ja vuorovaikutukseen hankkeesta vastaavan kanssa arviointimenettelyn aikana.

Raportointi

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelma on pääasiassa johdonmukainen ja ymmärrettävä. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Hankekuvausta tulee selkeyttää ja kuvata arvioidut vaihtoehdot selkeästi.

Arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys tulee esittää havainnollistaen niin, että ne ovat selkeitä myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Kartoitusreitit, havaintopaikat ja tulokset tulee lisäksi toimittaa yhteysviranomaiselle paikkatietomuodossa. Yhteysviranomainen pitää erityisen tärkeänä YVA-selostuksen yhteenvedon selkeyttä ja havainnollisuutta, jotta kaikilla osallisilla on mahdollisuus tutustua arvioinnin tuloksiin. Yhteysviranomainen katsoo, että karttojen selkeyteen ja tarkkuuteen tulee kiinnittää YVA-selostuksessa huomiota. Myös Ruotsin puolta tulee esittää kartoilla samalla tarkkuudella kuin Suomen puolta esitetään. YVA-selostuksen tulee täyttää saavutettavuuden vaatimukset.

Arviointiselostuksesta tulee ilmetä, kuinka tämä yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon arvioinnissa.

Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusten arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain. Yhteysviranomainen kehottaa hankkeesta vastaavaa vielä varmistamaan kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitusten, linnustokartoitusten sekä poronhoitoon kohdistuvan vaikutusten arvioinnin asiantuntijan osaamisen.

Yhteysviranomainen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä. Siihen ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastuualueet sekä ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomainen katsoo, että sillä on ollut riittävä asiantuntemus yhteysviranomaisen lausunnon antamiseen. Lausunnon ratkaisija on Hannu Raasakka (maanmittausinsinööri, YAMK) ja lausunnon esittelijä on Marja Anttonen (FM, luonnonmaantiede). Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, maa- ja kallioperä, pohjavedet), vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (MTI, YAMK, vesienhoito), ylitarkastaja Olli-Pekka Vieltojärvi (FM, biofysiikka, melu, väke, ihmisiin kohdistuvat vaikutukset,

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

vaikutukset toiminnan jälkeen), ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (AMK, ympäristösuunnittelija, ilmastovaikutukset), ylitarkastaja Jussa Liikkanen (FM, suunnittelumaantiede, maankäyttö, kaavoitus, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet), ylitarkastaja Tiina Lovisa Solbär (FT, kulttuurimaantiede, maisema, rakennettu kulttuuriympäristö), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), ylitarkastaja Marjut Kokko (FM, biologia, luonnonsuojelu ja Natura, maisema), ylitarkastaja Antti Pöllänen (FM, eläinekologia, linnusto) biologi Jukka Ylikörkkö (FM, biologia, vedenlaatu) ja porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito).

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan yhteysviranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset, kohdasta Lappi ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa ymparisto.fi/kontiovaaran-tuulivoimahanke-YVA.

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 8 600 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määriteltä tavanomaisessa hankkeen mukaisesti (11–17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä (liite vain hankkeesta vastaavalle).

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 2 §.

23.5.2025

LAPELY/5808/2024

Osittain salassa pidettävä
julkisuuslaki 621/1999, 24.1 §
kohta 14 JULKINEN VERSIO

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Marja Anttonen ja ratkaissut yksikön päällikön sijaisena ylitarkastaja Hannu Raasakka. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Liitteet Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus (vain hankkeesta vastaavalle)

Tiedoksi Lausunnon antaneet
Mielipiteen esittäneet
Tornion kaupunki
Tervolan kunta
Lohijärven paliskunta